



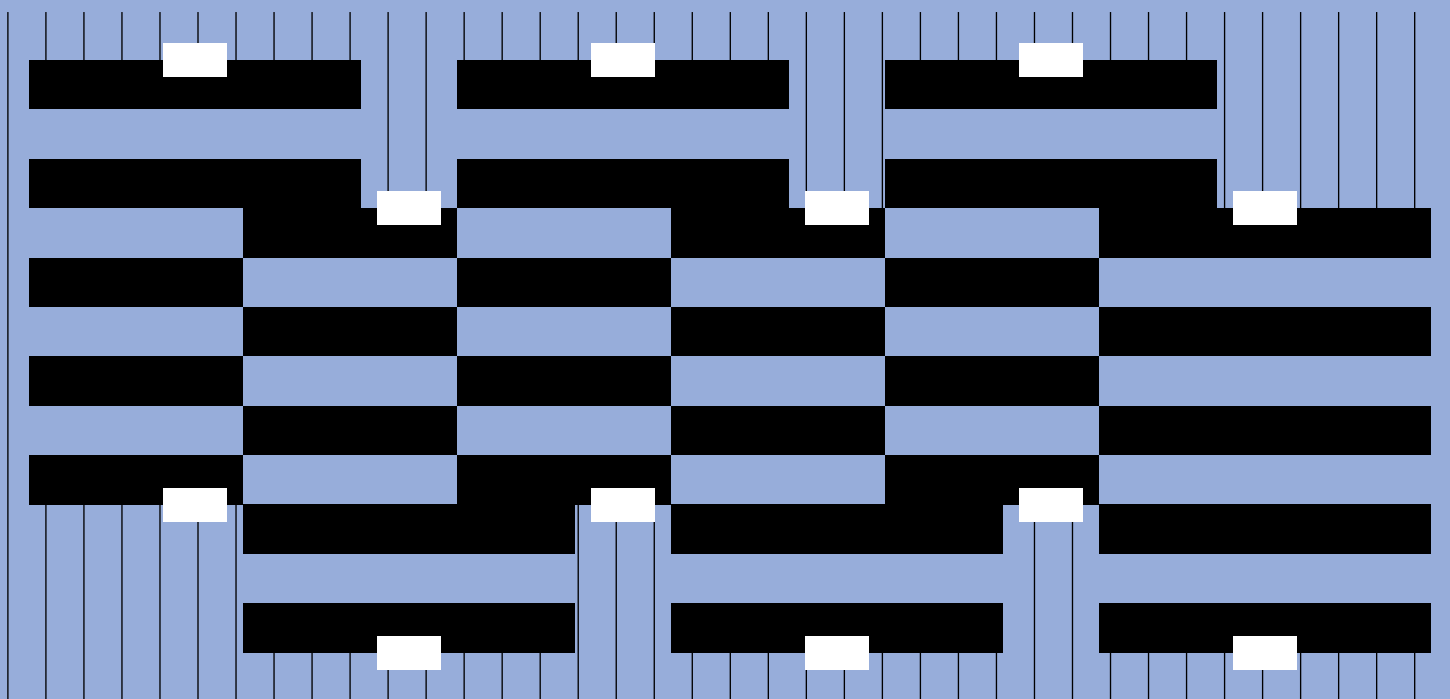
# THE BUG

Luistertest met kersverse Brusselaar

## JAARLIJSTJES 2020

Gonzo (circus)-medewerkers  
delen hun hoogtepunten

*BELUISTER*  
**MIND THE GAP**  
#147



SAULT ♦ BLACK COUNTRY, NEW ROAD ♦ BASEL ABBAS EN RUANNE ABOU-RAHM

DIVIDE & DISSOLVE ♦ &APOS ♦ RATS ON RAFTS ♦ J. ZUNZ ♦ KUTHI JIN  
ROJIN SHARAFI ♦ TALES OF MURDER AND DUST ♦ VIS-A-VIS ♦ SPRAIN  
NEW AMSTERDAM RECORDS ♦ PHELMUNCASI ♦ DEATH OF HEATHER



# LIJSTEN EN CIJFERS

Terug van weggeweest bij Gonzo (circus): de eindejaarlijstjes. Voor de een een kwelling (of zoals een schrijver het noemde, 'het jaarlijkse trauma'), de ander begint al in mei een halfjaarlijstje op te stellen. Het werd tijdens de eerste lockdown zelfs een geliefd tijdverdrijf op Facebook. Je kon niet zomaar een link naar een liedje liken, want voor je het wist zat je vast in een kettingbrief van 'tien persoonlijke favorieten' of moest je een band beginnend met de letter 'M' noemen. Bij Gonzo (circus) zijn we niet allemaal Rob Fleming, de protagonist in 'High Fidelity' van Nick Hornby. Een schrijver onthield zich bijvoorbeeld van een jaarlijstje vol muziek of boeken en zette de homerun van zijn zoon op de eerste plek.

Toch zijn er nog drieëntwintig lijstjes ingeleverd die zich uitstrekken van muziek naar boeken, expo's en films. Zoveel schrijvers, zoveel meningen. En natuurlijk valt er geen enkele peil te trekken op de uitkomst. Een grote winnaar is er dan ook niet aan te wijzen. Al was het ook maar omdat sommigen hun lijstjes op alfabet zetten terwijl anderen dagenlang twijfelen of plek 9 en 10 niet omgedraaid moesten worden.

Droog kijkend naar de harde cijfers werd Oranssi Pazuzu met 'Mestarin Kynsi' vijf keer genoemd. Eén keer meer dan Bob Vylans 'We Live Here'. 'Fetch The Bolt Cutters' van Fiona Apple stond in drie lijstjes. Daarachter een grote groep aan artiesten die twee of één keer genoemd worden. Maar zoals Peter Bruyn ook al zegt in zijn essay over Sault: 'waarom zou je van muziek een wedstrijd maken?'

Zeggen deze 'winnaars' ook iets over het afgelopen jaar? 'Fetch The Bolt Cutters' is een vlijmscherpe analyse en persoonlijke reactie op de ongelijkheid die er nog steeds heerst tussen mannen en vrouwen, en een oproep aan vrouwen om deze muren te doorbreken. Bob Vylan heeft een duidelijke link met de Black Lives Matter-beweging. Beide onderwerpen zijn helaas ook in 2020 nog pijnlijk actueel. Oranssi Pazuzu's ingenieuze metal kan dan met enige wil een beetje escapistisch, of zelfs dystopisch zijn, hoewel hun single 'Uusi Teknokratia' Fins is voor 'nieuwe technocratie'. Gaat het hier dan toch over de invloed van virologen op de besluitvorming?

Harde cijfers die dan een stuk interessanter zijn, zijn de cijfers van deze nieuwe Gonzo (circus)-editie. We spraken met artiesten uit maar liefst dertien verschillende landen! En uit vier verschillende continenten. Van Thailand, Palestina en Iran tot Australië en van de Verenigde Staten en Mexico tot Zuid-Afrika en Ghana. Europa is vertegenwoordigd door Italië, Engeland en Denemarken. Plus natuurlijk Nederlands en Belgisch talent. Dat zijn lijstjes vol harde feiten waar ik blij van word.

Een goed voornemen voor 2021 heb ik hierbij dus ook meteen verwoord: proberen een editie te maken waarin alle continenten vertegenwoordigd zijn.

Veel lees- en luisterplezier!

Tijs Heesterbeek  
Hoofdredacteur

Word fan van Gonzo (circus): [f facebook.com/gonzocircus](https://www.facebook.com/gonzocircus)  
En je kunt ons volgen op [t gonzocircusmag](https://twitter.com/gonzocircusmag) & [@gonzocircus](https://www.instagram.com/gonzocircus)

DENOVALI RECORDS



ERALDO BERNOCCHI & HOSHIKO YAMANE MUJO [CD LP DIGITAL]	MANSUR KARMA [CD LP DIGITAL]
<a href="https://denovali.com/eraldobernocchi">denovali.com/eraldobernocchi</a>	<a href="https://denovali.com/mansur">denovali.com/mansur</a>

DENOVALI.COM/STORE · DENOVALI.COM/DIGITALSTORE  
online record store with 9000+ items: electronic, ambient, jazz, drone, soundtracks, indie, noise, etc.



**BOSBUBBLES**  
BOSBUBBLES  
BOSBUBBLES  
12345678 ...  
BOSBUBBLES  
BOSBUBBLES

PENUS  
BERENIKE GREGOOR  
VERMIN TWINS  
JAAK DE DIGITALE  
MAMA'S OPEN MIC BUBBLES

MILAN W.  
ENA PODGORAC  
IKRAAAN  
BOMBATAZ  
LIZZY VAN DIERENDONCK

[WWW.HETBOS.BE](http://WWW.HETBOS.BE)

Voo?uit

# Sound of Ghent



**Livestream cultuur bij je thuis!**

kalender & tickets [soundofghent.be](https://soundofghent.be)



# VOLG ONS

 @gonzocircus

 @gonzocircus

 @gonzocircusmag

## GONZO CIRCUS 161

### COLOFON

#### WIJZIGINGEN ABONNEMENTEN

klantenservice@virtumedia.nl  
0031(0)306920677

#### REDACTIE

news@gonzocircus.com  
Postbus 17466 1001 JL Amsterdam

#### Adverteren?

Mariska Jankovits  
mjankovits@virtumedia.nl  
+31 (30) 693 11 77

#### Distributie & Marketing

België: AMP & Virtumedia  
Nederland: Virtumedia

#### Uitgever

Gonzo Circus vzw | V.U.: Ornella Porcu p/a Gonzo  
Circus vzw Celestijnenlaan 63 0303 3001 Heverlee,  
België

#### Hoofdredacteur/editor-in-chief

Tijs Heesterbeek

**Managing director** Clais Lemmens (interim), Ruth Timmermans

**Redactie** Diederik van Vaerenbergh (dvw), Juliet Hoornaert (jht), Ruth Timmermans (rt), Serge De Pauw (swat), Stijn Buyst (sb) en Tijs Heesterbeek (th)

Met medewerking van Katrien Schuermans (ks) en Tomas Busser (tb)

**Tekst** Ann Mulleman (mul), Arjan van Sorge (avs), Bouke Mekel (bm), Christophe Vanallemeersch (cva), Florian Strik (fs), Glen Van Muylem (gvm), Guido Segers (gs), Guy Peters (gp), Harold Schellinx (hs), Juliet Hoornaert (jht), Koen Lauwers (kl), Lieke van der Made (lvdM), Maarten Buser (mab), Maarten Schermer (msch), Maarten Timmermans (mt), Madelon van Honk (mvh), Marc Puyol-Hennin (mph), Niels Tubbing (nt), Patrick Bruneel (pb), Patsker Omaer Beguin (pob), Peter Bruyn (pbr), Peter Vercauteren (pv), René van Peer (rvp), Rik Binnendijk (rb), Serge De Pauw (swat), Sjoerd van Wijk (svw), Stijn Buyst (sb), Theo Ploeg (tp), Tjeerd Van Erve (ert), Tom Wouters (tow)

**Beeld** Janine Hendriks, Thomas & Jurgen, Wouter Medaer en Xenia Gottenkiény

©-Info Personen die niet konden worden bereikt in verband met copyrights, worden verzocht contact op te nemen met de redactie. Artikelen uit deze uitgave kunnen worden overgenomen na schriftelijke toestemming van Gonzo Circus vzw en de desbetreffende auteur, fotograaf en/of illustrator en met uitdrukkelijke bronvermelding. De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel.

#### Art Director

Janine Hendriks (kaftwerk.nl)

**Lay-out** Thomas & Jurgen (thomasenjurgen.nl)

**Copy editing** Esther Hoff, Juliet Hoornaert, Lisa van Vliet, Serge De Pauw, Stijn Buyst, Tijs Heesterbeek en Tomas Busser

**Samenstelling Mind The Gap** Katrien Schuermans en Tomas Busser

**Website** Florian Strik en Maarten Timmermans

**Raad van Bestuur** Jade Corbey, Jesse Burkunk, Matthias Bunneghem en Ornella Porcu

Gonzo (circus) is lid van Folio (het samenwerkingsverband van Vlaamse culturele, literaire en erfgoedtijdschriften), het Overleg Kunstenorganisaties, Socialware, WeMedia en het Tandem Alumni Network

Met de gewaardeerde steun van

De Vlaamse Overheid, Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond, Vlaams-Nederlands Huis voor cultuur en debat deBuren en Podio



## 11 - 15



## EINDEJAARSLIJSTJES

### RUBRIEKEN

- 3 EDITORIAAL
- 6 MIND THE GAP # 147
- 8 SIGNALEMENT  
Phelimuncasi, Kuthi Jin en Death of Heather
- 54 BINDWERK LANG  
Clubbing in ten cities, 1960-2020
- 56 BINDWERK KORT
- 60 GONZO'S OORDEEL
- 68 GEWEZEN SCHATTEN  
Vis-A-Vis
- 78 CIRCUIT  
Tips voor thuis, concerten, tentoonstellingen, design & meer
- 82 KAAP SCHERMER  
24: Verdoemd

- 11 **JAARLIJSTJES**  
Altijd leuk
- ESSAY
- 16 **SAULT**  
Verzetsliederen van de identiteitspolitiek
- INTERVIEW
- 20 **RATS ON RAFTS**  
Kunnen we het nog eens over Japan hebben?
- INTERVIEW
- 22 **&APOS**  
Muziek tussen chaos en algoritme
- LUISTERTEST
- 24 **KEVIN MARTIN AKA THE BUG**  
Liever Brussel dan Berlijn
- INTERVIEW
- 29 **BASEL ABBAS & RUANNE ABOU-RAHME**  
Angstaanjagende grenzen
- INTERVIEW
- 32 **BLACK COUNTRY, NEW ROAD**  
Zevenkoppig MUZIKAAL MONSTER
- INTERVIEW
- 35 **DIVIDE AND DISSOLVE**  
Activisme op z'n hardst
- INTERVIEW
- 38 **J. ZUNZ**  
Het mechanisme achter de hibiscusbloem
- INTERVIEW
- 40 **ROJIN SHARAFI**  
Sinistere FOLKLORE EN MUZIETAAL
- INTERVIEW
- 42 **TALES OF MURDER AND DUST**  
Desolaat Deens diorama
- INTERVIEW
- 44 **SPRAIN**  
Zelfverzekerd uit de schaduw van reuzen
- HAROLDS HOOFD STUK
- 46 **SCHRAALHANS EN DE WAARD**  
Ontmanteling, versplintering, discordantie
- LABELREPORT
- 50 **NEW AMSTERDAM RECORDS**  
Waar pop en klassiek versmelten



# MIND THE GAP

## #147

Postmetaldrone-acts van stoere krachtpatsers? Mehhhh, bóóóring! Daar is het gemiddelde familielid van de GC-lezer inmiddels al wel aan gewend geraakt. Maar zijn ze al bekend met de angstaanjagende diepten van het binnenste van een piano, of met een indringend instrument dat klinkt als kermende zeehonden? Zijn ze ooit in een bliepjessneeuwstorm gedesoriënteerd het pad kwijtgeraakt? Met de nieuwe Mind The Gap belooft het een strenge, maar mooie winter te worden.

### 1. DIVIDE AND DISSOLVE

DENIAL

*Gas Lit*

INVADA RECORDS

Dit fenomenale album van het duo Divide and Dissolve, is een serieuze krachtpatser die veel postmetaldrone-acts linea recta naar huis speelt. Een geluid dat je tegen de muur blaast. Onbezonnen en botverpletterend. De twee muzikanten (Takiaya Reed en Sylvia Nehill) gebruiken hun stem en platform om de aandacht te vestigen op de voortdurende strijd tegen systemische onderdrukking die door hun voorouders is ingezet. Politiek en muziek kun je hier niet loskoppelen. Verorber langzaam, maar duik er diep in.

ZIE  
P. 35

### 2. RATS ON RAFTS

PART TWO: CROSSING THE DESERT

*Excerpts From Chapter 3: The Mind Runs A Net Of Rabbit Paths*

FIRE RECORDS/KURIOS RECORDS

Net wanneer je 'Hoe zou het nu met Rats on Rafts zijn?' denkt, hebben ze hun 'moeilijke' derde ingeblikt. Vijftien jaar staat de band intussen op de bühne. Als vanouds, een heerlijke gitaarplaat provol gitaarpret, tegendraadse ritmes en de kille stem van David Fagan.

ZIE  
P. 20

### 3. AMOR

UNRAVEL

*AMOR/LEMUR*

NIGHT SCHOOL

Het nieuwe 'Unravel' is voor wie met zichzelf in de knoop zit. Het gaat over hoe de lach van een ander ontwapenend werkt, en bij machte is om je weer bij jezelf te brengen. Zo zingt Richard Youngs op de nieuwe worp van AMOR, de supergroep die ditmaal met het Noorse improv-ensemble LEMUR samenwerken. Wie dat allemaal te zweverig klinkt, kan zich gelukkig vasthouden aan de voortstuwende discobeat en aan het bijkomende, vrolijk dartelende baslijntje.

### 4. FURTHERSET

THE LOGIC OF A SECRET

*To Live Tenderly Anew*

-OUS

Een -OUS-favoriet die reeds voor de derde maal bij het label aanschuift om je in te pakken met bedeesde arpeggio's, schrille doch gedempte klanken en een hermetisch geluidenpakket. 'To Live Tenderly Anew' is het sluitstuk van een trilogie waarin de Italiaan zocht naar emoties, breekbaarheid en intensiteit. Ambient en beatloze rave in een futuristische trip waarbij hij op 'The Logic of a Secret' het meest zijn stempel drukt.

### 5. ROJIN SHARAFI

KHESH

*Zangaar*

ZABTE SOTE

ZIE  
P. 40

Indrukwekkend tweede album van de Iraanse Rojin Sharafi. De in het Perzisch gereciteerde gedichten grijpen je bij de keel, terwijl op de achtergrond de meest oncomfortabele, door traditionele instrumenten gecreëerde ruis en noise bedwelmend en repetitief je aandacht aan stukken ruikt. 'Zangaar' wurgt je langzaam en slaat je murw zonder dat je het erg vindt. De beats op 'Khesh' brengen wat luisterpret maar verbergen de inktzwarte dans van 'Zangaar' niet.

### 6. SENYAWA

MENUJU MUARA

*Alkisah*

PHANTOM LIMB/LES ATELIERS CLAUS/E.A.

Nadat het zelfgebouwde bamboe-instrument van Wukir Suryadi piept als vingers langs een raam, of misschien in een wat kwellendere metafoor: als een kermende zeehond, doen de intimiderende staccato kreten van Rully Shabara hun intrede. Nu was het Indonesische Senyawa al niet voor watjes, maar met 'Menuju Muara' lijkt het duo nog fysieker dan voorheen. Halverwege loopt je oorschelp vol met water, dat het geheel op luide wijze weet op te slokken.

### 7. ANAÏS TUERLINCKX

GRATTEMENTS DE MÉTAUX SUR ORGANE USÉ

*Dissection lente d'un piano rouillé*

VLEK

Een hagelbui op een containerdeksel? Of toch een van een berg afdenderend winkelkarretje? Fout, het is toch echt een piano. Maar niet netjes op een krukje achter de toetsen gezeten bespeeld. Anaïs Tuerlinckx, een Brusselse geluidskunstenares, bewerkt met allerlei objecten de binnenkant van een piano, waar een verrassend rijk textuurenpalet uit te toveren valt. Maar bovenal op een volume waar menig metalband bleek van wegtrekt.

### 8. LOCEAN

CLICKING FINGERS

*Top Ten Zen Meditations*

ARTIFICIAL HEAD RECORDINGS

Lome noiserock uit Manchester die opkomt als aanzwellende hoofdpijn. Het afwachtende tikken van de drummer begeleidt een mijmerende Lauren Bolger, die wat uit de toon, maar op zeer beklemmende wijze haar zielenroerselen deelt. Wanneer de gitaren en bas dreigend aanzetten en ook de drums overschakelen naar een hogere versnelling, weet je dat de boel op knappen staat.



samenstelling Tomas Busser / Katrien Schuermans  
beeld Janine Hendriks ©kafwerk

### 9. MARTINA BERTONI

IN CIRCLES OF THOUGHTS \_ BLUE ED.

*Music for Empty Flats*

KARLRECORDS

Klassiek opgeleide celliste breekt los en brengt bijna exact een jaar na haar debuut 'All The Ghosts Are Gone' opnieuw een album uit dat doorspekt is met intense schoonheid en doorleefde weemoed. Ambient van topkwaliteit, waarbij Martina Bertoni speelt met het elektronisch gemanipuleerde geluid van haar cello, akoestische klanken en herhaling. Bezwerend mooi.

### 10. LINUS HILLBORG

OFFERKASTEN

*Magelungsverket*

MOLOTON

Op het interessante Zweedse label Moloton verschijnt in januari het debuutalbum van labelbaas Linus Hillborg, wiens album een uitgewerkte versie is van een soundtrack die hij al eerder maakte bij een videogame, waarin je jezelf kon wanen in een uitgestorven, fictieve versie van Stockholm, die beduidend post-apocalyptisch aandoet. De track 'Offerkasten' lijkt te verwijzen naar een stapeltje takjes en steentjes gegooid op een plek waar toevallige voorbijgangers plots aan hun einde zijn gekomen, als een soort gedenkplek die een laatste herinnering aan hen vormt. Sombere galmende strijkinstrumenten vangen die verlatenheid goed, terwijl een melodieuze passage, die nog het meest doet denken aan een voorbijrijdende ijsco-wagen, het afscheidslied een bitterzoete smaak meegeeft.

### 11. TRISTAN PERICH

SECTION 2

*Drift Multiply*

NONESUCH RECORDS & NEW AMSTERDAM RECORDS

ZIE  
P. 50

Wie Tristan Perich al een tijdje volgt, is bekend met hoe hij de input van klassieke instrumenten via speakertjes omzet naar 1-bit-partijen, en inspeelt op de wisselwerking daartussen. Dat deed hij al eerder met onder meer pianiste Vicky Chow, maar tot 'Drift Multiply' nog nooit op zo'n grote schaal: liefst vijftig vioolpartijen, gespeeld door muzikanten van het Koninklijk Conservatorium Den Haag, Codarts en het DoelenEnsemble, worden aan het principe onderworpen. Het levert een dromerig muziekstuk op waarin meeslepende strijupartijen en knerpende bliepjes met elkaar worden verflochten. Alsof je in een desoriënterende sneeuwstorm bent terechtgekomen.

🐦 #mtg147

## EXCLUSIEF VOOR ABONNEES

Wil je graag horen waarover Gonzo (Circus) schrijft? Mind The Gap bevat de tweemaandelijks selectie van de redactie. Een eigenzinnige compilatie die aanzet tot verdere muzikale avonturen. En dat al 147 edities lang!

Betalende abonnees ontvangen Mind The Gap gratis bij elke editie van Gonzo (Circus). Wil je ook een fysieke cd ontvangen? Met een abonnement kan ook jij van dat voorrecht genieten. Ga snel naar [gonzocircus.com/abonnement](http://gonzocircus.com/abonnement)!

# PHELIMUNCASI

Clubmuziek voorzien  
van sociaal commentaar



De Durbanse Makan Nana, Khera en Malathon vormen gedrieën de groep Phelimuncasi. Met hun variant van het populaire Zuid-Afrikaanse elektronische dansgenre gqom maken ze vooral feestmuziek, maar dan wel met een geëngageerd randje. Het label zelf heeft het over 'de rauwe werkelijkheid van Durban'.

auteur Rik Binnendijk beeld Nyege Nyege

Volgens het label Nyege Nyege Tapes gebruikt Phelimuncasi het genre gqom als middel om een sociale boodschap over te brengen. De teksten van het trio zouden zijn 'doordrenkt van een lange traditie van storytelling die voortkomt uit de Zuid-Afrikaanse Toyi Toyi-protesten waar zang werd gebruikt om de Zuid-Afrikaanse politiek en veiligheidsdiensten te intimideren tijdens anti-apartheid demonstraties'. Zo'n beschrijving belooft wat, maar hoe klinkt dat in de praktijk?

## BROEIERIG

Het woord *gqom* vat de klank van het genre, ontstaan in de Zuid-Afrikaanse stad

Durban, goed samen. Gqom is een onomatopoeë bestaande uit klikklanken van het isiZulu en slaat – letterlijk – op het geluid van een drum. Anders dan bij veel elektronische genres volgt de kickdrum in gqom de syncopische patronen van traditionele ritmes uit Zuid-Afrika. Dit ritmische skelet is meestal slechts aangekleed met ijzige synthetische droneklanken en samples van gehijg en korte kreten. Die elementen komen ook terug bij Phelimuncasi. In combinatie met de teksten van Makan Nana en Khera (gezongen in het isiZulu) klinkt hun muziek zowel dansbaar als dreigend, leeg en lichamelijk, kil en broeierig. Met wat fantasie zou je de repetitieve

samples van lichamelijke geluiden in gqom nog wel kunnen beluisteren als echo van de Toyi Toyi-protesten, waarbij de demonstranten vaak tegelijkertijd op de grond stampen. Navraag bij Phelimuncasi wijst echter uit dat hun sociale commentaar is beperkt tot een waarschuwing aan het feestende publiek, om verantwoord te genieten en uit te kijken voor gevaren van alcohol, geweld en *date rape*-drugs. Het 'sociaal commentaar' van de groep steekt dus wat mager af in vergelijking met de ronkende en gezwellen promotietekst van het label. Toch kun je de boodschap van de groep moeilijk als oppervlakkig afschilderen.

## ONDERHUIDS

Durban ligt in de provincie KwaZoeloe-Natal, die al vaker is gedoopt tot 'centrum van verkrachting' van Zuid-Afrika. Het land heeft een van de hoogste cijfers van seksueel geweld ter wereld; afgelopen jaar werden 52.000 seksueel misdrijven gemeld. In Durban werd daar de afgelopen maanden verschillende keren tegen geprotesteerd. In een samenleving waarin (seksueel) geweld tegen vrouwen, vaak in combinatie met alcoholmisbruik, zo veel voorkomt, is het creëren van bewustzijn over de gevaren van alcohol, drugs en seksueel geweld urgent. Er zit dus wel een kern van waarheid in de promotekst van het label die beschrijft dat in de teksten en de muziek van Phelimuncasi 'de rauwe werkelijkheid van Durban' te horen is. Het is dan ook verleidelijk de onderhuidse spanning, de samples van geschreeuw en dreigende geluiden te beluisteren als reflectie op die werkelijkheid. Toch is het belangrijk kritisch te blijven op dit soort interpretaties en beschrijvingen van promoteksten, want het trio zelf schrijft dat het grootste deel van hun nummers, net als bij de meeste gqom-muziek het geval is, over heel iets anders gaat: feesten. ♦

discografie  
2013 - 2019 (Nyege Nyege Tapes, 2020)

www  
NyegeNyegeTapes.bandcamp.com

# KUTHI JIN

Postapocalyptisch basgeweld

De in Milaan gebaseerde noiseproducer Kuthi Jin staat in de lokale scene bekend om zijn synthetische geluid, waarin amelodische klankbeelden versnipperd worden aan de hand van roekeloze drumpatronen. 'Musiceren is helemaal geen gevecht,' aldus de producer. 'Ik vind het makkelijk en grappig.'

auteur Juliet Hoornaert



In februari van dit jaar bracht Kuthi Jin al 'Kill the Queen' uit, een totaal onherkenbare soundscape over buitenaardse werelden en, zoals Kuthi Jin het noemt, 'the primordial ooze'. Terwijl het gros van hedendaagse post-clubmuzikanten druk bezig is met genres met elkaar te confronteren, worden ze bij Kuthi Jin gewoonweg genegeerd. Zo ontstaan stuiptrekkingen van fantasierijke klankbeelden die een enorme creatieve energie ontketenen. En toch zijn de klanken van deze student elektronische muziek zorgvuldig gecureerd. Ook houdt Kuthi Jin de touwtjes in handen bij label Heel.Zone en imprint CLAM, dat zich leende tot de release van 'K MAJIK 23'.

## NOISELABYRINTH

'Ik zoek de creatie van verborgen micro-werelden van geluid, vol aanwijzingen die begrepen kunnen worden door hen die een reden hebben om ernaar te zoeken,' aldus de producer. Het is vanuit die invalshoek dat hij ook liever niet te uitleggerig doet over zijn muziek. 'Het delen van algemene kennis, esthetisch bewustzijn, angsten en

behoeften is in dezen de enige echte sleutel tot begrip van dit soort muziek,' aldus de producer. Hoe dan ook is 'K MAJIK 23' voor harsh noise verrassend aanstekelijk. Dit is mede dankzij de organische karakteristieken van dit synthetische palet. Zo komt 'K MAJIK 23' samen in geklater, dat een onderdompeling in een stormachtige watermassa lijkt na te bootsen. Ook de ritmes volgen een grillige logica, waardoor deze bruuske bewustzijnsstroom steeds dicht op de huid blijft. Zo rekt 'IN THE LOVE (THE AGE OF K)' popsamples meedogenloos uit, totdat ze een beklijvende herinnering worden aan een gepolijst ideaal. De chemie van Kuthi Jin met de al even sinister klinkende Voronhil wordt opnieuw bewezen in het genadeloze 'ANTIKASHISHZA', waar zware bassen de luisteraar verleiden te rusten onder een geconcentreerde lappendeken van wereldvermoeide noise. 'In het overwegend abstracte palet komen slechts licht herkenbare elementen naar voren. Ik werk dan ook voornamelijk vanuit wat ik beleef als de complexe interactie

tussen binnen en buiten, altijd toegevend aan een drang om het hedendaagse te verkennen,' aldus de producer. Hij ziet in het musiceren echter allesbehalve een poète-mauditgewijs gevecht met de buitenwereld. Hij speelt al van kinds af aan instrumenten en ziet muziek als een dagelijkse handeling die hem toestaat zijn ervaring te kanaliseren. 'Deze muziek is vooral waardevol wanneer ze live wordt gespeeld. Haar zeer directe link met de cultuur van basaanbedding staat toe dat ze een directe impact heeft. Ik zie overigens niet meteen de meerwaarde van schrijven over muziek. Waarom niet gewoon naar de plaat luisteren?' ♦

discografie  
K MAJIK 23 (CLAM, 2020)  
Crawl & Dwell (Tv Showwww, 2020)  
Bee Extinction (Artetetra, 2020)  
MIMICRY OF DEATH (CLAM, 2019)  
Fish Lair (Beat Machine Records, 2019)

www  
kuthijinani.bandcamp.com  
soundcloud.com/kuthijin



# DEATH OF HEATHER

*Thaise shoegaze klaar voor de wereld*

Als we onze oren richten op shoegaze, zetten we de sonar al gauw richting Groot-Brittannië, waar het genre zijn wortels heeft. Of we kijken naar de Verenigde Staten, waar het met Moaning, Tennis System en DIIV de laatste jaren een aardige wedergeboorte beleeft. Maar de verrassing in het staartje van 2020 komt toch echt uit Thailand.

auteur Tjeerd van Erve [f](#)tjeerddderadiomaker

Death of Heather is een kwartet dat al jaren samen speelt, zij het in andere bands en binnen andere genres. Tay – zanger, gitarist en componist van de band – speelde ruim tien jaar terug al met drummer Non, toen zij beiden nog op de middelbare school zaten. Thong en Nine kwamen erbij toen Tay ze op de universiteit leerde kennen. Samen jamden ze geregeld en hadden ze een band, Anti Pants. Maar na een tijdje besloten ze om een andere muzikale weg in te slaan. Daar werd Death Of Heather geboren.

## LOMER

De naam van de band is een verwijzing naar Pale Waves, een band met zangeres Heather Baron-Gracie. Tay is nogal geobsedeerd door haar, wat de reden was om haar naam als basis voor die van de nieuwe band te gebruiken. Muzikaal is de link eerder te maken met de shoegazescene in Brooklyn, en dan met name DIIV. Death Of Heather is wellicht iets 'noisier' en lomer maar het is duidelijk waar de Thaise band haar inspiratie vandaan haalt. Iets waar Tay zich ook niet voor schaamt, het is nu eenmaal zo, schrijft hij zelf.

Tay is in de band de grootste verantwoordelijke voor de muzikale invulling en richting. Alles begint bij hem. Hij vindt het heerlijk om riffs, drumloops en melodieën op te nemen die hij vervolgens naar zijn bandleiden doorstuurt. Die ideeën vormen de basis van waaruit ze in de repetitieruimte aan het werk gaan. Al jammend maken ze er samen een geheel van. Daarna voegt Tay er teksten aan toe.

Het is dan ook niet geheel verrassend dat het werk van Death Of Heather klinkt als een mix tussen de bands waar Tay graag naar luistert. Zo noemt hij, behalve DIIV en Pale Waves ook Fleeting Joys en For Trace Hyde (Japanse dreamgaze). Het is een combinatie waar toch weer een eigen shoegazegeluid uit naar voren komt. En wellicht is Death Of Heather slechts de eerste band van een grotere golf aan Thaise shoegazebands. Volgens Tay is het een gestaag groeiende scene, met steeds meer nieuwe bands en bezoekers bij concerten.

'Kijk maar op de Facebook-pagina "The Year Shoegaze Broke", geeft hij mee als tip. En inderdaad, wellicht moeten we de oren vanaf heden wat vaker richting het oosten te luisteren leggen. ♦

discografie  
Death Of Heather (Yell Records, 2020)

www  
deathofheather.bandcamp.com  
facebook.com/deathofheather  
facebook.com/TheyearshoegazebrokeBkk



# EINDEJAARSLIJSTJES

*Altijd leuk!*



BOEKEN



FILM



KUNST



MUZIEK

## SERGE DE PAUW

- **BDRMM**  
Bedroom  
SONIC CATHEDRAL
- **BOB VYLAN**  
We Live Here  
VENN
- **BLIND SEAGULL**  
Nails  
DETIRTI
- **HUMAN IMPACT**  
S/T  
IPECAC
- **J.ZUNZ**  
Hibiscus  
ROCKET
- **MOANING**  
Uneasy Laughter  
SUB POP
- **OCTOBER DRIFT**  
Forever Whatever  
PHYSICAL EDUCATION
- **ORNAMENT & VERBRECHEN**  
Tapetopia 001 (Rotmaul Tape)  
PLAY LOUD! PRODUCTIONS
- **TALES OF MURDER AND DUST**  
Fragile Absolutes  
HPNG
- **ZOON**  
Bleached Wavves  
PAPER BAG

## BOUKE MEKEL

1. **WESTON ALLEN & DORIAN ELECTRA**  
Gentleman / M'Lady  
SUPERNATURE
2. **FREDERIK HEYMAN & ARCA**  
Nonbinary  
XL
3. **GALDER GAZTELU-URRUTIA & IVAN MASSAGUÉ**  
El Hoyo  
NETFLIX
4. **ANTON TAMMI & YUNG LEAN**  
Outta My Head  
YEAR001
5. **KITTY GREEN & JULIA GARNER**  
The Assistant  
BLEECKER STREET
6. **MOUNIA MEDDOUR & LYNA KHOUDRI**  
Papicha  
JOUR2FÊTE
7. **MARGRETH OLIN & SUSANNE SUNDFØR**  
When The Lord (OST 'Selvportrett')  
BELLA UNION
8. **OMAR EL SADEK & DREW MCDOWALL**  
Agalma I Folding  
DAIS
9. **BRTHR & 645AR**  
Yoga  
COLUMBIA
10. **MIK SHIDA & ZHEANI**  
Dirt On The Name of Steven  
ENTERTAINMENT ONE U.S.

## RENÉ VAN PEER

1. **MAXIM SHALYGIN/KEURIS QUARTET & AMSTEL QUARTET**  
Todos Los Fuegos El Fuego  
TRPTK
2. **DIVERSE ARTIESTEN/MICHAEL BAIRD**  
Luangwa To Livingstone/Music From Barotse Land  
SHARP WOOD PRODUCTIONS (BOEKEN MET ELK VIER CD'S)
3. **ROBERT ASHLEY**  
Improvement  
LOVELY MUSIC
4. **EDDY & THE ETHIOPAINS**  
E&EII  
EIGEN BEHEER
5. **DIVERSE ARTIESTEN**  
The Harry Smith B-Sides  
DUST-TO-DIGITAL
6. **BÉRANGÈRE MAXIMIN**  
Land Of Waves  
KARLRECORDS
7. **CLAUDIO F. BARONI**  
The Body Imitates The Landscape  
UNOUNDS
8. **JAC BERROCAL, DAVID FENECH & VINCENT EPPLAY**  
Ice Exposure  
KLANGGALERIE
9. **BRUNHILD FERRARI/JIM O'ROURKE**  
Le Piano Englouti  
BLACK TRUFFLE
10. **LUCRECIA DALT**  
No Era Sólida  
RVNG INTL.

## TOMAS BUSSER

- DANIEL BLUMBERG**  
On & On  
MUTE
- GOLEM MECANIQUE**  
Nona, Decima Et Morta  
IDEOLOGIC ORGAN
- USTAD SAAMI**  
Pakistan Is For The Peaceful  
GLITTERBEAT
- GRID**  
Decomposing Force  
NNA TAPES
- ROJIN SHARAFI**  
Zangaar  
ZABTE SOTE
- RIAN TREANOR**  
File Under UK Metaplastm  
PLANET MU
- LABOUR FEAT. HANI MOJTAHEDI**  
Nine-sum Sorcery  
STUDIO LABOUR
- ZEА + OSCAR JAN HOOGLAND**  
Summing  
KLANGGALERIE / DE PLATENBAKKERIJ / MAKKUM
- ELLEN FULLMAN & THERESA WONG**  
Harbors  
ROOM40
- JOYFULTALK**  
A Separation Of Being  
CONSTELLATION



Oranssi Pazuzu

## KATRIEN SCHUERMAN

- AZU TUWALINE**  
Draw Me A Silence  
I.O.T.
- BERGSONIST**  
Middle Owest  
OPTIMO MUSIC
- C. LAVENDER**  
Myth Of Equilibrium  
EDITIONS MEGO
- FRKTL**  
Excision After Love Collapses  
NO LABEL
- J. ZUNZ**  
Hibiscus  
ROCKET
- LYRA PRAMUK**  
Fountain  
BEDROOM COMMUNITY
- MORITA VARGAS**  
8  
HIDDEN HARMONY
- ROZA TEREZI**  
Modern Bliss  
PLANET EUPHORIQUE
- VARIOUS ARTISTS**  
HOA010  
HAUS OF ALTR
- ZOE MCPHERSON**  
States Of Fugue  
SFX

## PATRICK BRUNEEL

- DEAD NEANDERTHALS**  
Blood Rite  
UTECH
- RADAR MEN FROM THE MOON**  
The Bestial Light  
FUZZ CLUB
- PLAGUE ORGAN**  
Orphan  
SENTIENT RUIN LABORATORIES
- ZALM**  
Tegendraads is ook een leidraad  
BARREUH
- KILL YOUR BOYFRIEND**  
Killadelica  
SHYREC
- ADOLPHOBITCH**  
Broken Wings  
TORM ENT.
- BAS ROTTEN**  
Surge  
LONER CULT
- LOCEAN**  
Top Ten Zen Meditations  
ARTIFICIAL HEAD
- OXES**  
The Fourth Wall  
COMPUTER STUDENTS
- OTTONE PESANTE**  
DoomooD  
AURAL MUSIC

## PATSKER OMAER BEGUIN

- ORANSSI PAZUZU**  
Mestarin Kynsi  
NUCLEAR BLAST
- DARK BUDDHA RISING**  
Mathreyata  
SVART
- BLACK TO COMM**  
Oocyte Oil & Stolen Androgens  
THRILL JOCKEY
- ULVER**  
Flowers Of Evil  
HOUSE OF MYTHOLOGY
- SENKETSU NO NIGHT CLUB**  
Ejiki  
DARK JAZZ
- NOX**  
Opus Ending  
WINTER-LIGHT
- OZO**  
Pluto  
DRONE ROCK
- MUSIC FOR INSTALLATIONS**  
Fractions Of Unity  
WOOL-E DISCS
- ASHTORETH & STRATOSPHERE**  
Between Worlds  
WINTER-LIGHT
- OTTONE PESANTE**  
DoomooD  
AURAL MUSIC

## GUIDO SEGERS

- TURIA**  
Degen van licht  
HAERESIS NOVIOMAGI
- ULVER**  
Flowers Of Evil  
HOUSE OF MYTHOLOGY
- PAMIRT**  
Mausoleum  
EIGEN BEHEER
- MORTIIS**  
Spirit Of Rebellion  
DEAD SEED PRODUCTIONS
- ORANSSI PAZUZU**  
Mestarin Kynsi  
NUCLEAR BLAST
- BELL WITCH & AERIAL RUIN**  
Stygian Bough Volume I  
PROFOUND LORE
- MAMALEEK**  
Come & See  
THE FLENSER
- HAIL SPIRIT NOIR**  
Eden In Reverse  
AGONIA
- PAYSAGE D'HIVER**  
Im Wald  
KUNSTHALL PRODUCTIONEN
- MYSTRAS**  
Castles Conquered And Reclaimed – I  
VOIDHANGER

## PETER BRUYN

- MARY HALVORSON'S CODE GIRL**  
Artlessly Falling  
FIREHOUSE 12
- AGNÈS GAYRAUD**  
Dialectic Of Pop  
UITG. URBANOMIC MEDIA / MIT PRESS
- VLADISLAV DELAY**  
Rakka  
COSMO RHYTHMATIC
- ZEА + OSCAR JAN HOOGLAND**  
Summing  
KLANGGALERIE / DE PLATENBAKKERIJ / MAKKUM
- SUN RA ARKESTRA**  
Swirling  
STRUT
- IRREVERSIBLE ENTANGLEMENTS**  
Who Sent You?  
INTERNATIONAL ANTHEM
- JEFF PARKER & THE NEW BRED**  
Suite For Max Brown  
INTERNATIONAL ANTHEM
- FIE SCHOUTEN**  
Nature  
SOL CLASSICS
- THURSTON MOORE**  
By The Fire  
THE DAYDREAM LIBRARY SERIES
- GARCIA PEOPLES**  
Live At Nublu NYC 10/10/19  
BEYOND BEYOND IS BEYOND

## LIEKE VAN DER MADE

- CAMILLE HENROT**  
Grosse Fatigue  
ONLINE EXPOSITIE: MOMA
- SASKIA NOOR VAN IMHOFF**  
Four Floating Patches, Secondary Shoots  
GRIMM GALLERY
- CLAUDIA MARTÍNEZ GARAY**  
Revolutions, Like Trees, Are Recognized By Their Fruits  
GRIMM GALLERY
- GROEPSEXPOSITIE**  
Trembling Landscapes: Between Reality And Fiction  
EYE FILMMUSEUM
- GROEPSEXPOSITIE**  
It Is Very Difficult To Be An Island Of Perfection In A Sea Of Misery, But Please Do Not Doubt Our Sincerity  
W139
- SAM SAMIEE**  
Footnotes To Life  
KUNSTENAARSBOEK GEPUBLICEERD DOOR STUDIO SAM SAMIEE
- BIBI FADLALLA**  
Raquel van Haver: De vrouwen van mijn land  
PRODUCTIE DOCUMENTAIRE: TANGERINE TREE
- BACHAR MAR-KHALIFÉ**  
Insomnia  
BALCOON
- DAKN**  
Too Low, Too Far  
BILNA'ES
- MASTER KG FT. NOMCEBO ZIKODE**  
Jerusalem  
ELEKTRA FRANCE, WARNER FRANCE

## LEONOR FABER-JONKER

- CLAUDIA DURASTANTI**  
De vreemdelinge  
DE BEZIGE BIJ
- BERNKE KLEIN ZANDVOORT**  
Veldwerk  
QUERIDO
- KAMIEL THOMAS**  
Accidental Sounds  
EIGEN BEHEER
- PAUL MENDEZ**  
Rainbow Milk  
DIALOGUE BOOKS
- LEWSBERG**  
In This House  
EIGEN BEHEER
- THE COOL GREENHOUSE**  
The Cool Greenhouse  
MELODIC
- RIK BUTER**  
Wimpel om de toeter  
BRIES
- VLADA PREDELINA & JAKE CALEB**  
Homeware For Hibernation  
LIFE
- NAOISE DOLAN**  
Exciting Times  
ECCO PRESS
- THE HOMESICK**  
The Big Exercise  
SUB POP

## DE GELUIDSARCHITECT

- SLIFT**  
Ummon  
VICIOUS CIRCLE
- ORANSSI PAZUZU**  
Mestarin Kynsi  
NUCLEAR BLAST
- EXHALANTS**  
Atonement  
HEX
- KAIRON, IRSE!**  
Polysomn  
SVART
- ISOTOPE SOAP**  
An Artifact Of Insects 12"  
PUSH MY BUTTONS
- MOLCHAT DOMA**  
Monument  
SACRED BONES
- BOTANIST**  
Photosynthesis  
THE FLENSER
- SHOW ME A DINOSAUR**  
Plantgazer  
EIGEN BEHEER
- HOPE THE FLOWERS**  
Sonorous Faith Pt. 1  
NEWLIGHTS PRODUCTION
- DEATH OF HEATHER**  
Death Of Heather  
YELL RECORDZ

## MAARTEN BUSER

- FIONA APPLE**  
Fetch The Bolt Cutters  
EPIC
  - DEFTONES**  
Ohms  
REPRISE
  - TORRES**  
Silver Tongue  
MERGE
  - AESOP ROCK**  
Spirit World Field Guide  
RHYMESAYERS
  - THAO & THE GET DOWN STAY DOWN**  
Temple  
RIBBON
- 
- LUCASSEN**  
De gelukkige schilder  
KUNSTMUSEUM DEN HAAG
  - ABNER PREIS**  
Blowing Through The Curtains  
MUSEUM ARNHEM
  - TIRZO MARTHA**  
Het huis dat nooit af is  
CODA APELDOORN
  - EVA SPIERENBURG**  
Holding A Fish To Avoid Sinking  
CINNAMON, ROTTERDAM
  - BASEL ABBAS EN RUANNE**  
ABOU-RAHME  
Annex  
CENTRAAL MUSEUM, UTRECHT



**NIELS TUBBING**

1. **EMMA RUTH RUNDLE & THOU**  
May Our Chambers Be Full  
SACRED BONES
2. **DEFTONES**  
Ohms  
REPRISE
3. **ALGIERS**  
There Is No Year  
MATADOR
4. **DUMA**  
S/t  
NYEGE NYEGE TAPES
5. **OLD MAN GLOOM**  
Seminar VIII: Light Of Meaning /  
Seminar IX: Darkness Of Being  
PROFOUND LORE
6. **JAYE JAYLE**  
Prisyn  
SARGENT HOUSE
7. **JARMO HUHTA**  
Midair  
MIDIRA
8. **MRS. PISS**  
Self Surgery  
SARGENT HOUSE
9. **DEAFBRICK**  
S/t  
NEUROT
10. **YVES TUMOR**  
Heaven To A Tortured Mind  
WARP

**MADELON VAN HONK**

1. **MARIEKE LUCAS RIJNEVELD**  
Mijn lieve gunsteling  
ATLAS CONTACT
2. **ORANSSI PAZUZU**  
Mestarin Kynsi  
NUCLEAR BLAST
3. **EARTHEATER**  
Phoenix: Flames Are Dew  
Upon My Skin  
PAN
4. **DOUGLAS STUART**  
Shuggie Bain  
GROVE
5. **WESSEL TE GUSSINKLO**  
Op weg naar de Hartz  
KOPPERNIK
6. **ZELIENOPE**  
Hold You Up  
MIASMAH
7. **ALVA NOTO**  
Xerrox, Vol. 4  
NOTON
8. **R.A.P. FERREIRA**  
Purple Moonlight Pages  
RUBY YACHT
9. **JENTE POSTHUMA**  
Waar ik liever niet aan denk  
PLUIM
10. **THEO PARRISH**  
Wuddaji  
SOUND SIGNATURE

**SEB BASSLEER**

1. **BÉLIZ**  
Mémoires  
BEAUMONDE
2. **CHOUK BWA & THE ÅNGSTRÖMERS**  
Vodou Ale  
BONGO JOE
3. **SCHROOTHOOP**  
Klein gevaarlijk afval  
REBEL UP/STADSKANKER
4. **BAB L' BLUZ**  
Nayda!  
REAL WORLD
5. **MERIDIAN BROTHERS**  
Cumbia Siglo XXI  
BONGO JOE
6. **KAITO WINSE**  
Kaladounia  
REBEL UP/NGHE
7. **BABA ZULA**  
Hayvan Gibi  
NIGHT DREAMER
8. **SCURU FITCHADU**  
Un Kuza Runhu  
1611743 RECORDS DK
9. **NURI**  
Irun  
SHOUKA
10. **AMMAR 808**  
Global Control Invisible Invasion  
GLITTERBEAT

**STIJN BUYST**

- **BEN BERTRAND**  
Manes  
LES ALBUMS CLAUD, STROOM
- **DWARFS OF EAST AGOUZA**  
The Green Dogs Of Dashour  
AKUPHONE
- **ORPHAN FAIRYTALE**  
Titania Moon  
ULTRA ECZEMA
- **PROTOMARTYR**  
Ultimate Succes Today  
DOMINO
- **ARTHUR RUSSELL**  
Iowa Dream  
AUDIKA
- **SPIRIT & FORM**  
Spirit & Form  
JJ FUNHOUSE
- **VAN HOVE / BRÖTZMANN**  
Front To Front  
DROPA DISC
- **BOB VYLAN**  
We Live Here  
VENN
- **MILAN W.**  
In Bloom  
UNIVERSAL EXPORTS
- **RICHARD YOUNGS & RAÛL REFREE**  
All Hands Around The Moment  
SOFT ABUSE

**TOM NYS**

1. **IMPERIAL TRIUMPHANT**  
Alphaville  
CENTURY MEDIA
2. **GEORG BASELITZ**  
Michael Werner Gallery Londen  
en White Cube Gallery Londen
3. **JULIANNA BARWICK**  
Healing Is A Miracle  
NINJA TUNE
4. **MANNI DEE**  
Everyone's Replaceable Now  
PERC TRAX
5. **ARTHUR JAJA**  
Love Is The Message, The  
Message Is Death  
14 MUSEA WERELDWIJD, VIA LIVESTREAM
6. **ACTRESS**  
Karma & Desire  
NINJA TUNE
7. **KYLIE**  
Disco  
BMG
8. **PRAED ORCHESTRA!**  
Live In Sharjah  
MORPHINE
9. **BOB VYLAN**  
We Live Here  
VENN
10. **DAWINDER BANSAL**  
Jambo Cinema  
NEW ART EXCHANGE NOTTINGHAM

**TOM WOUTERS**

1. **DERF BACKDERF**  
Kent State  
CONCERTO BOOKS
2. **FIONA APPLE**  
Fetch The Bolt Cutters  
EPIC
3. **BEN GIJSEMANS**  
Aaron  
OOGACHTEND
4. **DAMIEN JURADO**  
What's New Tomboy  
MAMA BIRD RECORDING CO
5. **BOHREN & DER CLUB OF GORE**  
Patchouli Blues  
IPECAC
6. **THE MOUNTAIN GOATS**  
Getting Into Knives  
MERGE
7. **BROTHER THEOTIS TAYLOR**  
Brother Theotis Taylor  
MISSISSIPPI RECORDS
8. **BILL CALLAHAN**  
Gold  
DRAG CITY
9. **SAM AMIDON**  
Sam Amidon  
NONESUCH
10. **BERNARD QUIRINY**  
De bizarre bibliotheek  
UITGEVERIJ VOETNOOT



Bob Vylan, foto Rafal Chlapinski

**FLORIAN STRIK**

- **OFF THE MEDS**  
Off The Meds  
STUDIO BARNHUS
- **ALEJANDRO LANDES**  
Monos
- **ROY ANDERSSON**  
About Endlessness
- **ZENKER BROTHERS**  
Cosmic Transmission  
ILIAN TAPE
- **MINOR SCIENCE**  
Second Language  
AD 93
- **ERIS DREW**  
Fluids Of Emotion  
INTERDIMENSIONAL TRANSMISSIONS
- **AGAINST ALL LOGIC**  
2017 - 2019  
OTHER PEOPLE
- **ACTRESS**  
Karma & Desire  
NINJA TUNE
- **YVES TUMOR**  
Heaven To A Tortured Mind  
WARP
- **JOHN T. GAST**  
Sgtour  
S GATE TEMPLE

**ANN MULLEMAN**

- **THEO KATZMAN**  
Modern Johnny Sings:  
Songs In The Age Of Vibe  
TEN GOOD SONGS
- **DINNER PARTY**  
Dinner Party  
SOUNDS OF CRENSHAW / EMPIRE
- **DIJF SANDERS**  
Puja  
UNDAY
- **RUN THE JEWELS**  
RTJ4  
BMG
- **IC3PEAK**  
До Свидания  
SELF-RELEASED
- **AQUILES NAVARRO & TCHESER**  
HOLMES  
Heritage Of The Invisible II  
INTERNATIONAL ANTHEM RECORDING COMPANY
- **CORY WONG**  
The Striped Album  
ROUNDWOUND MEDIA
- **NICOLAS GODIN**  
Concrete And Glass  
BECAUSE MUSIC
- **OSEES**  
Protean Threat  
CASTLE FACE
- **HIELE**  
Stadspark  
UNIVERSAL EXPORTS

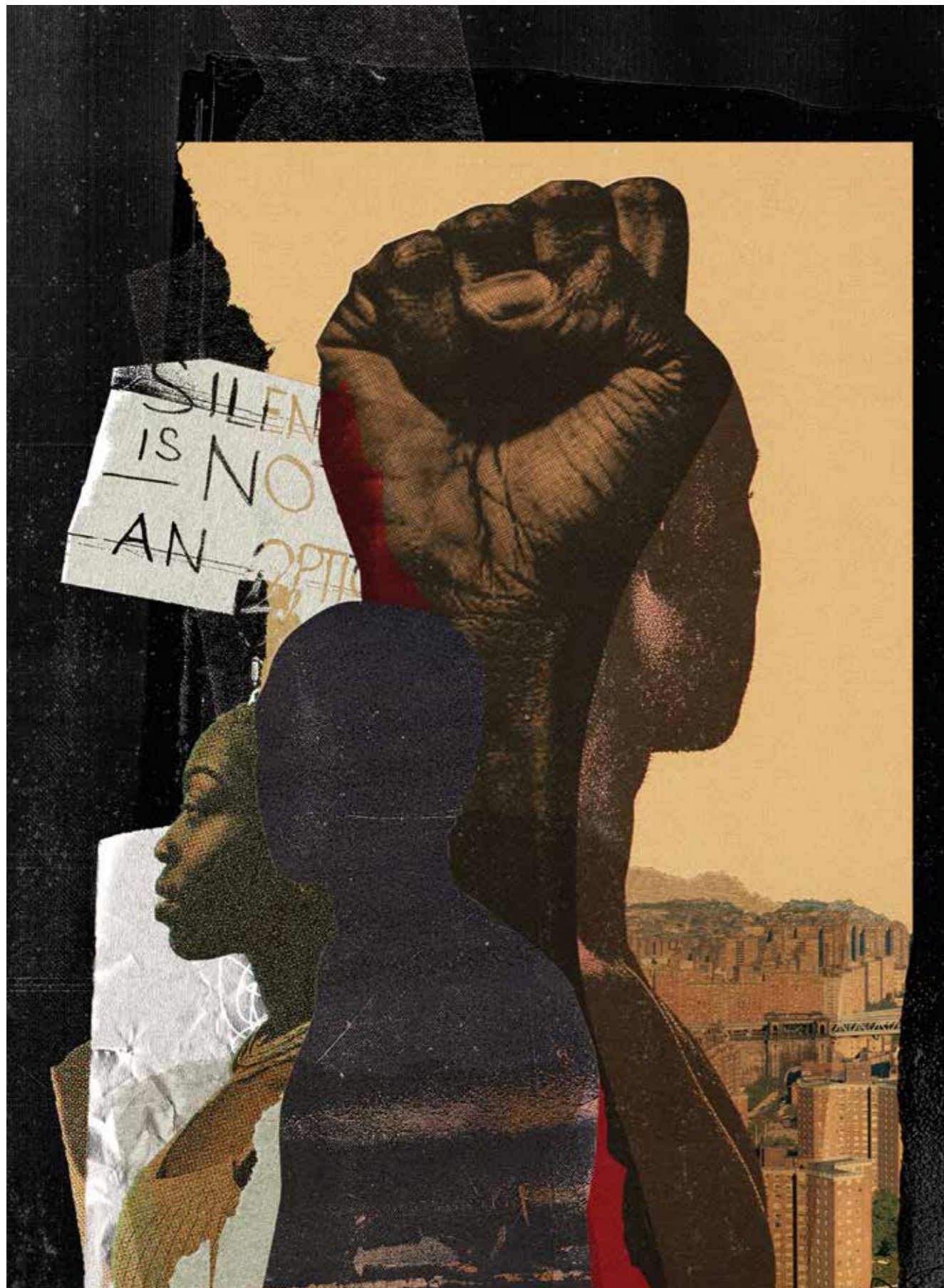
**TIJS HEESTERBEEK**

1. **EMMA RUTH RUNDLE & THOU**  
May Our Chambers Be Full  
SACRED BONES
2. **BELL WITCH AND AERIAL RUIN**  
Stygian Bough Volume I  
PROFOUND LORE
3. **ORANSSI PAZUZU**  
Mestarin Kynsi  
NUCLEAR BLAST
4. **AGAR AGAR**  
Nap  
CRACKI
5. **THEE MVPS**  
Science Fiction  
EEASY
6. **BOB VYLAN**  
We Live Here  
VENN
7. **DIJF SANDERS**  
Puja  
UNDAY
8. **ADRIANNE LENKER**  
Songs  
4AD
9. **RADAR MEN FROM THE MOON**  
The Bestial Light  
FUZZ
10. **DIVIDE AND DISSOLVE**  
Denial  
INVADA

**GLEN VAN MUYLEM**

1. **MARY LATTIMORE**  
Silver Ladders  
GHOSTLY INTERNATIONAL
2. **PROTOMARTYR**  
Ultimate Success Today  
DOMINO
3. **THE STROKES**  
The Adults Are Talking  
RCA
4. **FIONA APPLE**  
Fetch The Bolt Cutters  
EPIC
5. **THE MICROPHONES**  
Microphones In 2020  
P.W. ELVERUM & SUN
6. **ELA MINUS**  
Acts Of Rebellion  
DOMINO RECORDING
7. **LOMELDA**  
Hannah  
DOUBLE DOUBLE WHAMMY
8. **THE SOFT PINK TRUTH**  
Shall We Go On Sinning So  
That Grace May Increase?  
THRILL JOCKEY
9. **WILMA ARCHER**  
A Western Circular  
DOMINO RECORDING
10. **SCHROOTHOOP**  
Klein gevaarlijk afval  
REBEL UP





# SAULT

## *Verzetsliederen van de identiteitspolitiek*

Of de twee albums die Sault in 2020 afleverde tot de 'beste' platen van het jaar behoren, daarover kun je twisten. Maar waarom zou je van muziek een wedstrijd maken? Dat Sault twee van de meest besproken en urgente platen van 2020 maakte staat vast. Maar zelden werd de urgentie zo nadrukkelijk bepaald door de context waarbinnen de muziek op de wereld losgelaten werd.

auteur Peter Bruyn [peterbruyn](#) illustratie Wouter Medaer

Half juni 2020 verscheen het album 'Untitled (Black is)' van Sault. Een week of drie eerder waren de Black Lives Matter-demonstraties in de Verenigde Staten als het ware geëxplodeerd met de dood van George Floyd. Omstanders hebben al die tijd dat een politieman met zijn knie in Floyds nek zat, gefilmd. Sault had die beelden kunnen gebruiken in een clip bij de release van de plaat, maar deed dat niet. Dat is integer. Niet eens om ethische redenen. Sault had reeds verklaard dat de opbrengst van het album naar een Black Lives Matter ondersteunend doel zou gaan en een dergelijke clip zou de boodschap alleen maar versterken. Nee, zo'n clip zou gewoon te 'gemakkelijk' zijn.

### MYSTERIE

Vier albums in twee jaar tijd maakte Sault. Het bewijs van wat er allemaal mogelijk is als je gewoon bezighoudt met 'muziek maken', in plaats van voortdurend jezelf profileren via de sociale media, schreef de Britse muziekjournalist Dave Fawbert onlangs op de nieuwswebsite iNews. Dat klopt. Maar daar zitten natuurlijk meer kanten aan. Het gaf de groep een 'mysterieus' imago dat weer veel publiciteit opleverde, terwijl Sault feitelijk niet zo mysterieus is: de namen van de producer, liedjesschrijvers en een aantal gastmusici zijn met enkele muisclicks te achterhalen. En een uurtje via Spotify andere producties beluisteren waar zij bij betrokken zijn, lost die puzzel vrijwel helemaal op. Interessant is vooral de vraag waarom Sault zo veel méér aanslaat dan bijvoorbeeld de soloplaat die de zangeres van de groep, Cleopatra Nicolic alias Cleo Sol, eveneens dit jaar maakte met dezelfde producer, Inflo.

En zelfs waarom de twee albums die Sault in 2019 liet verschijnen vrijwel geheel genegeerd werden – slechts één keer werd de groep genoemd in de zestig 'jaarlijstjes' die muziekblad OOR in december 2019 publiceerde. Wie wat op het web surft, leert dat alleen Alexis Petridis van The Guardian er vroeg bij was.

'Identiteitspolitiek' klinkt veel meer door dan 'ideologische politiek'.

### REFLECTIE

Natuurlijk zijn de Sault-albums erg goed gemaakt. De twee die in 2020 verschenen – 'Untitled (Black is)' en 'Untitled (Rise)' – zelfs nog iets beter en rijker qua productie dan het duo van het jaar daarvoor, '5' en '7'. Maar het is muzikaal ook weer niet spectaculair. De kracht, de kwaliteit en de culturele waarde heeft toch in de eerste plaats te maken met iets anders: het moment. In de 'Eindlijst 2020' van voornoemd Nederlands muziekblad nemen de twee recente albums van Sault en 'RTJ4' van Run The Jewels de vierde, derde en tweede plaats in. Internationaal is het beeld niet anders, waarbij in de Verenigde Staten Run the Jewels in veel



gevallen geprefereerd wordt boven het Engelse Sault. 'RTJ4' verscheen enkele dagen nadat Killer Mike, de helft van het duo, een indrukwekkende toespraak had gehouden tijdens een persconferentie in zijn woonplaats Atlanta met betrekking tot de dood van George Floyd en Black Lives Matter. Hij beoogde met die speech de protesten niet te laten escaleren in een complete burgeroorlog. Beelden van de hevig geëmotioneerde Mike gingen de wereld over.

Dat de albums van Sault een soundtrack van de Black Lives Matter-demonstraties zouden zijn, zoals hier en daar wel wordt gesuggereerd, is om verschillende redenen onzin. Het zou hoogstens de 'score' kunnen zijn bij een sterk geromantiseerde documentaire over de acties. De albums 'Untitled (Black is)' en 'Untitled (Rise)' zijn echter wel degelijk een reflectie van wat er al een jaar of zeven speelt in de Amerikaanse zwarte protestbeweging! Maar dan in de opvatting van het Britse Sault en voor de oren van de popliefhedder van 2020. De beelden die iedereen wereldwijd gedurende de maanden mei en juni dagelijks in de televisiejournaals zag, maken een videoclip overbodig.

## MARKTDENKEN

Het muzikale vehikel van Sault is een 'rijk compendium van de allerbeste zwarte muziek door de decennia heen', beschrijft Gordon Rutherford het bondig in zijn vijfsterrenrecensie in Louder than War. De teksten die daarop vervoerd worden zijn een combinatie van woe-de over de racistische samenleving, trots op de zwarte cultuur en een hart onder de riem voor hen die onder het racisme gebukt gaan.

Black Lives Matter is maatschappelijke actie in de vorm van fier opkomen voor de eigen identiteit, zoals de #metoo-beweging enkele jaren geleden dat evenzeer was – en is. Maar het is ook actie die solidariteit oproept bij mensen die niet tot de groepen zelf behoren. Mannen onderschrijven de #metoo-gedachten. Ook witte mensen ondersteunen massaal de Black Lives Matter-ideeën van de BIPOC-gemeenschap, zoals *Black*, *Indigenous*, *People of Color* in het huidige discours worden benoemd.

Popcultuur reflecteert de samenleving en doet dat sneller en directer dan andere kunstvormen. Wat opvalt is dat 'identiteitspolitiek' veel meer doorklinkt in de popcultuur en gewaardeerd wordt door popliefhedders dan wat ik maar even 'ideologische politiek' noem. Behalve de hier genoemde, direct aan Black Lives Matter gelieerde platen, kreeg de afgelopen jaren ook de muziek van vrouwen die zelfbewust en strijdvaardig hun feminiene kant benadrukten bovengemiddeld veel aandacht en waardering. Weer een blik in de jaarlijstjes: Phoebe Bridgers, Fiona Apple, Lana del Rey.

Andere grote maatschappelijke thema's waar iedereen zich van bewust is, zoals de klimaatcrisis, het verwoes-

tende karakter van het neoliberale marktdenken en meer recent uiteraard de coronapandemie, lijken als thema in de popmuziek aanzienlijk minder impact te hebben. Terwijl ze toch juist iedereen aangaan. Mannen en vrouwen, witte en gekleurde mensen.

## Bij popmuziek gaat het om wezenlijk andere dingen dan die noten.

### VUIST

Zoals reeds gezegd reflecteert de pop hierin de samenleving in algemenere zin. Francis Fukuyama – die dertig jaar geleden naam maakte met zijn analyse van de ondergang van de grote twintigste-eeuwse ideologieën, 'Het einde van de geschiedenis en de laatste mens' – publiceerde in 2018 zijn boek 'Identity', waarin ook Black Lives Matter diverse keren ter sprake komt. Hij beaamt dat er vanuit 'identiteit' een vuist kan worden gemaakt tegen misstanden. Maar hij wijst er net als bijvoorbeeld Ewald Engelen in diens prettig leesbare 'Het is klasse, suffie, niet identiteit' op dat het grotere geheel niet uit het oog mag worden verloren. Dan dreigt het middel erger te worden dan de kwaal. Kijk naar de ongenueanceerde zwart-witopvattingen die, gekatalyseerd door de social media, weer tot een benauwende afzegcultuur leiden. Van de regen in de drup.

Overigens spelen deze dilemma's al in de Amerikaanse burgerrechtenstrijd van de jaren zestig. En zeker in die tijd was voor zwarte en gekleurde Amerikanen het uitdragen van de eigen identiteit iets wat qua impact de huidige identiteitspolitiek oversteeg. De activistische, nauw aan de jazzscene en beatcultuur verwante dichter Amiri Baraka schreef in 1965 het befaamde gedicht 'Black Art', dat eindigt met:

*We want a black poem. And a  
Black World.  
Let the World be a Black Poem  
And Let All Black People Speak This Poem  
Silently  
Or LOUD*

Drie jaar later bracht James Brown zijn befaamde single uit met de titel 'Say It Loud - I'm Black And I'm Proud' en schoot daarmee de Billboard Hot 100 in. Binnen de zwarte Amerikaanse burgerrechtenbewe-

ging in de jaren zestig varieerde het activisme ook van 'meer vrijheden' tot 'een totaal andere samenleving'. Lees er de sterke roman 'We hadden liefde, we hadden wapens' (2016) van Christine Otten maar eens op na. Een spectrum dat loopt van Martin Luther King tot Malcolm X. De laatste had ook een nadrukkelijk politieke, internationale en anti-imperialistische agenda.

### BOODSCHAP

Waarmee we terug zijn bij Sault, want in het nummer 'X' wordt laatstgenoemde even geciteerd: *'The chickens have come to roost'* – heel kort door de bocht te vertalen als 'eigen schuld, dikke bult'. Een uitspraak waarmee X voor consternatie zorgde als reactie op de moord op John F. Kennedy. Melissa Young, alias Kid Sister, lijkt verantwoordelijk voor deze liedtekst. En de parallel met het heden laat zich raden. Ook direct gerelateerd aan Black Lives Matter is Moor Mother, oftewel dichteres en muzikante Camae Ayewa. De groep Irreversible Entanglements, waarbinnen zij haar teksten brengt, komt zelfs min of meer uit de schoot van die beweging voort. 'Kapitalisme, racisme en seksisme gaan hand in hand. En het verschil in sociale klasse is waar ik telkens weer bij terugkom,' zei ze enkele jaren geleden in een interview. De jazzmusici binnen de groep benadrukken dat niet alleen de teksten, maar ook de gespeelde noten de kritische opstelling uitdrukken. Hoe goed de recensies van het in 2020 verschenen Irreversible Entanglements-album 'Who Sent You?' ook zijn, Moor Mother en haar band zijn bij lange na niet zo populair als Sault. Begrijpelijk. Improjazz versus nostalgische en dansbare retrosoul en funk. De boodschap van Sault consumeert prettiger dan die van Irreversible Entanglements zoals destijds de boodschap van Martin Luther King prettiger consumeerde – zeker voor witte sympathisanten – dan die van Malcolm X.

Als je het alleen over de muziek hebt, over de gespeelde noten, dan zijn 'Untitled (Black is)' en 'Untitled (Rise)' aanzienlijk minder innovatief dan bijvoorbeeld 'Songs In The Key Of Life' van Stevie Wonder uit 1976, 'Club Classics' van Soul II Soul uit 1989 of 'You're Dead' van Flying Lotus uit 2014. Stuk voor stuk mijlpalen in de muziekgeschiedenis van de afgelopen vijf decennia. Maar bij popmuziek gaat het om wezenlijk andere dingen dan die noten, al dan niet vastgelegd in een partituur. Dat schrijft de Franse Agnès Gayraud al in haar vuistdikke standaardwerk 'Dialectic Of Pop', waarin zij de achterhaalde muzikale opvattingen van Adorno actualiseert. Popmuziek gaat evenzeer over charisma, identificatie, actualiteit en authenticiteit. Dat alles bepaalt de urgentie. En vanuit die visie hoeft aan de urgentie van Sault niet te worden getwijfeld. ♦

# SAULT

## IN DE DIVERSE JAARLIJSTEN:

### BBC RADIO 6

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 1

### ROUGH TRADE

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 1

### NPR

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 1

### DUMMY

Untitled (Rise) \_\_\_\_\_ nr. 2

### OOR

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 3

Untitled (Rise) \_\_\_\_\_ nr. 4

### GIGWISE

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 4

### PASTE

Untitled (Rise) \_\_\_\_\_ nr. 4

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 17

### SLATE

Untitled (Rise) & Untitled (Black Is) gedeeld nr. 5

### LOUDER THAN WAR

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 9

### STEREOGUM

Untitled (Rise) \_\_\_\_\_ nr. 9

### ENTERTAINMENT WEEKLY

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 10

### THE QUIETUS

Untitled (Rise) \_\_\_\_\_ nr. 17

### UNCUT

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 17

### MOJO

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 19

Untitled (Rise) \_\_\_\_\_ nr. 52

### CRACK

Untitled (Black Is) \_\_\_\_\_ nr. 31

discografie  
 Untitled (Rise) (Forever Living Originals, 2020)  
 Untitled (Black is) (Forever Living Originals, 2020)  
 7 (Forever Living Originals, 2019)  
 5 (Forever Living Originals, 2019)  
 www  
 sault.global  
 saultglobal.bandcamp.com/  
 album/untitled-rise  
 blacklivesmatter.com



# RATS ON RAFTS

*Kunnen we het nog eens over Japan hebben?*

Japan werd een van de inspiratiebronnen voor Rats on Rafts' derde lp 'Excerpts From Chapter 3: The Mind Runs A Net Of Rabbit Paths'. Een mondvul die de albumloading goed dekt; het is een veelomvattend werk. 'We houden van het risico iets te maken wat mensen te gek kunnen vinden, maar net zo goed verschrikkelijk.'

auteur Marc Puyol-Hennin beeld Jasmijn Slegh

De Rotterdamse band Rats on Rafts verscheen een decennium geleden op de radar van Gonzo (circus). Het debuut, 'The Moon is Big', dat de band al gauw internationale aandacht opleverde, kun je prima omschrijven als vrolijke goth. Vlak na 'Tape Hiss' uit 2015 brachten ze in 2016 een opvallende plaat uit, samen met de Nederlandstalige band De Kift. Op deze derde langspeler onder eigen naam vallen nog steeds de bijzondere combinaties van sinistere jaren 1980-invloeden, de lange schaduw van Mark E. Smith en snedige krautrock op, maar de band is vooral ook geëvolueerd. Voorman David Fagan leidt ons via hun Japanse tour, personeelwisselingen én een release-uitstel wegens corona tot de ziel van hun nieuwste plaat.

## INVALSHOEKEN

Een veelheid aan invloeden kleurt de muziek van Rats on Rafts. Om maar een voorbeeld te geven uit het nieuwe album: 'The Rise And Fall Of The Plague' doet bij vlagen denken aan Arcade Fire meets Sleaford Mods. 'Het gaat over ten onder gaan aan je eigen succes,' aldus Fagan. 'Heel ver weg is het misschien wel een ode aan The Fall.' Twee uitspraken die natuurlijk dieper snijden dan alleen dat ene nummer als het gaat om het universum van Rats on Rafts: 'Excerpts...' gaat in essentie over vallen en opstaan, over vette en magere jaren. Terwijl The Fall (*what's in a name?*) stiekem de rode draad is in alle muziek van Rats on Rafts. Ondanks twee nieuwe bandleiden (Natasha van Waardenburg op bas en Mathijs Burgler op drums), bleef de filosofie van de band dezelfde. 'Natasha speelt ook piano en het is heel fijn dat er nu iemand op zo'n manier kan meezingen.' Van Waardenburgs stem is inderdaad goed te horen op 'Excerpts...'. Ze doorbreekt deels de strakke new wave-patronen door zowel lichtheid als chaos op te roepen. Volgens Fagan geeft de nieuwe drummer de band 'het gevoel weer een *unit* te zijn'.

Rats on Rafts bouwde een analoge studio toen een aantal nummers van het nieuwe album klaar waren. Dat bleek een impuls te zijn voor de gelaagdheid en diversiteit op 'Excerpts...': 'We vertrokken in die studio vanuit de basisnummers, zodat we de energie van de liveband konden vangen. Daarna zijn we verdergegaan met de overdubs. Tegelijk zijn er ook nummers ontstaan dóór dat analoge kader dat we hadden gecreëerd. Het is dus een mix van nummers waar we een paar jaar over hebben gedaan en dingen die in een paar uur tot stand zijn gekomen.'

## FRAGMENTARISCH

Na de tour met Franz Ferdinand eind 2018 – Rats on Rafts is al jaren een persoonlijke favoriet van de Schotse band – keerden de Rotterdamers niet alleen met een onzekere toekomst terug naar huis, maar ook met veel inspiratie. Die zou uitmonden in de single 'Tokyo Music Experience'. Mede als gevolg van die trip lijkt het viertal in een grotere wereld te vertoeven dan tijdens de vorige twee albums, zowel persoonlijk als artistiek. 'Voor mij was het lastig dat deze plaat er zo lang over deed. Naar Japan gaan was leuk, maar de band bij elkaar houden en doorgaan was er ook nog. Ik bewonder ons wel om het feit dat we niet opgeven. 'Excerpts...' is niet de gemakkelijkste plaat. We proberen altijd risico's op te zoeken en dat geeft ook aan hoe je leeft.' Op Mind The Gap staat 'Part Two: Crossing The Desert', zowat de tegenpool van het energieke 'Tokyo Music Experience'. Een schijnbare koortsdroom versus een overrompelend en puntig poplied. Is zo'n diversiteit het gevolg van de factor tijd? 'Die twee nummers zijn in dezelfde sessie opgenomen, maar hebben een ander uitgangspunt. De plaat begint waar die eindigt, maar je wordt daartussen naar allerlei plaatsen meegenomen. In de context van het geheel klopt het dus.' Het is dan ook niet paradoxaal dat veel nummers op 'Excerpts...' naadloos in elkaar overlopen. 'Het blijft een fragmen-

tarisch verhaal, maar we maakten de keuze om net zoals bij onze live-optredens de nummers vlak na elkaar te spelen.'

Sommige stukken op 'Excerpts...' zijn letterlijk wat de titel van het album belooft. Volgens Fagan kun je deze intermezzo's beschouwen als 'genuanceerd commentaar geven op wat er eerder is gebeurd op de plaat. Die fragmenten spelen tussen de realiteit en wat in je hoofd gebeurt.'

## Alsof je naar een punkband zat te kijken met Jimi Hendrix op gitaar.

### TOKYO

De Japanse ervaring weet Fagan ook zonder clichés te omschrijven als met name een muzikaal overdonderende trip: 'Ik geef al heel mijn leven mijn centen uit aan platen.' Japanse muziek in de jaren 1980 vormt een belangrijke inspiratiebron, 'te beginnen met YMO' (*Yellow Magic Orchestra, mph*). Ook Inoyama-Land had een grote impact: 'Een soort ambi-

ent met heel kinderlijke deuntjes, heel Japans en heel erg op zichzelf.'

Fagan noemt ook Miharu Koshi en Phew: 'Voor dan die eerste plaat van Phew met Connie Plank als producer en krautrock-grootheden die meespelen. Die vond ik ooit in een Japanse persing in een platenzaak. Echt te gek.' En los van die concrete invloeden: 'Tokyo was in de jaren 1980 heel futuristisch voor die tijd, wat je ook hoort aan de muziek. Heel veel producties waren *over the top* in vergelijking met wat hier uitkwam.'

Tijd om er op de bonnefooi nog een naam tegenaan te gooien. Heeft een band als High Rise niet stiekem een invloed? Toeval bestaat, bevestigt Fagan: 'Die ken ik denk ik wel. Volgens mij hebben we met die gitarist gespeeld...' Een Google-search later gaat hij verder: 'Ja, daar speelden we één show mee in Japan, met de band Green Flames (*met (ex)-leden van High Rise, The Stalin, Boredoms en Acid Mothers Temple, mph*). Het was alsof je naar een punkband zat te kijken die Jimi Hendrix op gitaar had. Dat is ook heel Japans. Hoe die gitarist speelde was best wel punk, maar dan ineens die solo's erbij! Die gast was bizar, maar verder een zeer aardige gozer. Heel rustig. We gaven hem een fles Hollandse jenever als bedankje. Kleine wereld!' ♦

'Excerpts from Chapter 3: The Mind Runs A Net Of Rabbit Paths' komt uit op 29 januari bij Rats on Rafts' eigen label Kurious Recordings en internationaal via Fire Records.



### discografie

Excerpts From Chapter 3: The Mind Runs A Net Of Rabbit Paths  
(Kurious Recordings/Fire Records, 2020)  
Rats On Rafts / De Kift – s/t  
(Kurious Recordings/Fire Records, 2016)  
Tape Hiss  
(Kurious Recordings/Fire Records, 2015)  
The Moon Is Big  
(Subroutine Records, 2011)

### live

25/02, Vera, Groningen  
26/02, Merleyn, Nijmegen  
27/02, Paradiso, Amsterdam

### luister

naar 'Part Two: Crossing The Desert' van Rats on Rafts op Mind The Gap #147

### www

ratsonrafts.com

Muziek  
tussen  
chaos en  
algoritme

# & APOS

Waarom zou je je eigen muzieksoftware schrijven, als er toch al zo veel programma's beschikbaar zijn? Nou, veel van die programma's helpen je vooral om netjes binnen de lijnen te kleuren. En dat wil Joeri Bultheel niet. Hij wil juist verrast worden.

auteur Maarten Schermer beeld Max Pinckers

Als je met Joeri Bultheel aan de praat raakt, gaat het al snel de technische diepte in. Binnen vijf minuten nadat ik hem aan de telefoon heb, hebben we het over neurale netwerken en zijn er al drie programmeertalen de revue gepasseerd. En met een master in toegepaste computerwetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel op zijn CV zou je misschien denken dat je eerder met een computerwetenschapper te maken had dan met een muzikant. Maar de Brusselaar weet juist het beste van beide werelden te verenigen.

## WILLEKEURIG

Afgelopen oktober verscheen 'Git Sanctuary', als digitale download en USB-kaart, via VlekD, de digitale poot van het Brusselse elektronicalabel Vlek. Bultheel produceerde de nummers op 'Git Sanctuary' in de periode 2014 en 2020 allemaal met software die hij zelf schreef. Software schrijven leerde hij tijdens zijn bachelor sonologie aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Een studie waar hij naar eigen zeggen met open geest aan begon, maar waar hij zich al snel aangetrokken voelde tot de muzikale mogelijkheden van programmeren. Bultheel schreef zijn programma's in SuperCollider, een programmeeromgeving die in zwang is bij zowel muzikanten als wetenschappers. Het wordt gebruikt voor dingen als algoritmische compositie, live coding en akoestisch onderzoek. Het bood hem de mogelijkheid te experimenteren met wat hij zelf 'ingeperkte willekeurigheid' noemt. Muziek met een grote chaotische component van willekeurig gegenereerde geluiden en effecten, die door de gebruiker van de software in banen wordt geleid via een interface vol sliders en knoppen. In een tijd waarin AI's met een druk op de knop kant-en-klare liedjes ophoesten, ontstaat al snel het idee

dat iemand die met geavanceerde computertechnieken werkt eigenlijk de machines het werk laat doen. Maar Bultheel benadrukt dat zijn software zeker geen A.I. is die voor hem werkt, of waar hij mee samenwerkt. In plaats daarvan vergelijkt hij zijn werkwijze met die van abstracte schilder Jackson Pollock. De Amerikaan spetterde en gooide de verf op zijn doeken terwijl ze plat op de grond lagen, wat hem de bijnaam 'Jack the Dripper' opleverde. De methode was duidelijk en de resultaten onvoorspelbaar, maar tegelijk toch strak afgebakend als ze eenmaal aan de muur hingen.

## KIESKEURIG

Andere programma's van Bultheel zijn gebaseerd op een idee dat in de jaren 1990 werd opgetekend door een Amerikaanse uitvinder, die het tot een 'creativiteitsmachine' doopte. Twee stukken software, waarvan er eentje nieuwe ideeën genereert in een bepaald domein, terwijl de andere daar de beste probeert uit te pikken. Samen zouden ze moeten convergeren tot een creatieve machine die de best mogelijke nieuwe ideeën 'bedenkt'. Een soort simpele voorloper van wat tegenwoordig een GAN heet, de techniek waarin de ene AI de andere voor de gek probeert te houden, bijvoorbeeld met steeds realistischer foto's van niet-bestaande gezichten. Ook Bultheel werkt met twee neurale netwerken, waarvan de een de ander voert. Hij is vooral geïnteresseerd in wat er gebeurt als hij een van die systemen verstoort. Hoe verandert het geluid? Wat voor nieuw evenwicht ontstaat er? Ook hier speelt hij met de verhoudingen tussen gestructureerd en willekeurig, op zoek naar nieuwe, verrassende uitkomsten. De muziek op 'Git Sanctuary' laat mooi de interactie horen tussen compositie en chaos. De hand van de componist is onmiskenbaar in de structuur en de me-

lodische contouren. Tegelijk trilt de muziek met ritmische mogelijkheden en is er een contante onderstroom vol onvoorspelbare geluiden en effecten. Alles is uiteraard volledig elektronisch, maar verre van klinisch; de timbres zijn warm, en ruis en afgeronde tonen geven het geheel een sonoor gevoel. Overigens is een voorliefde voor willekeur zeker niet synoniem met slordigheid. Gevraagd waarom hij niet eerder al iets van deze muziek deelde, zegt Bultheel te kieskeurig te zijn, te perfectionistisch, om zijn muziek al te makkelijk uit te brengen. De nummers op 'Git Sanctuary' werden door Bultheel dan ook samengesteld uit de opnamen van lange sessies, waaruit hij zorgvuldig de beste delen selecteerde en combineerde.

Er is een constante onderstroom vol onvoorspelbare geluiden en effecten.

## CREATIVITEITSMACHINE

Je zou soms de indruk krijgen dat digitale media minder vergankelijk zijn dan analoge. Waar vinyl en tape met iedere draaibeurt slijten, verliest een mp3-bestand nooit aan kwaliteit. Waar een foto verkleurt, maken we van een Photoshop-bestand zo vaak we willen een perfecte kopie. Maar digitale media heeft zo zijn eigen problemen. Tijdens het overzetten van bestanden ging een deel van Bultheels software verloren. Voorgoed, want kopieën in de cloud of elders waren er niet. Het enige wat ervan resteert, zijn de nummers die hij ermee maakte die nu op 'Git Sanctuary' staan. Dat is misschien zelfs wel dankzij het verloren gaan van de software; verder sleutelen is er simpelweg niet meer bij. Maar wat voor de software geldt, geldt gelukkig niet voor Bultheels ideeën. Die zijn springlevend, en tijdens de eerste lockdown, begin 2020, besloot hij de plotse overdaad aan tijd goed te besteden. Hij leerde zich een nieuwe programmeertaal aan met als doel om zijn interpretatie van de creativiteitsmachine opnieuw te bouwen, maar deze keer als een VST-plugin. Een techniek die veel breder ondersteund wordt dan SuperCollider en zich bijvoorbeeld goed laat integreren met gangbare platformen als Ableton Live. Het is zeker ook de bedoeling om daarmee op te gaan treden als het weer kan, en misschien om nieuw werk uit te brengen. Inmiddels zijn we driekwart jaar verder, en het einde



van de coronabeperkingen lijkt nog niet in zicht, ook niet in Berlijn, waar Bultheel woont. Alle tijd om zijn plug-in af te maken, zou je denken. 'Hij is voor 80 procent af,' zegt hij, maar in zijn stem klinkt een geamuseerde ondertoon als die van programmeurs die laten weten dat een project écht bijna af is. Bijna, maar er zijn altijd nog een paar extra features om toe te voegen en dingen die beter kunnen – zeker als je een perfectionist bent. We wachten geduldig af, met alle vertrouwen. 'Git Sanctuary' is er uiteindelijk ook gekomen. ♦

discografie  
Git Sanctuary  
(Vlek, 2020)  
Lichtdrank  
(Bepotel Records, 2016)  
www  
enapos.bandcamp.com  
shop.vlekdata.org



# KEVIN MARTIN AKA THE BUG

## *Liever Brussel dan Berlijn*

Onlangs verschenen de albums 'Sedatives' en 'In Blue' van The Bug. Ze sluiten zijn Berlijnse periode af. Begin april verhuisde hij naar Brussel. Een goede keuze: de metropool voelt meer als een stad dan zijn vorige standplaats, Berlijn. 'Berlijn is een stad van hokjes. Brussel lijkt op een rauwe versie van Parijs.'

auteur Theo Ploeg beeld Caroline Lessaire

Porto en Amsterdam werden gewogen en te licht bevonden als woonplaats. Eerder dit jaar ruilden Kevin Martin, aka The Bug, zijn vrouw en twee kinderen Berlijn in voor Brussel. Ja, hij kende de vooroordelen: België is saai, griauw en heeft een ambtenarencultuur. Toch heeft hij geen greintje spijt: 'Brussel lijkt op een rauwe versie van Parijs. En de wijk waar we nu wonen, doet me denken aan het Londense Brixton. Brussel is funky en gritty, de mensen zijn er open.' Een verademing na tien jaar Berlijn. 'Mijn kinderen zijn er geboren, dus ik zal altijd iets voor de stad voelen, maar voor mij is Berlijn te stijfjes en monocultureel. De culturele groepjes in de stad houden star vast aan hun eigen identiteit. Dat zorgt voor een claustrofobisch soort kleinstad-mentaliteit.' Met het soloalbum 'Sedatives' en 'In Blue', waarop hij samenwerkt met Dis Fig, sluit Martin zijn Berlijnse periode af. Nu zijn thuisstudio in Brussel op orde is, kan hij niet wachten om zijn nieuwe omgeving te verkennen. De muziekcultuur van de lage landen is zijn blinde vlek. Hij werkte nog niet met een Belgische of Nederlandse muzikant samen. Een luistertest.

## TOM DISSEVELT EN KID BALTAN - 'SONG OF THE SECOND MOON' (1957)

'Dit doet me denken aan Atari 8-bits en muziek gemaakt met een Commodore 64-computer. Nu het wat complexer wordt, denk ik ook aan de experimentele muziek van de late jaren 1950 en vroege jaren 1960. BBC Radiophonic Workshop en Musique Concrète in Parijs. Die tijd.'

**Warm. Dit is vroege elektronische muziek die gemaakt is in het NatLab van Philips in Eindhoven.**

'Dat dacht ik al. In eerste instantie gokte ik op Gamboy-muziek, maar daar is de structuur en de laagdheid van het geluid te complex voor. Werd er veel geëxperimenteerd in dat lab?'

**Gedurende een relatief korte periode. Het doel was eigenlijk om commerciële elektronische muziek te maken die geschikt was als soundtrack bij de nieuwe producten van Philips. Componisten als Edgard Varèse en Iannis Xenakis werkten er ook. Het lab had een samenwerking met de WDR-studio's in Keulen waar Karlheinz Stockhausen componeerde. Heb je iets met deze muziek?**

‘Dit raakt me niet. Het is te vrolijk en direct. Affiniteit met produceren als een wetenschap heb ik wel. Ik houd van extremen in muziek. Mijn eerste liefde was punk, dat staat voor antitechniek. Daarna volgde postpunk. Bands als Throbbing Gristle, Birthday Party, Cabaret Voltaire. Die maakten muziek alsof er geen grenzen waren. Dat sprak me aan en daagde me uit om zelf muziek te gaan maken. Later kwam ik in aanraking met de productie van de vroege Killing Joke en de platen van het Factory-platenlabel. Daar zat al dat idee in van productie als wetenschap. Lee Perry en King Tubby maakten voor mij het plaatje compleet: zij combineren de studio als geluidslaboratorium met het fysieke aspect dat zo belangrijk is voor de dansvloer. Die combinatie heb ik altijd gezocht: twee extremen bij elkaar brengen. Dat deed ik voor het eerst met Justin Broadrick samen als Techno Animal. Daar kwam mijn eerste liefde voor muziek, de *primal scream* van punk samen met een wetenschappelijke benadering van geluid.’

## Voor mij lijkt de muziek in het Westen stil te staan.

### STIKSTOF - ‘DOBBERMAN’ FEAT. ROMÉO ELVIS (2015)

‘Dit vind ik echt te gek. Echt alles hieraan: de productie, de visuals in de video, alles. Dit kan nu gemaakt zijn, of tien jaar geleden óf over tien jaar gemaakt worden. Het klinkt nostalgisch, futuristisch en relevant tegelijkertijd. De woordflow is ook interessant. Al heb ik geen idee wat er gezongen wordt. Is dat Vlaams?’

**Een combinatie van Vlaams en Frans. De hip-hopscene in Brussel is gezond, er gebeurt veel en er wordt veel samengewerkt.**

‘Daar wil ik meer van weten. Dit klinkt erg goed. Het geluid doet me ook denken aan de producties op het sublabel Big Dada van Ninja Tune. Het zou iets van New Flesh kunnen zijn. Hier ga ik me zeker verder in verdiepen, al heb ik geen idee waar de teksten over gaan. Bij hiphop is dat niet altijd belangrijk. Ik herinner me nog dat ik als tiener voor het eerst Public Enemy hoorde. Die muziek had een enorme impact op me, al had ik geen idee waarover ze rapten. Hun straattaal was geen onderdeel van mijn leven, maar de intensiteit van muziek en de flow van de raps zorgen voor herkenning. Dat voel ik hier ook erg sterk. Ik zal mijn producervrienden in Brussel eens vragen om de teksten in het Engels te vertalen, ben erg benieuwd wat ze zingen.’

### Heeft hiphop een grote invloed op je gehad?

‘Nog steeds hoor. Het is een van de weinige genres die bij me is gebleven en ik nog steeds volg. Hiphop is de punkmuziek van deze tijd. Op plekken waar de leefomstandigheden het slechtst zijn, bloeit hiphop. De muziek geeft een stem aan mensen die zich niet op een andere manier kunnen uiten. Het is de muziek van jongeren zonder toekomst. In deze tijd is het extra belangrijk om je stem te laten horen, om te protesteren. Door de situatie rond Covid-19 zijn overheden in staat om te manipuleren en strengere regels in te voeren. Ik zeg niet dat ze dat bewust doen, maar ze krijgen nu de mogelijkheden. Daar moeten we extra alert op zijn. Je stem kunnen laten horen is dan van onschatbare waarde.’

### DRVG CULTVRE - ‘RUNNING TOWARDS THE FUTURE’ (2012)

‘Dit doet me denken aan de introductie-opbouw voor een junglenummer, terwijl je wacht op de smerige baslijn die binnenkomt.’

#### Die komt niet.

‘Daarom is dit niet mijn ding. Muzikaal zit het goed in elkaar. Deze protorave doet me denken aan de vroege producties op Warp.’

**De producer heet Vincent Koreman. In Nederland is hij een veteraan in de elektronische dansmuziek. Hij is een van de mannen achter het Tilburgse Incubate-festival, dat helaas niet meer bestaat.**

‘Dat was een geweldig festival! Ik heb er zelf een paar keer gespeeld. Slecht nieuws dat het niet meer bestaat, het beleid sprak me erg aan. Nederland staat sowieso bekend om exceptionele festivals en locaties. vorig jaar was ik één van de curatoren van het Le Guess Who?-festival. Dat was een openbaring voor me. Ik houd van het contrast in stijlen en locaties van LGW. Veel nichefestivals willen graag hip en vernieuwend overkomen. Dat is heel vermoeiend. LGW doet daar niet aan mee. Alles draait er om kwaliteit, ik zag en hoorde er veel muziek die ik nog niet kende. Het is een perfect festival om nieuwe muziek te ontdekken in allerlei genres. Ik vind het ook mooi dat ze gerust pioniers uit die genres uitnodigen, het draait er niet om de laatste hypes.

Vrij recent ontdekte ik een ander Nederlands festival: Roadburn. Daar werd ik uitgenodigd om samen met Dylan Carson van Earth te spelen. Ik was bang voor de reacties. Bij Roadburn dacht ik aan een festival dat zich richt op alternatieve nieuwe metal en ik maak geen metal. We speelden ook nog eens op het hoofdpodium. Maar de reacties waren heel positief. Een jaar later keerde ik terug met Zonal en namen Justin (*Broadrick, tp*) en ik Moor Mother mee. Ook toen maakte ik me zorgen. Justin is een soort heilige voor het publiek van Roadburn, maar dan nog: hoever kun je gaan? Ook

toen waren de reacties heel positief. Achteraf gezien begrijp ik dat wel. Er zijn aspecten van metal die ik te gek vind en die ook in mijn muziek aanwezig zijn: de repetitieve baslijnen, riffs, de zwaarheid en traagheid. Dat is waar metal en ik elkaar begrijpen.’

### CHOUK BWA & THE ÅNGSTSTRÖMERS - ‘ODJAY - NATI KONGO’ (2020)

‘Dat zijn The Ångströmers! Zij hebben me overgehaald om naar Brussel te verhuizen. Ze zijn beiden grote dub- en Techno Animal-fans. Ze werken veel met traditionele muzikanten, dat doen ze vanuit hun achtergrond in elektronische muziek. Voorheen leidden die samenwerkingen tot combinaties, tegenwoordig blijven ze vaker trouw aan de originelen en schilderen daar als het ware geluid omheen. Zo hebben ze dit project met Chouk Bwa uit Haïti ook aangepakt. Het resultaat is erg mooi. Het doet me denken aan de manier waarop Brian Jones dat deed op zijn album samen met muzikanten uit Joujouka in Marokko. Momenteel werken The Ångströmers aan meer experimentele interpretaties van voodooituelen. Daar kijk ik heel erg naar uit.

Het is jammer dat veel niet-westerse muziek de laatste tijd als snoepje van de week wordt weggezet. Er is altijd goede muziek uit andere delen van de wereld gekomen. Nu zijn er de hype en extra aandacht. Waarom kon dat jaren geleden niet? Gelukkig zijn we steeds onafhankelijker geworden van mediahypes. Door internet komen we steeds gemakkelijker in aanraking met muziek van over de hele wereld. Voor mij lijkt de muziek in het Westen stil te staan, dus invloeden van

elders zijn echt essentieel. Sowieso komt er de laatste vijf tot tien jaar voor mijn gevoel veel goede muziek uit. Voorheen had ik moeite om jaarlijks een eindlijst van goede platen te maken, nu kost me dat heel veel moeite omdat er zo veel kwaliteit uitkomt.’

#### Hoe kom jij aan nieuwe muziek?

‘Absolute favoriet is Bandcamp. Ik ontdek daar ontzettend veel nieuwe muziek en koop er veel. De manier waarop Bandcamp muzikanten ondersteunt, is sympathiek. Het beleid van Spotify is precies het tegenovergestelde: die maken gebruik van muzikanten in plaats van ze te helpen. Het is me wel opgevallen dat niet alle undergroundstromingen er zijn vertegenwoordigd. Underground hiphop uit de VS, drillrap uit Engeland en veel nieuwe vormen van reggae ontbreken. Dat is het enige probleem met Bandcamp: het is een hub voor muzikliefhebbers die behoren tot de witte, hoogopgeleide, mannelijke middenklasse. Dat probleem ligt niet alleen bij Bandcamp. Er zijn weinig alternatieve platforms om muziek te ontdekken en te verspreiden. Vroeger moest ik het doen met de radio-shows van John Peel. Een initiatief als Bandcamp voelt daarom als een droom voor muzikliefhebbers, ik zou alleen willen dat ze niet allemaal een kopie van mijzelf zouden zijn. Ik raad iedereen aan, zeker ook de artiesten die onderdeel uitmaken van de subculturen die er nog nauwelijks vertegenwoordigd zijn, om te starten met Bandcamp. In tegenstelling tot bij Spotify, waar je een gearriveerde artiest moet zijn om er optimaal gebruik van te kunnen maken, kun je daar op een DIY-manier je eigen fanbasis opbouwen. *Cutting out the middle man*. Dat is zo belangrijk in een gezonde muziekcultuur.’





**UNIT MOEBIUS - 'THE GROOVE' (1994)**

'Hier houd ik van. De groove is fantastisch. Mijn vrouw vindt dit nóg fijner. Voor haar kan muziek niet te heavy of vervormd zijn. Dit moet ik haar zeker laten horen. Unit Moebius? Die ken ik van naam, wist niet dat ze Belgisch waren. Oh, Nederlands dus? In het verleden hebben we nog als Techno Animal met ze samengespeeld. Muzikaal ligt dit in lijn met wat Justin (*Broadrick, tp*) en ik deden onder de naam The Sidewinder. Meer techno als dat ben ik nooit geweest. Het genre zelf is te rigide voor me. The Sidewinder kwam aan de ene kant voort uit mijn obsessie met reggae-soundsystems, aan de andere kant door harde en smerige techno. Die twee wilde ik combineren. In die tijd, midden jaren 1990, ontdekte ik Jeff Mills, Underground Resistance en Plastikman. Dat zijn belangrijke referenties voor me geworden. In Unit Moebius herken ik dezelfde referenties. De esthetiek ervan doet me ook wel denken aan Techno Animal. De naam van Speedy J schiet me te binnen, dat is toch ook een Nederlander?'

**Klopt. Hij komt uit Rotterdam en is nog steeds actief.**

'Zijn producties zijn te gek, ik luister nog vaak naar een aantal van zijn tracks. Er was ook een andere Nederlandse act die me nu te binnen schiet: Psychick Warriors ov Gaia, deed me altijd denken aan Coil. En gabber natuurlijk!'

**Kun je daar iets mee?**

Nee, gabber is compleet langs me heen gegaan. Ik heb dat nooit begrepen. Met Techno Animal speelden we ooit in een soort kelder en de ruimte ernaast werd alleen gabber gedraaid. Zo'n beat die overal doorheen dreunde. Wat Alex Empire met zijn Digital Hardcore-label met gabber deed vond ik wel te gek. Hij mengde het weer met door bas gedreven muziek. Dat klonk hard én smerig.'

**AMELIE LENS - 'STAY WITH ME' (2017)**

'Deze heb je gekozen om de acidinvloeden hè? Dat heb ik altijd een interessant genre gevonden, maar ik ben een antiraver. Dat had ik als kind al, nergens bij willen horen. Ik heb een erg individualistische kijk op alles en voel me niet op mijn gemak als onderdeel van een groep. Rave heb ik altijd gezien als een nieuwe vorm van hippiecultuur. Daar heb ik helemaal niets mee. Niet de glowsticks maar de dystopische kant van acid trekt me. Dit is muzikaal oké, maar het raakt me niet.'

**Dit is Amelie Lens. Ze woont in Antwerpen. Ik koos dit nummer niet alleen om de acidinvloeden, maar ook omdat het door de vertraging teruggrijpt op new beat.**

'Ik wist dat je met new beat zou komen! Dat is hét Belgische elektronische muziekgenre bij uitstek. Net als gabber kwam dat bij mij niet binnen. Electro is

nog zo'n genre dat me niet raakt. Ten tijde van de rage van new beat luisterde ik nog vooral naar alternatieve muziek zoals Sonic Youth en Butthole Surfers, maakte mijn eerste muziek als God en ging op tour met Godflesh. Het blad *Melody Maker* besteedde toen veel aandacht aan new beat. Ik herinner me nog dat er een hele visuele cultuur omheen hing.'

Bandcamp is voor muziekliefhebbers uit de witte, hoogopgeleide, mannelijke middenklasse.

**NETSKY - 'LOVE IS GONE' (2012)  
NOISIA - 'SPLIT THE ATOM' (2010)**

'Met dit soort stadion-drum-'n-bass kan ik helemaal niets. Noisia ken ik zeker. Die zijn erg invloedrijk geweest. Hun muziek raakt me totaal niet. Van Netsky heb ik nog nooit gehoord. Ook zijn muziek raakt me niet, dat geldt voor alles dat uitkomt op Hospital Records. Voor mij stopte drum-'n-bass op het moment dat de muziek niet meer analoog genoeg klonk. De afgelopen vijftien jaar heb ik het genre niet meer gevolgd. Het is wel van grote invloed op me geweest. Dillinja, DJ Hype, Bad Company: zij deden me denken aan punk. De jungle- en drum-'n-bassfeesten waren in de jaren 1990 ook te gek: heel multicultureel en veel vrouwen. Bij de meeste concerten en feesten liepen alleen maar mannen in het zwart rond, zoals ik. In Londen heb je nog steeds feesten waarin allerlei genres en subculturen worden gemengd. Dat miste ik in Berlijn. Mijn oude dancehall-soundsystem heb ik vanuit Londen laten overkomen en onderdak voor gevonden bij club Gretchen. Onder de naam Pressure organiseerde ik daar een dub- en reggae-avond, maar die was niet bepaald populair. Berlijn is een stad van hokjes. Iedereen blijft in een afgebakende stijl vastzitten. Dat viel me erg tegen aan Berlijn. Door de coronamaatregelen is Gretchen dicht. Of ik mijn soundsystem naar Brussel haal? Nee, het voelt alsof Pressure bij Gretchen en Berlijn hoort. Dus ik ben van plan de avonden daar voort te zetten. Ik weet ook niet of Brussel klaar is voor *dirty, gritty dancehall*. Wat denk jij?' ♦



# BASEL ABBAS & RUANNE ABOU-RAHME

*Angstaanjagende grenzen*

Wat betekent identiteit als archieven van jouw volk worden verwoest of achtergehouden? Kunstenaars Basel Abbas en Ruanne Abou-Rahme wonen en werken afwisselend in New York en Ramallah en maken audiovisuele installaties waarin Palestijns erfgoed een belangrijke rol speelt. Ze zijn momenteel te zien in het Bonnefantenmuseum in Maastricht en het Centraal Museum in Utrecht.

auteur Lieke van der Made @lieke\_vandermade beeld Maria Baranova

Door actief beeld, tekst en geluid te verzamelen en eeuwenoude objecten terug te claimen, creëren de Palestijnse kunstenaars Basel Abbas (1983) en Ruanne Abou-Rahme (1983) een nieuw, eigen en krachtig audiovisueel archief. Hun installaties bestaan uit onheilspellende soundscapes en confronterende beelden uit oude zwart-witfilms. De werken lijken soms een reis terug in de tijd, maar zijn erg actueel door de avatars en 3D-geprinte objecten die ook in beeld verschijnen.

**ILLEGAAL**

Het kunstenaarsduo leerde elkaar kennen in Jeruzalem, maar begon pas jaren later samen te werken, toen de paden van de twee kruisten in de muziek-industrie in Londen. Daar verzorgden ze beeld en geluid voor de hiphopgroep Ramallah Underground. Tegenwoordig zijn Abbas en Abou-Rahme onderdeel van het performancecollectief Tashweesh en al zeker twaalf jaar een duo in de beeldende kunstwereld.

**selectieve discografie**  
The Bug ft Dis Fig - In Blue (Hyperdub, 2020)  
Kevin Richard Martin - Sedatives (Intercranial Recordings, 2020)  
Zonal - Wrecked (Relapse Records, 2019)

**lees**  
meer over Chouk Bwa & The Ångströmers in Gonzo (circus) #158  
meer over Netsky in Gonzo (circus) #100  
meer over Kid Baltan in Gonzo (circus) #86

Soundscape en gesproken tekst spelen een belangrijke rol in hun werk. In de installatie 'At Those Terrifying Frontiers Where The Existence And Disappearance Of People Fade Into Each Other' (2019) zijn hun in het Arabisch zingende stemmen te horen. 'De Londense popscene beïnvloedt ons werk, maar het is onlosmakelijk verbonden met politiek,' zegt Abou-Rahme.

In het bovengenoemde audiovisuele werk worden videoprojecties afgewisseld: van duistere landschappen in grensgebieden tot door computer gegenereerde mensfiguren. Deze avatars zijn gebaseerd op foto's van personen die deelnamen aan 'De Mars van de Terugkeer', een reeks marsen die in 2018 en 2019 werden gehouden door inwoners van de Gazastrook. Ze deden dit om terugkeer naar het land waaruit ze verdreven zijn te claimen en als protest tegen Israëls blokkade van Gaza. 'Dit werk gaat over mensen die zich niet vrij in hun land kunnen bewegen,' vertelt Abou-Rahme. Het refereert aan de lappendeken die Palestina is: de splitsing tussen Gaza en de Westelijke Jordaanoever, verdeeld in zones en van elkaar gescheiden door checkpoints.

Heel veel Palestijnen leven verdeeld over de wereld. Abbas en Abou-Rahme onderzoeken in hun werk wat het betekent om vluchteling te zijn of om als 'illegaal' persoon gezien te worden. Het maakt het werk universeel, maar is tegelijkertijd gebaseerd op fragmenten uit een boek van Edward Said, 'After The Last Sky' (1986), over het leven en de identiteit van Palestijnse vluchtelingen.

### GEFRAGMENTEERD

'We halen veel inspiratie uit literatuur en poëzie,' vertelt Abou-Rahme. 'Een werk begint vaak met tekst. We schrijven samen aan een script, dan volgt geluid en daarna het filmen.' Vervolgens ontstaan de installaties door video's als vj's live te monteren met meerdere beamers in een ruimte. Deze performances worden opgenomen en daarna geëdit, waardoor tekst, geluid en beeld worden gesampled tot een gelaagd geheel, letterlijk en figuurlijk. 'Het live-effect, het in proces zijn en de glitches willen we behouden,' zegt Abou-Rahme. 'Dit effect bereik je niet op dezelfde manier in video-editing software.'

Naast eigen beeldmateriaal gebruiken de kunstenaars ook archiefmateriaal en fragmenten uit films of van een gesloten camerasysteem. 'We zijn begonnen met het gebruiken van bestaand materiaal, omdat wij niet konden filmen toen we rond 2008 in Palestina woonden. Het voelde te beladen en het lukte ons gewoonweg niet om de camera op te pakken. Bovendien kwamen er destijds al zo veel representaties uit Palestina, waardoor we beelden zijn gaan gebruiken die toen circuleerden,' vertelt Abou-Rahme. In 'The Zone' (2011) zien we bijvoorbeeld ruïnes van huizen waaruit Palestijnse inwoners zijn verbannen, de afschei-

dingsmuur, protesten, wapens en geweld. 'Het is heel zwaar om met dit beeldmateriaal te werken,' zegt de kunstenaar. 'Omdat het dingen zijn die wij daadwerkelijk meemaken. Maar als je iemand ziet dansen in een van onze werken, dan is dat een vorm van creatie, dat geeft energie en leven. Wij geven mensen een stem en dit is ook een vorm van verzet.'

## De kijker kan eruit weggelopen, maar veel mensen leven in de diaspora.

### STEKELIG

Het belang van verzet en creatie zijn terugkerende thema's voor het kunstenaarsduo. Veel Palestijns archiefmateriaal is systematisch vernietigd of achtergehouden door Israëls autoriteiten en het hebben of creëren van een Palestijnse identiteit wordt bemoeilijkt of tegengewerkt. Dit wordt pijnlijk poëtisch duidelijk in de allegorie waaraan Abou-Rahme refereert. Ze vertelt over een stekelige plant, *akub* (gundelia), waar Palestijnen zichzelf mee vergelijken: ongewenst. De distelachtige plant komt terug in het werk 'Oh Shining Star Testify' (2016-2019), dat gaat over foerageren, de oude traditie van het verzamelen van eetbare planten in de natuur. Het videowerk bestaat uit beelden van een beveiligingscamera – vrijgegeven door het Israëls leger – die jonge jongens volgt die een hekwerk passeren. Even later staan er militairen om hen heen. Wat je niet ziet in de film, maar wat Abou-Rahme vertelt, is dat een van deze jongens, de 14-jarige Yusef, is doodgeschoten door Israëls militairen, nadat hij door de versperring was gekropen om *akub* te verzamelen. 'Oh Shining Star Testify' (2016-2019) is een verhaal over Palestijnen die niet mogen foerageren. Het is tegen de wet,' zegt Abou-Rahme. 'Maar mensen die in dit land wonen – Palestijnen of niet – doen dit al zo lang, het komt zelfs voor in bijbelse teksten.'

### ONGEMAKKELIJK

Tradities en oude Palestijnse gebruiken zijn een terugkerend thema in het werk van de twee. Ze gebruiken eeuwenoude objecten in hun installaties, zoals reproducties van neolithische maskers in het werk 'And Yet My Mask Is Powerful' (2016). Deze maskers werden gebruikt in Palestijnse dorpen en zijn een veel gevonden object in archeologische opgravingen in de regio. Veel van de artefacten zijn echter in musea beland in



Europa en de Verenigde Staten. 'Maskers Alif, Baa, Taa, Thaa: allemaal afkomstig uit de heuvels van Hebron, allemaal in dezelfde privécollectie in New York' is in een bijschrift van het werk te lezen. De objecten zijn weggenomen uit hun originele context en staan nu levenloos in vitrines in musea. 'Terwijl een van de verhalen van de maskers is dat ze werden gebruikt in rituelen,' vertelt Abou-Rahme. 'Als het ware als levende materie. Wat gebeurt er als dit van je wordt afgenomen?'

Deze vraag stellen Abbas en Abou-Rahme zich in hun werk, waarvoor ze 3D-geprinte reconstructies hebben gemaakt van de maskers. De kunstenaars lijken de eeuwenoude objecten – hun cultureel erfgoed – terug te claimen. Door de objecten fysiek te maken en terug te sturen naar Palestina geeft dat kracht. Het werk doet je nadenken over je eigen positie als kijker. Abou-Rahme vertelt dat sommige videoinstallaties de kijker een ongemakkelijk gevoel kunnen bezorgen, maar ze geeft aan dat het voor de kijker maar een moment is; hij kan eruit weggelopen. Daarentegen leven veel mensen in de wereld – niet alleen Palestijnen – in de diaspora of in een realiteit met veel onzekerheden en onveiligheden. Veel van de werken van het kunstenaarsduo zijn heftig om te zien, niet zozeer omdat het beeldmateriaal grafisch is, maar vanwege het verhaal dat wordt verteld.

### PROJECTIE

In hun werken tonen de kunstenaars ook veel landschappen; de natuur en de zee zijn terugkerende thema's. Wanneer ik naar de video's kijk, denk ik dat het

gaat over een verlangen van de kunstenaars, die momenteel in New York wonen, maar misschien op een andere plek willen zijn, dan wel fysiek, dan wel met hun hart. Het is mooi dat een kunstwerk een gevoel kan oproepen, maar ik besef dat ik iets projecteer op de makers. Ik denk aan een van de werken van Abbas en Abou-Rahme, waar in felgeel lettertype, in het Engels en in het Arabisch deze tekst van Edward Said verschijnt: 'Whenever we try to narrate ourselves we appear as dislocations in their discourse.' Waar voor mij in doorschemert dat, in dit geval Palestijnen, vaak onjuist geïnterpreteerd worden in 'westers' perspectief. Ik voel me betrappt en verwonderd tegelijkertijd, en vraag Abou-Rahme naar haar kijk op dit fragment dat ze in haar kunst heeft verwoven. 'Voor mij betekent het dat er overal – niet alleen in Palestina – mensen zijn van wie hun land onteigend is, op verschillende manieren,' zegt Abou-Rahme. 'Ook gaat het over de macht in eigen handen nemen en niet gebonden zijn aan bepaalde koloniale praktijken.' Een zin die het oeuvre van Basel Abbas en Ruanne Abou-Rahme goed samenvat. Hun werk is krachtig, een verzet, gelaagd en complex, net als de situatie waarin ze leven. ♦

Werk van de kunstenaars is te zien in de expositie 'Voice Over' in het Bonnefantenmuseum in Maastricht (t/m 28/02) en in De Annex van het Centraal Museum in Utrecht (t/m 17/01). Ook zijn Basel Abbas en Ruanne Abou-Rahme onlangs een publishing project gestart. De eerste release, in samenwerking met Dakn, is online te beluisteren.

live  
tot 17/01, Centraal Museum,  
Utrecht  
tot 28/02,  
Bonnefantenmuseum,  
Maastricht  
www  
baselandruanne.com  
bilnaes.com



# BLACK COUNTRY, NEW ROAD

*Zevenkoppig muzikaal monster*

Al voor het debuut 'For The First Time' is uitgebracht krijgt Black Country, New Road het stempel 'beste band van de wereld'. Dit zevental jeugdige muzikanten uit het zuiden van Londen wordt door de verzamelde muzikpers gezien als dé groep om in de gaten te houden in 2021.

auteur Niels Tubbing beeld Maxwell Grainger

*Comparisons are odious*, waarschuwde Jack Kerouac al in zijn boek 'The Dharma Bums.' Maar dat weerhoudt vooral de Britse pers er over het algemeen niet van om beginnende artiesten op te zadelen met het gewicht van overeenkomsten met diverse grootheden. Zo wordt er in het geval van Black Country, New Road na slechts twee singles al gestrooid met vergelijkingen met groepen als Slint, The Fall en Captain Beefheart.

## LEGENDARISCH

Zo veel lof zou een beginnende band kunnen overweldigen, maar zanger/gitarist Isaac Wood, die we samen met violiste Georgia Ellery middels een videoverbinding spreken, lijkt alleszins niet gebukt te gaan onder deze druk. 'Aan de ene kant is de aandacht niet geheel onverwacht, gezien het succes van veel bands die uit dezelfde kring en scene komen als wij. Maar dat de pers zo positief is, is wel bijzonder. Het is vooral erg leuk, we beschouwen het niet als een last. We maken er ons niet zo druk over, we zijn redelijk solide personen wat dat betreft.'

Het debuutalbum dat met nu al legendarische live-shows ten grondslag ligt aan alle loftuitingen, beslaat zes nummers die voornamelijk in de begintijd van de band zijn geschreven. Ondanks dat er gewerkt wordt aan nieuwe muziek, wilde de band juist het gevoel van zijn vroege optredens op plaat vastleggen. De kwaliteit die daar al vanaf spatte, zorgde voor een luxepositie: labels stonden in de rij om deze muziek uit te brengen. Uiteindelijk viel de keuze enigszins verrassend op Ninja Tune, een label dat bekendstaat om artiesten die

zich op elektronische muziek en hiphop oriënteren. Ellery legt uit dat dat juist een van de redenen was om voor hen te kiezen. 'We hadden het geluk dat we überhaupt konden kiezen. De consensus in de band was dat we ergens wilden tekenen waar we een opwindend gevoel bij hadden en waarbij we een nieuwe richting op konden gaan. Dat werd dus Ninja Tune. Mensen verwachtten dat misschien niet, maar het feit dat we een beetje een aparte band binnen hun aanbod zijn, biedt ons juist veel mogelijkheden. Bovendien vonden we het heel belangrijk dat we konden vasthouden aan ons idee voor wat betreft het eerst uitbrengen van ons vroege materiaal en al snel daaropvolgend met een album met nieuw werk komen. Die vrijheid biedt Ninja Tune ons.'

Via discussie en inspiratie ontstaan nieuwe creatieve denkrichtingen.

## DEMOCRATISCH

Aan dat nieuwe materiaal wordt momenteel hard gewerkt, hoewel Covid-19 wel roet in het eten gooit. 'We zijn begonnen met het schrijven van nieuwe nummers



die een andere stijlrichting zullen hebben dan het eerste album,' aldus Wood. 'We kunnen momenteel niet samenkomen, dus het schrijfproces ligt enigszins stil. Normaal gesproken maak ik vaak grove schetsen die we vervolgens gezamenlijk uitwerken tot een stuk muziek. Nu ben ik voornamelijk ideeën en fragmenten aan het verzamelen voor wanneer we weer bij elkaar kunnen komen.'

Ellery schetst een beeld van hoe het er ongeveer uitziet als zeven mensen tegelijk aan een nummer schaven. 'Meestal komen Isaac of Lewis (*Evans, saxofoon, nt*) met een kaal geraamte, waarbij ze goed rekening weten te houden met het openlaten van ruimtes die door de anderen ingevuld kunnen worden. Met zijn zeven kleuren we dan het palet verder in, waarbij we een goede manier hebben gevonden om democratisch alle ideeën te filteren. Welke elementen stop je er juist wel in en welke gooi je weg? Het is een proces waarbij we allemaal hebben moeten leren om feedback te geven en om kritiek te ontvangen. We zijn daar inmiddels zeer bedreven in geworden en het eindresultaat is dan ook echt gezamenlijk tot stand gekomen.'

## DISCUSSIE

Het met zeven mensen werken aan muziek betekent, naast een allicht grote hoeveelheid discussie, ook een haast onuitputtelijke bron van kennis en talent. De verschillende bandleden hebben alle een andere achtergrond, van klassiek getraind tot autodidact. Ellery valt onder de eerstgenoemde: 'Ik kreeg op mijn vijfde verjaardag een viool van mijn ouders en ben daar dus echt mee opgegroeid. Niet dat ik daar zelf veel keuze in had (*lacht*). Ik heb gedurende mijn jeugd een klassieke scholing gehad, maar het duurde tot ongeveer mijn veertiende voordat ik er verliefd op werd. En nu ben ik hier. Dus het heeft absoluut zoden aan de dijk gezet en hoewel het even heeft geduurd, ben ik mijn ouders er heel dankbaar. Alle kennis en vaardigheden die ik heb opgedaan geven me zo veel mogelijkheden in het spelen, in het arrangeren. Soms kan het een beperking zijn. Je bent gewend om binnen zekere kaders en patronen te denken, je spiergeheugen is gewend om bepaalde bewegingen te maken. Daarbuiten treden kost dan soms moeite, dan is het juist fijn om met mensen samen te werken die een totaal andere achtergrond



hebben en anders tegen muziek aankijken. Zo ontstaan via discussie en inspiratie weer nieuwe creatieve denkrichtingen.'

Ook Wood ziet het voordeel van het werken met een groep van zeven mensen die elkaar inspireren, uitdagen en tot grotere hoogten weten te brengen. 'Soms komt Lewis bijvoorbeeld met een stuk dat ik echt niet kan spelen, maar door zijn vertrouwen in mijn kunnen ga ik ermee aan de slag en na lang oefenen lukt het dan toch. Dat is geweldig. Ik denk dat we als groep muzikanten ver zijn gekomen, maar dat we nog veel meer kunnen bereiken. We hebben het fundament gelegd, maar we zijn pas net begonnen.'

Op de vraag of dit ook geldt voor de zangstijl van Wood, die met zijn praatmuziek met aparte dictie schommelt tussen berispelijk, berustend en emotionerend, antwoordt hij terughoudend. 'Aanvankelijk was deze manier van zingen gewoon het eenvoudigst om te doen. Om de teksten zodanig te schrijven en ze op een *spoken word*-wijze uit te voeren. Het materiaal dat op ons debuut staat, hebben we anderhalf jaar geleden geschreven en ik wilde voor de opnames van het album redelijk trouw blijven aan die stijl. Er is wel sprake van een ontwikkeling; ik heb wat meer melodie toegevoegd en het *spoken word*-gedeelte is wat ruggeschroefd. Maar ik wilde een eerlijke weergave van onze optredens hebben. Op het nieuwe materiaal sla ik met de zang een totaal andere weg in, veel meer gericht op typische melodielijnen. Niet zozeer omdat ik een betere zanger ben geworden, maar omdat ik gewoon een andere kant wilde verkennen.'

Ik mis vooral de optredens waar we met het vliegtuig naar toe mochten.

#### LUXE

Voor een band die bekendstaat om intense liveshows en waarbij zelfs een kinetische energie van het album afspat, moet deze coronatijd vreemd zijn. Juist aan het begin van een muzikale carrière, met een debuutplaat (bijna) onder de armen, staat het veroveren van de wereld hoog op de agenda. Ellery geeft aan dat het niet kunnen spelen vervelend is, maar ze weet de situatie ook te relativiseren. 'We zouden net op tour gaan in Amerika. Dat dat niet door kon gaan, was wel een beetje een shock. Aan de andere kant is het ook wel goed om even stil te staan, om tijd te hebben op alles te reflecteren. Bovendien hebben we het geluk dat we

allemaal nog gezond zijn en een dak boven ons hoofd hebben. We hebben de opnames voor ons debuut ondanks de lockdown kunnen afronden. Maar het niet kunnen spelen is wel erg jammer.'

Wood zegt dat er veel optredens met potlood in de agenda staan en het afwachten is wanneer ze weer op pad kunnen. 'Het is vooral logistiek gezien een nachtmerrie. Dat was het sowieso al af en toe, met zeven mensen, maar nu helemaal. Ik mis vooral de optredens waar we met het vliegtuig naar toe mochten en er goed voor ons gezorgd werd. Ik bedoel, dat is toch een beetje waarom we muziek maken. Zonder rock-'n-roll zou iemand als ik nooit in zulke luxe kunnen baden.' (lacht)

#### CROWDFUNDING

Het lijkt vooral jammer voor beginnende bands dat alles nu stilligt. Black Country, New Road heeft veel baat gehad bij het samen kunnen spelen met bands die rond dezelfde tijd opkwamen in Zuid-Londen (zoals Black Midi) en regelmatig optraden in de Windmill Brixton, een pub die ruimte geeft aan opkomende artiesten. Ellery erkent het belang van een lokale gemeenschap als deze. 'Het voelt echt als een gemeenschap van gelijkgezinde muzikanten. Er komt zo veel fantastische muziek voorbij. Vooral voor jonge, beginnende artiesten is het van wezenlijk belang om hun muziek de wereld in te helpen en om in aanraking te komen met andere muzikanten. Je haalt daar zo veel inspiratie uit.'

Wood beaamt dit. 'Voor een beginnende band is het van onschatbare waarde om ervaring op te doen, om anderen jouw muziek te laten horen en zien spelen, maar ook om andere artiesten bezig te zien. Er zit iets in het enthousiaste spel van jonge muzikanten die nog zo vol zijn van hetgeen ze net een week eerder hebben geschreven. Ik herinner me verschillende keren dat ik zodanig geïnspireerd werd door een live-optreden dat ik later thuis dingen probeerde na te doen, zoals het creëren van een bepaald effect. Het is triest om te zien dat door de coronamaatregelen de Windmill nu in de problemen komt. We werken met Black Midi samen om geld op te halen via crowdfunding, om ervoor te zorgen dat de Windmill straks nog bestaat.' Dat mensen nu wereldwijd kunnen genieten van de muziek van Black Country, New Road tekent het belang van dit soort plekken. Dat er maar snel weer overal samen muziek gespeeld kan worden. ♦

#### discografie

For The First Time [Ninja Tune, 2021]

#### live

15/02 Bitterzoet, Amsterdam

#### www

blackcountrynewroad.bandcamp.com



# DIVIDE AND DISSOLVE

Activisme op z'n hardst



Wie zegt dat activisme niet kan worden uitgedrukt door scheurende gitaren en bombastische drums, heeft nog nooit naar Divide and Dissolve geluisterd. Onder het goedkeurende oog van Unknown Mortal Orchestra-gitarist en producer Ruban Nielson willen ze met hun nieuwste album scherpstellen op dekolonisatie en onderdrukking.

auteur Glen Van Muylem [@glnvnm](#) beeld Billy Evers

Het contrast kan nauwelijks groter zijn. Ook al ligt de muziek van het Amerikaans-Australische Divide and Dissolve als een baksteen op de maag, hun bezielers lijken uit een heel ander hout gesneden. Takiaya Reed en Sylvie Nehill zijn uitgelaten en uitbundig wanneer we hen spreken. Maar als ze op de planken staan, maken ze muziek met een missie. Volgens henzelf willen ze met hun stormende drone en neoklassieke geluiden verandering bewerkstelligen in de wereld. 'Van de vroege protestnummers tot punks rebellie tegen de gevestigde orde: muziek is altijd de boodschapper geweest van maatschappelijke verandering. Wij willen volledig in die traditie staan.'

Het duo is vrij uniek. Niet alleen omdat de twee op muzikaal vlak een buitenbeentje zijn in de drone- en metalscene, maar ook omdat ze op enkele nummers na helemaal geen gebruikmaken van teksten. De enige manier waarop je hun politiek-activistische boodschap kunt vatten, is door middel van de namen van hun nummers en albums. 'Mensen die fan zijn van onze muziek en meer over ons opzoeken, zullen hopelijk ook dieper graven in de thema's waarover we het hebben.' En als dat niet gebeurt? 'Niet erg,' vindt Reed. 'Iedereen is vrij om onze muziek op zijn of haar eigen manier te interpreteren en te beluisteren.'

## MACHINE

Vóór Divide and Dissolve zagen de levens van Reed en Nehill er heel anders uit. 'Dat voelt als een hele tijd geleden, zeker nu door corona,' vertelt de Australische Nehill. 'Ik zat vast in een job die ik helemaal niet graag deed. Voor een bedrijf behandelde ik klachten en dat was enorm onbevredigend. Ook speelde ik drums, maar ik moest dringend aan iets nieuws beginnen. Ik voelde me er klaar voor om me helemaal in de muziekwereld te storten.'

Voor ze drummer werd van Divide and Dissolve, speelde ze ook nog in andere Australische bands. 'Ik kon echt razendsnel drums spelen – sommigen noemden me De Machine – en ik heb in allerlei verschillende soorten bands gespeeld. Toen Takiaya en ik samen speelden, kwam alles plots samen. We voelden ons ook

veel comfortabeler in de hevigheid en chaos van metal en drone. Het voelde heel organisch om ons daarin langzaam te verdiepen.'

'Sylvie was de juiste persoon op het juiste moment in mijn leven,' vertelt Reed nog. De Amerikaanse blijft vaag over wat ze deed vóór de band, maar ze merkt op dat haar leven een andere wending nam na haar ontmoeting met Nehill. 'Ik speelde hoofdzakelijk saxofoon, maar een tijdje later ontdekte ik ook de gitaar. Tijdens mijn reizen had ik hier en daar een aantal gigs als muzikant voor andere artiesten, maar nooit had ik een project waar ik me helemaal in kon verliezen.'

Nehill en Reed leerden elkaar kennen op een concert in Melbourne. 'We hadden al van elkaar gehoord via gemeenschappelijke vrienden,' vertelt Reed. 'Nog diezelfde avond vroeg ik haar of ze eens wilde jammen.' Het klikte meteen tussen de twee. 'Ik heb altijd al eens met een saxofonist willen spelen!' joelt Nehill. 'Het bleef niet alleen bij die twee instrumenten. Reed speelde ook gitaar en ik gebruikte andere geluiden die uiteindelijk het prille begin vormden van onze band.'

## DROOM

Het idee om Divide and Dissolve te injecteren met een politiek-maatschappelijk bewustzijn, is te danken aan een bizarre droom van Reed. 'Ik droomde dat we eigenlijk een doel hadden om met de band de wereld te verbeteren. Daarvoor moesten we onophoudelijk strijden. Er was iets aan de hand met deze wereld en we moesten wel actie ondernemen om op onze eigen manier iets te kunnen veranderen.'

Daarom verwijst haast elk nummer, album en bericht op sociale media wel op de een of andere manier naar racisme, wit-nationalisme, kolonialisme of onderdrukking. 'De sociaal-activistische boodschap kan zo direct of indirect zijn als je zelf wil,' geven ze toe. 'We willen vooral voor iedereen toegankelijk zijn. Neem bijvoorbeeld onze recente single 'Denial'. Iedereen heeft weleens meegemaakt dat-ie ergens naartoe werkte en dat het plots uit zijn vingers glipte door een onterechte actie van iets of iemand. Zoiets maakt je bijna machteloos.'

Reed en Nehill willen mensen opnieuw macht geven om onrechtvaardige structuren in het politieke en maatschappelijke systeem omver te werpen. 'Een radicaal andere wereld is mogelijk en daar wil ik me volledig voor inzetten,' zegt een overtuigde Reed. 'Ik wil aantonen dat blank nationalisme niet iets normaals is en dat ook nooit mag zijn.'

Ook het afgelopen jaar was er een aantal gebeurtenissen waarover we hoopvol mogen zijn volgens de twee. 'De politie krijgt steeds minder middelen en Joe Biden heeft Donald Trump verslagen. Maar, er zijn wel nog altijd overvolle gevangenissen met disproportioneel veel zwarten. Bevolkingsgroepen die eerst in de Verenigde Staten woonden, hebben nog steeds heel weinig autonomie. Er is nog veel werk aan de winkel.' Reed en Nehill maken niet alleen muziek om mensen bewust te maken van onderdrukking, ze hekelen ook de vernietiging van de natuur. 'Wij zijn van de Aarde,' vertelt Reed. 'We houden van onze natuur. We brengen allebei veel tijd buiten door, omdat we allebei een diepe waardering hebben voor haar schoonheid. Daarom moeten we haar zo goed mogelijk beschermen tegen mensen die haar kwaad willen doen.'

# We zijn hier om mensen bewust te maken dat er veel misloopt in onze wereld.

## CONTROLE

De vrouwen zijn intussen aan hun derde plaat toe. Deze keer haalden ze er een ander paar ogen bij. Tijdens hun tour met de psychedelische rockband Unknown Mortal Orchestra raakten ze aan de praat met gitarist Ruban Nielson, die graag hun nieuwste plaat wilde produceren. 'Aanvankelijk voelde het erg vreemd om zelf niet de volledige controle te hebben,' geeft Nehill toe. 'Na een tijdje verdween dat gevoel. Ons album was in zeer goede handen.' Op hun vorige albums werkten de twee samen met een zeer prijzige mixing engineer. Deze keer zat een gedreven, ervaren producer achter de knoppen wiens artistieke visie strookte met die van Divide and Dissolve. Na heel wat gesprekken merkten Nehill en

Reed dat ze zowel muzikaal als ideologisch op dezelfde golflengte zaten. 'Normaal hebben Takiaya en ik de touwtjes strak in handen. Niet deze keer – of toch niet op dezelfde manier als vroeger.'

Het was spannend voor de twee om te zien wat hij met hun werk zou doen. 'We waren vooral verrast dat hij aan elk nummer wel een of ander element kon toevoegen. Door hem is de textuur van de muziek helemaal tot leven gekomen. Zo zou het eigenlijk altijd moeten zijn. Bovendien had het ook een onverwacht gevolg; door deze sterproducer zouden veel meer mensen onze muziek te horen krijgen, waardoor we uiteindelijk veel langer aan deze plaat gewerkt hebben. Alles moest goed klinken en op de juiste plek vallen.'

## URGENT

Hun activisme voor een betere wereld en zorg voor de natuur culmineert in hun live-optredens. Niet dat ze spectaculaire beelden op de achtergrond projecteren of bekende gasten op het podium uitnodigen. Alles komt volgens hen samen in de mensen met wie ze achteraf praten. 'Als onze shows klaar zijn, begint het eigenlijk allemaal,' vertelt Reed. 'Wanneer we ons materiaal opruimen, of bandmateriaal verkopen, gebeuren de interessantste dingen. Mensen reageren heel verschillend op onze shows. We zijn hier niet om ze te beoordelen, maar om ze bewust te maken van het feit dat er veel misloopt in onze wereld.'

'Nu ik erover nadenk, denk ik dat we veel meer tijd spenderen aan gesprekken met andere mensen dan dat we echt spelen,' lacht Nehill. Reed lacht mee. 'Het doet ons echt deugd als we horen van fans dat ze mede door onze muziek in gesprek gaan met hun familie en vrienden over bijvoorbeeld racisme. Dat voelt ongelooflijk, want zo bereik je verandering. Ook met de bands waarmee we touren, gaan heel wat gesprekken over politiek-maatschappelijke onderwerpen.'

Ondanks hun urgente boodschap, willen Reed en Nehill mensen vooral afleiding bieden. 'Muziek móét niets, maar het voelt wel goed als er gesprekken over moeilijke onderwerpen door ontstaan,' zegt Nehill.

'Ik kan alleen hopen dat mensen reageren met hun ervaringen. Iedereen is anders, en iedereen gaat een andere ervaring hebben met onze muziek en waar we het over hebben. Sommige mensen zullen zich hopelijk gesterkt voelen, andere mensen zullen zich echt geschokt voelen.'

Ook Reed kan zich vinden in die boodschap. 'Ik zou graag willen dat mensen het gevoel krijgen dat er alternatieven bestaan. Dat het mogelijk is voor inheemse mensen om hun land terug te krijgen, en dat er een einde komt aan de disproportionele dood van zwarten. Dat mensen liefdevoller voor elkaar zijn.' ♦

### discografie

Gas Lit  
(Invada Records, 2021)  
Abomination  
(DERO Arcade, 2018)  
Basic  
(DERO Arcade, 2017)

### luister

naar 'Denial' op Mind  
The Gap #147

# J. ZUNZ

*Het mechanisme achter de hibiscusbloem*

Voor de Mexicaanse Lorena Quintanilla is J. Zunz een haven waarin zowel emotionele als politiek geladen betekenissen en dromen kunnen aanmeren. Hoe dieper ze ons laat doordringen tot haar psyche, hoe steviger de unheimische magie van haar minimalistische elektronica zich ook in de onze verankert.

auteur Ann Mulleman [@annmulleman11](#)

Iets in Lorena Quintanilla wilde zelfstandig groeien, los van het duo Lorelle Meets The Obsolete, waar ze intussen al tien jaar deel van uitmaakt. Het werd tijd om de lokroep van het soloparcours te beantwoorden. Zo kwam J. Zunz in 2017 al tot leven met het album 'Silente', maar voor de tweede langspeler deed ze er een schepje bovenop.

Voor het eerst kleepte Quintanilla haar nummers van top tot teen op eigen houtje aan. Het bleek een leerproces dat ondanks – en ook gedeeltelijk dankzij – slapeloze piekernachten heeft geleid tot een eigenzinnige bundeling van krachtig minimalisme. Op 'Hibiscus' gaan hoopvolle en onwennige sentimenten hand in hand. Gezien deze pandemieperiode eveneens in die wisselwerking uitblinkt, vormde haar albumrelease de ideale gelegenheid voor een telefoongesprek over het mechanisme achter die hibiscusbloem.

## GEVOELSFUSIE

'Hibiscus' wordt gekenmerkt door wat Quintanilla omschrijft als een fusie van het persoonlijke en het politieke. Als Mexicaanse acht ze het enorm belangrijk begaan te zijn met de puinhoop die ze de toestand van haar thuisland noemt. Onvermijdelijk sijpelt de politieke geladenheid door tot in elk aspect van je doen en laten. 'Ik zou niet weten hoe anders te leven,' vult ze aan met een oprechtheid waar je stil van wordt.



Quintanilla beschouwt het als de taak van de kunstenaar om maatschappelijke kwesties aan te duiden in zijn of haar werk, desnoods op een abstracte manier. Zelf is ze namelijk niet zo overtuigd van haar capaciteit om te communiceren met woorden. 'Ik moet grijpen naar instrumenten om mijn gevoelswereld juist uit te drukken. Pas dan kan alles wat ik denk en voel echt exploderen,' legt ze beeldend uit.

Muzikaal gezien weet J. Zunz eenvoud om te zetten in kracht. Haar minimalisme staat als een huis, waarvan de bouw een nauwgezet en doordacht proces bleek. Quintanilla's schrijfproces start op de gitaar, hoe synthgericht het nummer ook uit kan vallen. De doelstelling is een noot te vinden die enerzijds strookt met een gevoel en anderzijds heel gemakkelijk en sterk overkomt. Voor haar kan een emotie slechts stroken met één noot, waarin mooi wordt weergegeven hoe het mathematische van muziek een troef kan zijn, eerder dan een obstakel voor echtheid. De noot in kwestie moet vervolgens zo stevig worden verankerd dat je die tot in de eeuwigheid kan herhalen zonder te vervelen. Daarop wordt uiteindelijk een gepaste melodie gezocht om het nummer structuur te bieden. 'Het is zoals architectuur,' uit Quintanilla enthousiast. 'De fundamenten zijn onmisbaar om er daarna je gang op te kunnen gaan met leuke designideeën.'

Een handvol nummers haalde het album niet, omdat

ze die onderbouw misten en te abstract zweefden, zonder wortels. Twijfelend geeft Quintanilla aan misschien ooit terug te keren naar die opzijgeschoven exemplaren, maar het is duidelijk dat de focus ligt op het schrijven van nieuwe muziek. Blijven steken op eenzelfde niveau of gedachte lijkt het laatste wat ze wil. 'Vroeger maakte ik weleens de fout me te fixeren op oude nummers, maar nu probeer ik het los te laten om vooruit te blijven gaan. Ik begeef me liever in het heden.'

## BEELDIG

J. Zunz laat geen kans onbenut om haar stempel ergens op te drukken. Zo moest ook het visuele aspect overeenstemmen met wat de muziek beoogt te representeren en los te maken. Daar zag ze op toe door haar muziekvideo's mee te regisseren. Voor die van 'Y' diende de Portugese fotografe Helena Almeida als grote inspiratiebron. Zij speelt met blauwe elementen op een zwart-witgegeven en weet als geen ander de ruimte en diens leegte in te zetten in de compositie. Bijna geobsedeerd door de betekenis van Almeida's werk ontstond het idee om leven te geven aan haar beelden in een clip. Dat was het uitgangspunt van 'Y', hoewel alles uiteindelijk ontspoorde met een lawine aan bloed. Het maken van de video voor 'Four Women And Darkness' was dan weer op een andere manier speci-

aal, want daarvoor schakelde Quintanilla haar zus en enkele vrienden in via mail. Iedereen filmde zichzelf tijdens choreografieën waarin nagedacht werd over de limieten van het lichaam. In tegenstelling tot de performers in de coronaveilige video's zelf, lijken klank en beeld in 'Y' en 'Four Women And Darkness' de sociale afstandsregels aan hun laars te lappen en haast in elkaar over te vloeien.

Al sinds ik me herinner zijn dromen heel bepalend in mijn beslissingen.

## INSOMNIA

Ook achter de albumnaam schuilt een mooi verhaal, dat begint met Quintanilla's worsteling met slapeloosheid tijdens het opnameproces. Op een gegeven nacht werd lang woelen aangevuld met een levendige droom over de hibiscusbloem die haar zou helen. Pas weken later zocht ze de term in kwestie op en die informatie bleek haar enorm vooruit te helpen. 'Ik begon 's nachts hibiscusthee te drinken om de insomnia tegen te gaan. Zowel fysiek als spiritueel was het een verademing,' vertelt ze. De bloem bleek ook een rol te spelen in het leven van Quintanilla's grootmoeder, die veel plantenkennis had en verkoos om, liever dan met medicijnen, zich hiermee te verzorgen. Toen de albumtitel uiteindelijk vastgelegd moest worden, sprak 'Hibiscus' helemaal voor zich. 'Zolang ik me kan herinneren zijn mijn dromen heel bepalend in de beslissingen die ik neem. De hibiscusbloem bood zo veel helderheid; het voelde haast aan als iets dat vervat zit in mijn DNA.' Met deze toelichting werd het magische karakter van het album nog maar eens versterkt.

## OPTIMISME

Het hoeft niet te verbazen dat J. Zunz verre van de enige muzikante is die staat te trappelen om weer op tour te gaan. In maart en april zou de kracht van de hibiscusplant in Europa voorgesteld worden, al laat ze er geen twijfel over bestaan dat uitstel naar het najaar van 2021 om het woord 'live' nog eens in de mond te nemen het waarschijnlijkste scenario is. We blijven afwachten hoe de wereld evolueert, terwijl Quintanilla sleutelt aan nieuwe muziek en daarbij haar positieve ingesteldheid niet uit het oog verliest. Ze lacht: 'Ik wist zelfs niet dat ik zo veel optimisme in me had, al is het allemaal pure gekte.' ♦

### discografie

Hibiscus  
(Rocket Recordings, 2020)  
Lorelle Meets The Obsolete –  
De Facto (Sonic Cathedral  
Recordings, 2019)  
Silente  
(Monofonus Press, 2017)  
Lorelle Meets The Obsolete –  
Balance (Captcha Records /  
Sonic Cathedral Recordings,  
2016)  
Lorelle Meets The Obsolete –  
Chambers (Captcha Records /  
Sonic Cathedral Recordings,  
2014)  
Lorelle Meets The Obsolete –  
Corruptible Faces (Captcha  
Records, 2013)  
Lorelle Meets The Obsolete –  
On Welfare (Captcha Records,  
2011)

### www

rocketrecordings.blogspot.com  
instagram.com/jzunz  
jzunz.bandcamp.com/releases



# ROJIN SHARAFI

## Sinistere folklore en muziektaal

Rojin Sharafi verliet Teheran om muziek te studeren in Wenen. Vanwege haar aanwakkerende fascinatie voor volksmuziek uit haar moederland nam ze bij vertrek uit Iran steeds folklore-instrumenten mee. Die onderwierp ze aan decompositie; berekende vervormingen ontmoeten op haar album 'Zangaar' onderhuidse bassen en heimelijke poëzie.

auteur Juliet Hoornaert beeld Igor Ripak



“Zangaar’ is veel intiëmer dan mijn eerste album, ‘Urns Waiting To Be Fed’. Daarop vertelde ik vanuit de derde persoon over een dorp. ‘Zangaar’ komt echter voor een groot deel uit herinneringen voort, waardoor het een intiem verhaal is geworden. Ik ben dus geëvolueerd van een observerende houding naar abstracte verhalen, vanuit het eerstpersoonsperspectief.’

### Wat heeft je tot deze evolutie in staat gesteld?

‘Ik heb zelfkennis ingewonnen, waardoor ik mezelf met meer afstand kan benaderen. Dan kun je ook je gevoelens beter erkennen. Ik ga nu veel minder in gevecht met mezelf en kan mijn herinneringen op een neutralere manier bevatten. Ook dat is iets waar ‘Zangaar’ over handelt: beeld je een spiegel in, die heel traag bestoft. Dat scheidt een onrealistisch beeld. Je kunt proberen dat stof te verwijderen om jezelf te zien, het ‘echte’ beeld, of je kunt het wazige beeld dat je krijgt accepteren en aanvaarden dat de tijd impact heeft, dat je niet alles kunt veranderen. Op ‘Zangaar’ is dit een belangrijk thema. Er zitten dan ook veel verhalen in die ik altijd al heb willen vertellen, maar waar ik nog geen uitdrukingsvorm voor gevonden had. In die zoektocht vind ik het belangrijk om het verhaal op een niet al te directe wijze te vertellen. Ik wilde dus meer dan een verhaal brengen; de verhaallijnen lopen parallel aan elkaar en het blijft onduidelijk welke de belangrijkste leidraad is. Zo kan de luisteraar zelf klemtonen leggen, hoeft ik niet te dicteren welk verhaal er verteld moet worden. Ook het leven is een beetje zo. Daarom vind ik het fijn om dat zo te laten.’

**Die gelijkwaardigheid drukt zich ook uit in hoe je instrumenten behandelt ten opzichte van elektrische signalen. Je gebruikt de santoor (muziekinstrument uit de Hindoestaanse muziek, red) met dezelfde aandacht als distortion en ze worden met dezelfde zachtmoedigheid aangewend.**

‘Dat klopt. Ik neem elke keer als ik van Iran naar Oostenrijk ga een traditioneel instrument mee terug en probeer hun klanken aan de hand van hulpmiddelen van hun vanzelfsprekendheid te ontdoen, om zo de mogelijkheden ervan te verkennen. Tegelijk ben ik erg klassiek onderlegd en ben ik ook vanuit die invalshoek beginnen componeren. Er zijn dus heel wat invloeden die gelijkgeschakeld worden in mijn muziek.’

## Een optreden moet een ritueel zijn.

**Hoe ontdek je die verborgen lagen in die instrumenten?**

‘Ik kreeg de kans om voor nummer 8 van ‘Zangaar’ met *augmented* piano te werken. Met max patches kun je dan automatisch bepaalde toetsen besturen: zo kun je patronen of fijne ritmes programmeren die voor een pianist alleen nagenoeg onmogelijk zouden zijn. Ook kun je zo op ritmes komen waar je anders niet aan zou denken. Het worden *augmented* instrumenten. Aan het begin van nummer 6 is er bijvoorbeeld ook een

pianoklank te ontdekken; het lijkt alsof er stenen op elkaar wrijven. Dat is een *granular synthesis* van de hoge noten van een piano. Ook de Perzische santoor komt op het album naar voren. De patch die ik daarop aanbracht, zorgt ervoor dat uit de opnames die ik maak van instrumenten, kleine delen geregistreerd worden; dat element kun je dan herhalen. Ik vraag me dus in eerste instantie af hoe ik klank in real time kan beïnvloeden.’

**Hoe bevat je zelf de relatie tussen taal en muziek in je werk?**

‘Voor mij was het erg belangrijk dat er geen hiërarchie tussen bestond en dat taal dus muzikaal werd en omgekeerd. Dat heb ik nog niet zo vaak gehoord. Ik ken enkel audioboeken en radiospel en ook daar worden vertelling en klank niet volledig gelijkwaardig behandeld. De Perzische taal was als medium echter ideaal om deze symbiose op te zoeken; je kunt er bijvoorbeeld een werkwoord helemaal vooraan in de zin zetten, er is weinig onderscheid tussen wat correct is en wat niet. De grammaticale structuur laat spel toe en laat de taal dus in de buurt komen van muziek.’

**Waarom kies je ervoor microtonaliteit te hantieren in je manier van componeren?**

‘Door de westerse muziekgeschiedenis heen zijn in onze toonladders alle intervallen gelijkgeschakeld. Microtonen staan je toe om om halve en hele tonen heen te denken en veel kleinere nuances te vatten. De manier waarop we praten, alle intonaties en op-en-neerbewegingen, zijn enkel via microtonaliteit

te vatten. Voor mij is het dus erg logisch dat ik met microtonen zou werken, ik wil me niet beperken tot chromatische toonladders.’

**Wat is de relatie van je muziek tot ritueel?**

‘Toen ik begon met optreden, kon ik me geen betere vorm voorstellen voor mijn muziek dan een ritueel. Ik beeldde me in dat ik het licht zou controleren, waar ik stond ten opzichte van het publiek. Sta ik daar statisch, of verander ik mijn houding? Als een festival mij uitnodigt, denk ik dus na over vormgeving; het moet een ritueel zijn, een verzameling van elementen die een unieke ervaring verzorgt voor de mensen in de ruimte.’

**In je muziek zitten elementen uit de clubcultuur. Waar komen deze vandaan, en hoe zijn ze in je muziek beland?**

‘In de eerste jaren dat ik in Wenen verbleef, ging ik graag uit. Er is dan zo’n fantastische energie in de ruimte; het is een van de meest ritualistische elementen die in onze cultuur overleven. Wat me raakte, was echter niet enkel het samenzijn. Ook de ruimtes waar deze momenten in plaatsvonden droegen bij aan de romantiek, net zoals het feit dat deze evenementen vaak niet voor herhaling vatbaar zijn. Bij raves gebeuren ze maar één keer op die specifieke plek, ze worden nooit meer herhaald. Mijn volgende album wordt dan ook experimentele dance, waarbij ik van dichtbij uitprobeer hoe ik polyritmiek kan implementeren in het genre. Ook dit album wordt op tape uitgebracht, eerder dan vinyl. Zo hoop ik dat meer mensen het zich kunnen veroorloven toegang te krijgen tot mijn muziek.’ ♦

### discografie

Zangaar  
(Zabte Sote, 2020)  
Urns waiting to be fed  
(Zabte Sote, 2019)

### luister

naar ‘Khash’ op Mind The Gap #147

### www

rojinsharafi.bandcamp.com  
soundcloud.com/rojinsharafi

# TALES OF MURDER

Desolaat  
Deens  
diorama

Hoewel de naam wellicht anders doet vermoeden, komt de band Tales of Murder and Dust uit Aarhus, Denemarken. Hun muziek roept dan ook geen beelden op van de woestijn, maar eerder van koude, kale ijsvlaktes. Het meest recente album, 'Fragile Absolutes', behoort tot het betere post-shoegazewerk van afgelopen jaar.

auteur Niels Tubbing

Vergeleken met hun twee eerdere langspelers, 'Hallucination Of Beauty' (2012) en 'The Flow In Between' (2016), klinkt het in 2020 uitgebrachte 'Fragile Absolutes' als een logische voortzetting in het oeuvre van de band. Alsof de Denen langzaam, jaar na jaar, met veel aandacht hun geluid steeds preciezer weten vorm te geven.

Zanger, gitarist en songwriter Christian Sinding Søndergaard erkent dat de kwaliteit van de muziek steeds meer het perfecte geluid benadert dat hij nastreeft. 'Door de jaren heen zijn we blijven slijpen aan ons spel en 'Fragile Absolutes' is absoluut het beste dat we tot nu toe hebben gemaakt. Op gebied van het schrijven van de muziek, maar ook wat betreft de kwaliteit van de productie en de opnames. Op de vorige albums hebben we zelf alle productie en het mixen voor onze rekening genomen, maar dit keer hebben we een professionele producer ingehuurd, James Aparicio. Hij heeft onder meer met Grinderman gewerkt. We voelden dat het tijd was om deze stap te zetten, om met iemand in zee te gaan met meer kennis van dit soort zaken dan wijzelf. Dat heeft uiteindelijk heel veel toegevoegd aan het eindresultaat. Het schrijfproces zelf was niet eens zo anders dan voorheen, maar deze keer kwam alles perfect samen.'

## Ik probeer geen dictator te zijn in de band.

### ISOLEMENT

De muziek van de band bestaat uit velerlei lagen waarin je als luisteraar heerlijk kunt verdwalen. Met de ogen dicht ontvouwt zich een wereld omgeven met een blauwgrijs filter. Het op de juiste manier samen-

brenge van alle verschillende onderdelen vereiste een nauwgezette werkwijze waar uitgebreid de tijd voor is genomen. 'We zijn naar twee verschillende studio's in Aarhus geweest, we hebben veel opgenomen in oefenruimtes en zelfs thuis in de slaapkamer. Dit resulteerde in een grote hoeveelheid losse stukken. Ik neem meestal al zo'n twintig tot dertig gitaarsporen op en daarbij nog eens eenzelfde hoeveelheid synthesizersporen. Toen begon de grote puzzel waarbij we alles bewerkten, knipten en plakten tot alles op de juiste plek was beland. Hierbij hebben we een aantal verkeerde afslagen genomen en zijn we met regelmaat verdwaald. Een aantal keer zijn we vastgelopen en hebben we afstand moeten nemen, om daarna compleet opnieuw te beginnen. Uiteindelijk hebben we er ruim drie jaar over gedaan om dit album af te krijgen. Het is een langzaam proces, maar voor ons voelt dit als de juiste manier van werken.'

De band heeft op verschillende locaties in Denemarken geschreven aan de nummers, wat terug te horen is in de sfeer in de muziek. 'We hebben veel gewerkt in een zeer afgelegen vakantiehuisje. Dat heeft absoluut geholpen met het in de juiste stemming komen voor het schrijven, zowel voor de muziek als voor de teksten. Sowieso voel ik mij de afgelopen jaren nogal ontkoppeld van de wereld, alsof het leven zich op grote afstand afspeelt. Dat hoor je terug op het album.'

De titel lijkt daarom ook een passende, met de mooie tegenstelling tussen het breekbare en het onverbidde-lijke. Een treffender plaat om uit te brengen in het jaar der Isolatie 2020 kunnen we niet snel bedenken. Tales of Murder and Dust lijkt te gedijen in afzondering, ook gezien de bijkans oneindige totstandkoming van het laatste album. Toch is de band ook op het podium in zijn element. 'Onze werkwijze maakt ons aan de ene kant een studioproject, maar optreden doen we ook graag. Alleen is het geluid wel anders. Als we de nummers willen spelen zoals ze opgenomen zijn, zouden we met zes of zeven mensen op het podium moeten staan, maar we zijn nu slechts met zijn vieren.

# AND DUST

Live spelen we kale versies, waarin we naar mijn idee een goede balans weten te vinden tussen het originele materiaal en de pure essentie ervan. Sommige nummers, zoals de meer rustige, kunnen we dan echter niet spelen.'

### DICTATOR

Een aantal jaar geleden bestond de band nog wel uit zes leden en was Søndergaard niet de enige songwriter. Nu hij de enige hoofdverantwoordelijke is voor de muziek, is er meer sprake van continuïteit in het werk. 'Nu ik alle muziek schrijf, is het eenvoudiger om een bepaalde lijn in ons geluid aan te houden. Vaak heb ik al een zeer helder beeld voor ogen van waar ik naartoe wil, dat vormt het uitgangspunt. Als het werkt, blijven we die lijn volgen. Als dat niet het geval is geeft de rest van de band input en kleuren we van daaruit het geheel verder in. Ik probeer geen dictator te zijn in de band, maar ik ben bang dat dat af en toe wel het geval is.' Met alle aandacht voor detail in de muziek is het ook

niet zo vreemd dat Søndergaard de touwtjes stevig in handen wil hebben. Hij doet soms denken aan Michael Gira die zijn Swans als een dirigent de juiste kanten op manoeuvreert. Søndergaard, zeer gecharmeerd van Gira, snapt de vergelijking. 'Ik voel zeker de drang om alles onder controle te houden, elk klein detail. Maar soms is het goed om dingen los te laten, om naar anderen te luisteren. Ook om te voorkomen dat het geheel te geforceerd gaat klinken, om het meer organisch te laten zijn. Het is zoeken naar een balans tussen grip houden en laten gaan.'

Deze zoektocht brengt Søndergaard ook naar andere muzikale uitingen. Zo vormt hij samen met bandgenoot en partner Ess Beck het dark ambient-duo ZRN en werken ze beiden als freelance sounddesigner voor podcasts en video's. 'In die projecten werk ik weer anders, is er meer ruimte voor andere invloeden. Maar met Tales of Murder and Dust heb ik een specifiek beeld voor ogen wat we ook zullen blijven uitdragen.' Dat is iets waar we absoluut mee kunnen leven. ♦

discografie  
Fragile Absolutes  
(HPNG Records, 2020)  
The Flow In Between  
(Fuzz Club Records, 2016)  
Hallucination Of Beauty  
(eigen beheer, 2012)  
www  
Talesofmurderanddust.  
bandcamp.com





# SPRAIN

*Zelfverzekerd uit de schaduw van reuzen*

De slowcoreband Sprain bestaat nog geen twee jaar. Toch prijken de piepjonge Californiërs naast invloedrijke labelcollega's als Have A Nice Life en Midwife. Met hun debuut vonden ze zichzelf opnieuw uit, maar de live vertolking ervan zal moeten wachten tot 2021.

auteur Glen Van Muylem [@glnvmlm](#)



Het voorbije jaar moesten artiesten het plots zonder hun favoriete concertzalen doen. Muziek was in het leeuwendeel van 2020 een exclusief digitaal gebeuren – een mokerslag voor artiesten die vinden dat ze beter op de planken gedijen dan achter een beeldscherm. Zo ook voor de uit Californië afkomstige slowcoreband Sprain. 'Het ging even goed, en dan ging het weer helemaal de verkeerde kant op in Los Angeles,' vertelt de zichtbaar terneergeslagen gitarist en zanger Alex Kent. Toen hun debuutalbum na meerdere keren uitstellen eindelijk arriveerde in september, swingden de coronacijfers er uit de pan.

Het openbare leven ging weer op slot, waardoor de promotie van hun debuut 'As Lost Through Collision' even werd gepauzeerd. 'Natuurlijk, we kunnen ook livestreamen en proberen om ons nieuwe album op die manier onder de aandacht te brengen. Maar dat is niet zo mijn ding,' vertelt Kent bescheiden. 'We zijn bovendien een vrij jonge, kleine band, dus niemand zit er echt op te wachten wanneer we nu eens een set spelen op YouTube. Dat is iets heel anders voor bijvoorbeeld een artiest als The Microphones die plots een nieuw album lossen. Een band of festival streamen is leuk, maar is toch niet hetzelfde als wanneer je naar een concert gaat. Live optreden is iets wat je onmogelijk digitaal kunt nabootsen.'

Toch is de quarantaine voor Sprain geen moment om stil te zitten. Wel om te reflecteren en zelfs al om aan nieuw materiaal te werken. 'Het album werd al een paar keer uitgesteld, maar in september was iedereen er echt klaar mee,' lacht Kent. 'We proberen eigenlijk altijd aan nieuwe dingen te werken, ongeacht of we nu in de studio een plaat aan het opnemen zijn of shows aan het voorbereiden zijn. We wilden ons debuut ook niet uitstellen omdat we niet kunnen touren, omdat mensen net nu behoefte hebben aan nieuwe muziek. De pandemie eist een zware tol op je mentale gezondheid, we kunnen enkel hopen dat ons nieuwe album een steun kan zijn in deze tijden.'

## GROEISPUUR

Sprain is in korte tijd snel gegroeid. Twee jaar geleden loste Kent samen met bassiste April Gerloff, die hij leerde kennen op school, hun in eigen beheer uitgegeven gelijknamige ep. Waar de eerste plaat vooral hun inspiratiebronnen als Low en Unwound eert, stappen ze op hun debuutalbum zelfverzekerd uit de schaduw. In de eerste drie seconden van het beginnummer 'Slant' – een knipoog naar critici die Sprain voortdurend in het kielzog plaatsen van de postrockband Slint – kiest de band het pad van compromisloos gitaargeweld. Een opvallende breuk met hun eerste wapenfeit uit 2018.

Ook de albumcover, een brutalistische blauwdruk van een fictief gebouw, wijst op een radicaal nieuw begin van de band. 'Ik weet er niet veel over, maar er bestaat wel een bepaalde filosofie achter. Daar is het ons niet zozeer om te doen, maar wel het gevoel dat het je geeft: koud, hoekig, brutaal. Onze band is daar het sonische equivalent van. Het is als een gebouw met verschillende lagen en complexe structuren. De nummers hebben ook diezelfde labyrintische structuur en monochromatische vibe.'

We hebben de ruigere kant van slowcore verkend. Op zich kunnen we nog alle kanten op.

## VERKENNING

Volgens Kent zijn er twee factoren verantwoordelijk voor die stijlverschuiving. 'Enerzijds is Sprain oorspronkelijk een project waaraan ik werkte op de kunstschool. Ik wilde al een hele tijd zelf muziek maken en opnemen, maar vooral het laatste bleek veel moeilijker dan ik dacht. Kort daarna leerde ik April kennen die wel wat wist van audio-engineering. Het evolueerde zodanig dat wij eigenlijk de band waren, en door haar technische kennis konden we nu ook kwalitatieve luidere, hardere muziek opnemen.' De tweede factor van Sprains de facto make-over is de toevoeging van gitarist Alex Simmons en drummer Max Pretzer. 'Simmons en Pretzer zijn succesvolle muzikanten en ze hebben een serieuze impact gehad op hoe we als Sprain muziek maken. Live wilde ik veel meer doen dan de minimalistische slowcore op onze ep, met een extra gitarist en een drummer kan dat



eindelijk wel. Er waren zoveel deuren die plots open deden toen we met z'n vieren waren. Op 'As Lost Through Collision' hebben we eerst de ruigere kant van de slowcore verkend. Op zich kunnen we nu nog alle kanten op, maar eerst willen we ons debuut en andere nieuwe nummers voor een livepubliek testen. Alleen zo weten we of onze nummers echt geslaagd zijn of net aan bewerking toe zijn.'

## DROMEN

Het is intussen iets langer dan een jaar geleden dat de band benaderd werd door Jonathan Tuite, labelbaas van The Flenser. Sindsdien mag Sprain zich op de borst kloppen dat de band naast invloedrijke groepen staat als cultband Have A Nice Life, Drowse en Street Sects. 'Een label neemt zoveel logistiek werk van je schouders,' zegt Kent verbaasd. 'Er komt zoveel kijken bij een album waar ik vroeger nooit aan dacht. Jonathan is zowat onze mentor van de praktische kant van de hele zaak, waar ik heel blij mee ben. Als je zelf alles in handen wil hebben, doe je er jaren over de logistieke kant van de muziekindustrie te begrijpen.' Ondanks de penibele coronasituatie in zijn thuisstaat, ziet Kent de toekomst rooskleurig in. 'Niemand weet hoe de komende maanden er zullen uitzien, maar we hebben wel wat om naar uit te kijken,' vertelt de zanger. De band heeft onder andere plannen om bij de eerstvolgende mogelijkheid langs de oostkust van de Verenigde Staten te touren. 'Als alles goed gaat, mogen we ook rekenen op een Europese tournee in 2021, maar dat is toekomstmuziek. Eerst weer op de planken kruipen in L.A., dan zien we wel. *Baby steps.*' ♦


discografie  
As Lost Through Collision  
(The Flenser, 2020)  
Sprain  
(942837 Records DK, 2018)  
www  
facebook.com/spraintheband  
sprain.bandcamp.com  
instagram.com/sprain\_the\_band



# SCHRAALHANS EN DE WAARD

*Ontmanteling, versplintering, discordantie*

In het zeventiende Hoofd Stuk schreeuwt Harold Schellinx op de wijs van Donald Trump dat STEIM níét is opgedoekt en dat W139 natuurlijk wél haar centen krijgt, net als alle andere culturele helden in onze lage landen, jong en oud. Of hij doet het niet. Dat is de Wet van Vijf, het Principia Discordia.

auteur Harold Schellinx  soundblog beeld Xenia Gottenkieny



HAROLDS  
HOOFD  
STVK

Precies zes edities van Gonzo (circus) eerder wijdde ik mijn Hoofd Stuk aan de toekomst. Misschien, meende ik, wordt het wat, we gaan immers de twintiger jaren in! Ik dacht daarbij aan hoe in de vorige twintiger jaren een handjevol ultra-ultramoderne artistieke vrijbuiters onze kunsten en ons denken op de kop zette en de weg wees naar manieren om muziek te maken die een halve eeuw later pas vol tot bloei kwamen. Veel speelde toen in krek dezelfde stad waar ik nu al maanden weinig meer kan dan uit het raam in het grijs van een met steeds maar meer nog dwarrelend vallende herfstbladeren bezaaide koer turen. De hele rest van de wereld verkeert vooral virtueel in het plat van mijn laptopscherm en wurmt zich van daar door een soort wormgat mijn hoofd in. Die godvergeten cyberspace begint daarvan een behoorlijk disproportioneel aangesel te worden, waarvan je zo één, twee, drie niet meer afstand neemt. Dat jaar geleden keek ik daarom voor de toekomst wel erg scheef terug op het verleden.

## WERELDTOEVAL

Ik rekende buiten de waard. Want naast de heel prille geest van ons postmodernisme (dat het zinnig ondenkbare en het denkbaar onzinnige zelfs toen al, zij het meest nog in aanzet, maakbaar maakte) doolde in die modernistische dageraad ook het spook van de Spaanse griep de wereld rond. Die lang vrijwel vergeten pandemie deed voor die van vandaag niet onder. Integendeel. Als de overgeleverde statistieken betrouwbaar zijn dan moet onze corona nog heel wat tandjes bijzetten om de Spaanse griep aan globale besmettings- en dodentallen naar de kroon te steken. Het was destijds weliswaar nog net even vóór de twintiger jaren, maar merkwaardig is het wel. Olie op het vuur van complottheoretici! (Als er al geen vrijmetselende illuminati achter die cyclus zitten dan moet het wel een bijeffect zijn van de *close encounter* van de jonge Albert Einstein met een pedofiele alien die hem op het patentbureau in Bern de formula van het wereldtoeval





inluisterde) ... Egon Schiele, Gustav Klimt, Guillaume Apollinaire ... Het zijn ons allemaal bekende kunstenaars die in 1918 aan de Spaanse griep bezweken. Maar eenmaal geleden was de ongemene verwoesting en ellende die die pandemie teweegbracht snel weer uit het collectieve geheugen verdwenen. De les die we daaruit kunnen trekken is een ouwe: het is de les dat aan onze samenleving lessen niet zijn besteed. Ook destijds klonk er luide de roep dat we, als de ziekte eenmaal bezworen was, alles anders zouden gaan doen. Het uitzicht en de hoop die die enorme crisis heel even op fundamentele, blijvende veranderingen bood, op het slechten van kloven tussen haves en have-nots, in velerlei zin, werd echter al gauw weer vergeten. Toen de economie weer aantrok en het in de bordelen, cafés en theaters weer *business as usual* werd, sloegen we, met korte termijn denkende politici en op winst en macht beluste zakenleiders aan het roer, toch weer als lemmingen het bekende pad richting klippen in, constant ruziënd, tierend en elkander beschimpend, als vanouds.

### SCHRAALHANS

Je had een jaar geleden natuurlijk helderziend moeten zijn om de gevolgen te voorzien van het virusje dat toen in Wuhan nog net maar de kop opstak. Het is daarom toch een vreemde kwinkslag van Vadertje Tijd dat één aspect van de toekomst vol niet-kunst-Kunst (of niet-Niet-Kunst) die ik toen schetste nog geen maand later van stokpaardje van een handjevol zonderlingen tot de nieuwe norm werd: een kunst zonder publiek. Theaters, concertzalen, clubs, galerieën en speelzaaltjes, van groot tot klein... Zelfs als ze niet helemaal gesloten werden, waren of alwéér zijn, in vrijwel alle gevallen was Schraalhans er het afgelopen jaar keukenmeester. En dat gaat zeker nog op zijn minst een deel van dit nieuwe jaar het geval zijn. Zo snel geven die Hansen hun verworven positie naast de waard niet op ...

### PARASITOÏDE

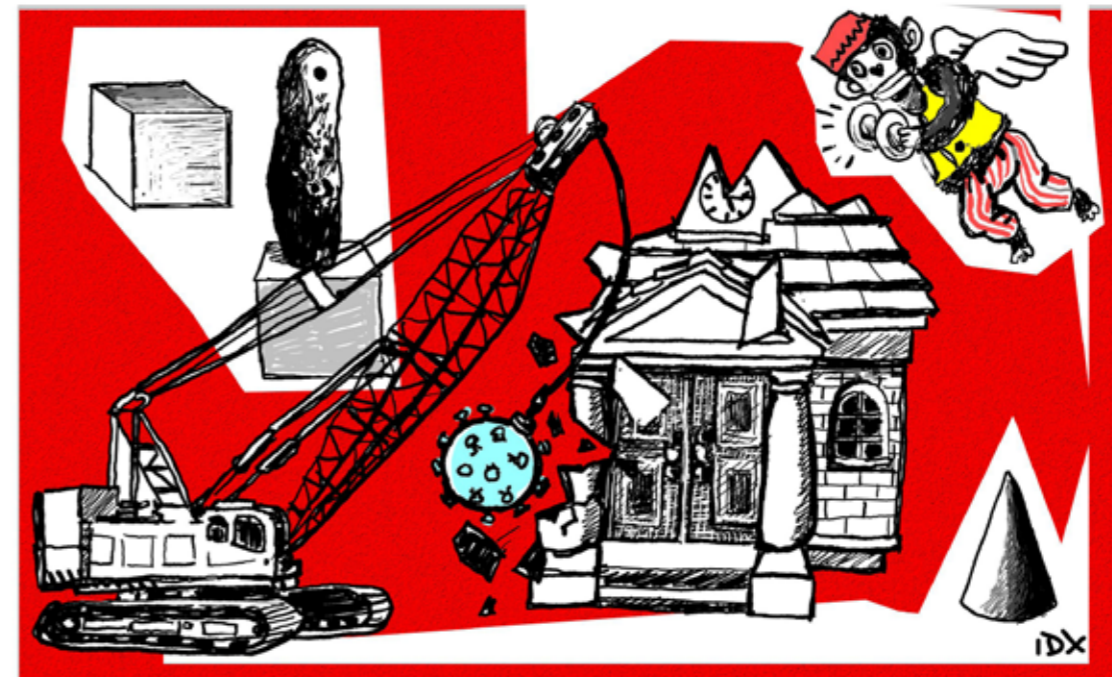
In flagrante tegenstelling tot een eeuw geleden was er dit keer voor onze fysieke ruimte een immaterieel, aseptisch en geurloos alternatief waar een deel van het leven zijn gang kon gaan. Zo doceer ik hier in Parijs al vrijwel het hele jaar lang uitsluitend via allerlei digitale platformen (Blackboard, Zoom, Teams, Skype) aan honderden studenten van divers pluimage. Dat gaat van het intuïtionisme van onze eigen Luitzen Brouwer, via waarschijnlijkheidsrekening, statistische toetsen, neurale netten en algebraïsche groepentheorie, tot aan de historie van het postmoderne in de hedendaagse muziek toe; en nog geen student ooit recht in de ogen gezien. Er gaan ongetwijfeld nog planken vol dikke

boeken geschreven worden over hoe dat in zijn werk ging en gaat, wat de impact was en is, en welke de gevolgen. En – misschien het belangrijkste, hoewel je er nog maar verrassend weinig over hoort – ook over wat er gebeurde met de onvoorstelbare hoeveelheden data die daarbij wereldwijd gegenereerd én opgeslagen worden. De paradoxale cyberspace, we weten het allemaal: zegen en vloek van deze tijd. Vooral meer en meer vloek, als je het mij vraagt. Een parasitoïde die we ongebreideld lieten groeien en die niemand meer in de hand lijkt te hebben.

## Lessen zijn aan ons niet besteed.

### I'M AN ISLAND

Zelf bouwde ik in deze maanden van eenzame op- en afsluiting binnen de grenzen van mijn Parijse bijna-eiland noest aan (primitieve, het zij gezegd) klank-kunstinstallaties op een virtueel eilandje in Nintendo's Animal Crossing New Horizons-videospel. Ik maakte er een huis op de heuvel aan de noordkust, vol muziekkamers met virtuele instrumenten, waaronder een zijvleugeltje met pijporgels, in de ruime woonkamer al wat een Brancaïaanse elektrische gitaarband maar zou kunnen wensen en op de verdieping een ruimte ter verklanking van de klassiek serieel-aleatoire stukken die ik soms in de late nacht al woelend droom. Dat alles staat daar steeds nog geduldig op bespelers te wachten. (Je kunt er een kijkje gaan nemen! Voor de kenners: het droomadres is DA-1897-1446-0350.) Ook sommige festivals kondigden ter eigen vervanging virtuele evenementen in virtuele werelden aan. En veel bands, orkesten en muzikanten kozen voor de evident simpele weg om, als er dan geen publiek meer het zaaltje, zaal of de hal in mag, de voorstelling via internet als digitale audio- en/of videostream aan te bieden. In de meeste gevallen – in tegenstelling tot het thuiswerken en digitale colleges – meer als een soort dienstverlening, als 'klantenbinding', dan als iets dat ook financieel een redelijk alternatief is. Veel meer dan een toevoeging aan de vele duizenden (een onderschatting ben ik bang) internet audio- en videostreams die we dag en nacht (zouden kunnen) consumeren is dat natuurlijk niet, en aan mij is zo'n 'alternatief' niet besteed. Heel wat spannender zijn de pogingen waarbij het virtuele en de technologie integraal deel van de voorstelling worden, zoals in het Memento Mori van Nineties Productions, een collectief van jonge theatermakers dat de afgelopen maanden de onpublieke uit-



daging in Nederland aanging door in een groot aantal theaters in aanwezigheid van het minieme toegestane aantal live toeschouwers hun voorstelling voor het afwezige onlinepubliek in real time als een technologische collage van muziek, tekst, zang en beweging keer op keer te herconstrueren.

### DISCORD

In het kader van onze unPublic-reeks zocht ik samen met magister Rébus naar een manier om nog een extra stap te zetten in de maanden dat het niet alleen onmogelijk was om in het aanzicht van een publiek te spelen (dat doet unPublic sowieso niet), maar het zelfs – in principe dan – bij wet verboden was in een ruimte met een aantal personen samen te komen om daar muziek te maken. Ook wij grepen daarbij naar audiostreaming. Dat sprak vanzelf, gezien onze jarenlange betrokkenheid bij Erik Minkinnens 'Le Placard' (een internationaal, 'ondergronds' internet koptelefoonmuziekfestival dat in Parijs van start ging, in 1998, en waar – althans officieel – nooit een eind aan kwam). We maakten een vierluik met de freeware VoIP-applicatie Discord, die onder andere veel in gamerscommunity's wordt gebruikt, maar die absoluut niet bedoeld (zeg maar: niet geschikt) is om muziek te streamen. Door de gehanteerde compressie-algoritmes wordt bij het vanaf diverse plekken in de wereld samenspelen de software een heel actieve, maar ook volstrekt onvoorspelbare medespeler. Discord glitcht zowat alles wat elk van de spelers vanaf haar of zijn plek zendt, zodat het gecombineerde signaal in elk van de punten van de veelhoek radicaal anders is, met daarbovenop ook nog eens de

voor ieder verschillende *jitter* (de onregelmatigheid in de tijdbasis: je hoort aan jouw kant signalen ietsje later dan dat ze aan de andere kant werden gespeeld en gezonden, een effect waar je gebruik van kunt maken om het internet als een 'livelooing' kastje te gebruiken). Zo ontstaan er gelijktijdig verschillende cyberprojecties van een en hetzelfde stuk, waarvan er geen het ware is.

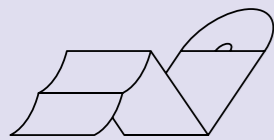
### VERSPLINTERING

Het is een fascinerend rijke metafoor voor de wassende reeks van discordante werkelijkheden die het gevolg zijn van de door overdoses aan onverifieerbare data en informatie veroorzaakte versplintering van onze wereld tot haar meervoud: werelden. Als je iets maar vaak en luid genoeg herhaalt, dan riekt het al gauw naar werkelijkheid, ook wanneer het enkel een poging tot magie is, tot bezwering. Ondertussen zet met de versplintering ook de ontmanteling door, en ik hou mijn hart toch een beetje vast voor wat ons na corona allemaal te wachten staat. Onze internationaal gerenommeerde niet-academische experimentele muziekinstelling STEIM, bijvoorbeeld. Eerder al de stad uitgebond, en nu opgedoekt, met stille trom ... Of de kunstenaars van W139. Wel nog in de Warmoesstraat, maar geen centje meer te makken ... Het zijn de enigen niet, normaal dus dat ik mijn hart vasthoud. Gelukkig slaat het nog. Nog wel. Want alles gaat voorbij. Niks blijft 'is'. Alles wordt 'was' en verzinkt daar in een weefsel van taal. Werkelijkheid en waarheid maken de weefmeesters. Zelf verdwijn ik natuurlijk ook. Als die paal boven water. ♦

lees  
meer over kunst zonder  
publiek in Gonzo (circus) #155  
meer over unPublic in Gonzo  
(circus) #139  
www  
bit.ly/unpublicdiscord  
bit.ly/ancross

# NEW AMSTERDAM RECORDS

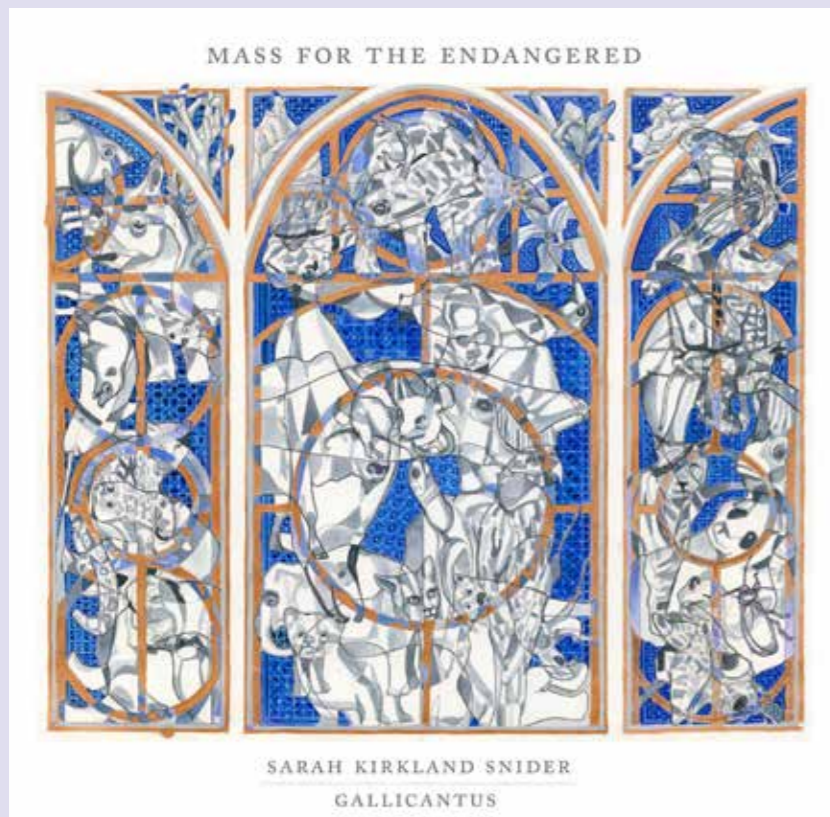
Waar pop en klassiek versmelten



## LABEL REPORT

Aan het roer van het Amerikaanse label New Amsterdam Records staan drie componisten. Ze brengen muziek waarvan de verf nog nat is en die met beperkte middelen een breed spectrum bestrijkt. Een interview met een van de oprichters, Sarah Kirkland Snider, die onlangs het album 'Mass For The Endangered' uitbracht.

auteur René van Peer



Een ensemble van vijftig violen, geschaduw en binnenstebuiten gekeerd door evenzoveel digitale tegenhangers. Een mis voor alles en iedereen die in hun voortbestaan bedreigd wordt. Een briljante violiste, die in haar eentje spart met elektronica. Een opera over de onuitroeibare rassenongelijkheid in de Verenigde Staten, met muziek die klassiek kan aandoen, maar plotseling omslaat in jazzy uitbarstingen, weerbarstig indringende gitaaraanslagen en poppy ritmes uit elektronische drums met funky keyboards. Het zijn zijn recente albums uitgebracht door New Amsterdam.

### NOODZAAK

Het label heeft een molen als beeldmerk. Hollandser kan bijna niet, zou je zeggen. Toch is New Amsterdam Records door en door Amerikaans. Het werkt vanuit New York, waar het dertien jaar geleden werd opgericht door drie componisten die net afgestudeerd waren aan Yale: William Brittle, Judd Greenstein en Sarah Kirkland Snider. Voor een klein, niet-commercieel label dat noodgedwongen met kleine budgetten werkt, legt het een ongekende energie aan de dag. Sinds de oprichting heeft het meer dan 150 albums uitgebracht, zegt Kirkland Snider. Veel namen zullen nieuw zijn voor het Nederlandse publiek, al tref je

in hun catalogus groepen aan die hier meermalen hebben opgetreden, zoals So Percussion, Deerhoof en Roomful Of Teeth; en musici als pianiste Vicky Chow, gitariste Mary Halvorson en celliste Ashley Bathgate. En verrassend genoeg Bec Plexus, hier te lande ook wel bekend als Brechtje van Dijk. Die verscheidenheid is kenmerkend voor New Amsterdam. Het label laat zich niet vastpinnen op één stijl. De drie voormalige studenten richtten het op om aandacht te kunnen vestigen op hun muziek, zegt Snider. 'We wilden ons werk verspreiden onder vrienden en mensen uit het muziekcircuit. We beseften meteen dat er geen plek was waar we onze muziek konden onderbrengen. We waren net afgestudeerd. Niemand had belangstelling voor wat we deden. We moesten het dus wel zelf doen. Het label is geboren uit noodzaak, niet alleen voor onszelf, maar ook voor onze vriendengroep. Componisten en musici die net als wij net van school kwamen. We hadden in ons achterhoofd ideeën over de esthetische en filosofische kant ervan, namelijk om een plek te maken voor mensen die buiten de klassieke canon vallen. Componisten en musici die in hun muziek een grote verscheidenheid aan invloeden en interesses omarmden. Tijdens onze opleiding hadden docenten geprobeerd ons ervan te doordringen dat bepaalde soorten muziek niet in klassiek toegelaten mochten worden. Daar waren we het absoluut niet mee eens.'

Na jaren werden we nog steeds beïnvloed door onze docenten.

### LUISTERERVARING

Het was alsof de afgelopen vijftig jaar aan Yale waren voorbijgegaan. In 1976 had Louis Andriessen met 'De Staat', waarin hij elektrische gitaren en een basgitaar gebruikte, furore gemaakt in Nederland en ver daarbuiten. 'Er waren genoeg andere componisten die dat ook deden, zoals de groep componisten in Bang On A Can en Steven Mackey. En het is iets dat componisten altijd gedaan hebben, elementen van populaire muziek, volksmuziek gebruiken. Maar het ging om de manier waarop dat gebeurde. We mochten wel gitaren gebruiken, maar de muziek moest aan een aantal voorwaarden voldoen. Geen climax, geen al te grote transparantie in de structuur. De muziek moest



Sarah Kirkland Snider, foto Anja Schütz

complex lijken. We keerden ons tegen zulke geboden en verboden. We wilden zien wat er zou gebeuren als we muziek maakten die aan onze eigen maatstaven voldeed. Dat werd het uitgangspunt bij het opzetten van het label.' Ze maakten van het begin af een aantal keuzes. De muziek moest nieuw zijn, nog niet eerder opgenomen. De albums moesten geen verzameling losse nummers zijn, maar een eenheid vormen. 'Een luisterervaring van begin tot eind waar een luisteraar zich in kan onderdompelen, zoals dat ook wel bij rockalbums het geval is. We moedigden onze vrienden aan om na te denken over een wereld van muziek die drie kwartier zou duren. Hoe zou dat klinken, als je genoeg geld had. En met de motivatie van net afgestudeerde studenten hadden we de energie en de overmoed om te denken dat we dat wel voor elkaar konden krijgen.



We moedigden elkaar aan om te durven dromen. We ondersteunden elkaar, en probeerden onze visioenen gestalte te geven.'

New Amsterdam werkt met een panel dat voorstellen beoordeelt. De drie mensen van het eerste uur zitten erin, naast negen anderen. Het maakt hun niet zo veel uit of de muziek meer de kant van klassiek opgaat of de kant van pop. Belangrijk is vooral een persoonlijke visie in de muziek, waarbij invloeden volkomen geïntegreerd zijn in het geheel.

## De schoonheid van de wereld wordt aan alle kanten bedreigd.

### VASTGEROEST

Veel mensen die ze nog niet kenden, weten hen te vinden. 'Er ontstaat zo veel interessante muziek op het moment,' zegt Snider. 'Dat is het lastigste van een label runnen: je kunt niet alle bijzondere muziek uitbrengen die je aangeboden krijgt. Vaak zijn onze beslissingen gebaseerd op wat we in de afgelopen periode hebben uitgebracht. We hebben een oog voor diversiteit in de breedste zin van het woord. Niet alleen gender. Op het moment ligt er een sterke nadruk op mensen met verschillende achtergronden. Maar het betekent ook dat we een voorstel voor een fantastisch album voor piano links laten liggen, omdat we in de afgelopen drie jaar al dergelijke cd's hebben uitgebracht. Dan kiezen we liever voor een project met kamerensemble en koor, iets wat we al een tijd niet gedaan hebben.' De laatste tijd zijn de drie artistiek labelleiders zich ervan bewust geworden dat ze zich in hun keuzes hebben laten leiden door vastgeroeste ideeën over gecomponeerde muziek, net als de docenten waar ze zich tijdens hun opleiding tegen afgezet hadden. Daardoor sloten ze muziek buiten die achteraf bezien de moeite meer dan waard was. 'Componisten die geen academische achtergrond hebben, om maar iets te noemen,' zegt Snider. 'In de randgebieden wordt muziek gecreëerd die ongelofelijk sterk en interessant is. Dat is lang een blinde vlek geweest voor ons. In onze beoordelingen van voorstellen en het speuren naar muziek hebben we, zonder dat we daar erg in hadden, een aantal vastgelegde waarden in gecomponeerde muziek versterkt. We kwamen erachter dat we na jaren nog steeds beïnvloed werden door onze docenten en onze eigen maatschappelijke achtergrond. Daar brengen we

nu verandering in. Technische perfectie is niet per se het belangrijkste criterium.'

### BEDREIGD

Als Snider een project met kamerensemble en koor noemt, doelt ze ongetwijfeld op haar eigen recent verschenen 'Mass For The Endangered'. Het is een samenwerking met Nathaniel Bellows, een singer-songwriter en beeldend kunstenaar met wie ze eerder 'Unremembered' maakte, gebaseerd op zijn herinneringen aan verhalen en gebeurtenissen uit zijn jeugd op het platteland van Massachusetts. Samen hebben ze een mis geschreven voor alles wat in zijn voortbestaan bedreigd wordt door menselijk ingrijpen, met inbegrip van de mens zelf. Snider schreef de muziek. Bellows is verantwoordelijk voor de teksten, die uitgaan van de woorden van de Latijnse mis, en voor de tekeningen in het boekje. De afbeelding op het omslag doet denken aan gebrandschilderde ramen van een kerk. Maar in plaats van taferelen uit de Bijbel en heiligen zie je met elkaar verweven diersoorten, natuurlijke omgevingen en een enkele plant – alle op de nominatie om te verdwijnen.

Sniders compositie ademt dezelfde zorgzame aandacht voor detail. Het zijn uitnodigende, warme klanken. Soms grijpt ze terug op de eenvoud van vroege muziek. Gregoriaanse melodieën lijken te hebben dienstgedaan als blauwdruk. Maar die overstijgt ze in golvende zangpartijen die in elkaar grijpen alsof ze een muzikaal ecosysteem verklanken. Uit alles spreekt een diepgaande betrokkenheid bij het onderwerp. 'Toen ik Nathaniel benaderde met de vraag voor een hernieuwde samenwerking, wist hij dat hij iets wilde doen met het milieu. Over het feit dat je als individu hulpeloos staat tegenover het lijden en verdwijnen van de schoonheid in de wereld. Het is vaak onderwerp van onze gesprekken. We brengen allebei veel tijd door buiten de stad. Ik maak lange wandelingen in de bossen om mijn creatieve ideeën op een rijtje te zetten. Dat doet hij ook. We zijn allebei begaan met het lot van wilde dieren en natuurbescherming. Ik heb gekozen voor de vorm van een mis en het Latijn vanwege de rituele, mystieke lading. In de muziek probeer ik iets te leggen dat niet in woorden uit te drukken valt, een diepe emotionele betrokkenheid. Mijn gevoel over de schoonheid in de wereld, die aan alle kanten bedreigd wordt. Vooral in de laatste vier jaar.' 'Mass For The Endangered' begint en eindigt met een smeekbede om vergeving voor de schade en pijn die alles moet ondergaan wat weerloos is. De muziek drukt inderdaad een diepe zorg uit, waarin schoonheid schouder aan schouder staat met wrange, verontrustende samenklanken. Een wankel evenwicht dat recht doet aan de precare situatie van de wereld waarin we leven. ♦

#### selectieve discografie

Mass for the Endangered  
(New Amsterdam Records,  
2020)

Unremembered  
(New Amsterdam Records,  
2015)

Penelope  
(New Amsterdam Records,  
2010)

www  
newamrecords.com  
sarahkirklandsnider.com  
nathanielbellows.com

# SHARE WITH CARE

Eager to share a review of your work?  
Proud to be featured in our magazine?  
Check [gonzocircus.com/share-with-care](http://gonzocircus.com/share-with-care) first!

Thank you!

MEER  
cultuur?  
MEER  
tijdschriften!

folio  
MAGAZINES  
MET CULTUUR

Schenk je mailbox  
het beste van 38  
cultuurtijdschriften:  
[foliotijdschriften.be](http://foliotijdschriften.be)

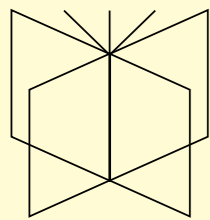
TIJDSCHRIFTENGIDS  
voor diepgang in je lezen

# CLUBBING IN TEN CITIES 1960-2020

*De wereld is onze club*

De culturele contacten en kruisbestuivingen tussen Noord en Zuid zijn sinds de kickstart van het dekolonisatieproces in 1960 steeds verder toegenomen: 'Ten Cities' doet verslag van bruisende globale clubculturen die sindsdien zijn ontstaan in Europese steden als Berlijn, Bristol, Kiev, Napels en Lissabon en Afrikaanse steden als Caïro, Johannesburg, Lagos, Luanda en Nairobi.

auteur Bouke Mekel [whirl.nl](#)



**BIND  
WERK**

Wanneer we in Europa aan clubcultuur denken, is onze eerste impuls om te denken aan ofwel groot-schalige hedonistische feesten met lichtspektakels waar reuzen van dj/producers springend een extatische zweetsproeiende dansmassa dirigeren, ofwel een meer intiem duister hol met moshende metal-liefhebbers. In een Afrikaans land als Kenia denkt men daarnaast ook bijvoorbeeld aan de meer dan 125.000 *matatus* die er rondrijden, soms van wilde graffiti voorziene minibustaxi's annex mobiele clubs voorzien van schermen waarop muziekvideo's te zien zijn, discolichten en luidsprekers die de zware basgeluiden over de passagiers heen blazen. Clubcultuur kent een grote diversiteit aan verschijningsvormen. Diens ontstaansgeschiedenissen liggen genuanceerder en zijn gelaagder dan menigeen denkt. De grote verhalen van schreeuwende namen en steden trekken daarbij de meeste aandacht, waardoor lokale individuen en groepen ondergesneeuwd raken. Ze worden door de stampende reuzen verpletterd en opgegeten, opdat de geschiedenis hen vergeet. We kunnen dat dus voortaan beter maar voor zijn en tijd en energie steken in het vastleggen van clubculturen voordat ze weer verdwenen zijn. Johannes Ebert van het Goethe-Institut stelt het als volgt: 'Clubcultuur creëert vrijplaatsen waar experimenten met attitudes en levenswijzen plaats kunnen vinden die langzaam de wijdere samenleving zullen binnendringen en op een gegeven moment zelfs mainstream kunnen worden.'

## VERRIJKING

Het project 'Ten Cities', tien jaar geleden geïnitieerd door het Goethe-Institut Nairobi, probeert het voorstellingsvermogen van lezers ten opzichte van het begrip clubcultuur te vergroten en te verbeteren. Vanuit Nairobi ontstond een netwerk van tien steden in Afrika en Europa: Berlijn, Bristol, Johannesburg en de

minder bekende en ook minder goed gedocumenteerde clubscenes van Caïro, Kiev, Lagos, Lissabon, Luanda en Napels. De gekozen invalshoek is om het Noord-Atlantische narratief – waarin steden Detroit, Chicago, Manchester en Londen en Bass Culture uit de Cariben de wereld domineren – te doorbreken. Het project wil laten zien dat er overal in de wereld hedendaagse muziek wordt gemaakt die voortborduurt op een rijk muzikaal verleden waarin ook al veel muzikale uitwisseling heeft plaatsgevonden.

In 2014 werd een muziekcompilatie uitgegeven waar zo'n vijftig musici aan meededen. En nu is er dus het boek, een lijvig document met 21 essays en kleurrijke afbeeldingen die de clubscenes tot leven brengen en de diversiteit van stedelijke subculturen weergeven. Het boek stimuleert de lezer om nummers op te zoeken om de leeservaring auditief te verrijken en op de eerste pagina's staan ook per stad essentiële speellijsten weergegeven. Elke auteur is op zijn manier vertegenwoordiger van de tien gekozen clubscenes. Cultuurwetenschappers, platenverzamelaars, muziekjournalisten, musicologen, urbanisten en historici laten de breedte zien – in plaats van de diepte in te gaan en ook de dwergen achter de lokale reuzen te belichten. Een dieptebenadering zou meer iets zijn voor een mogelijk toekomstig megaproject waar ook andere continenten en meer steden worden meegenomen, een online via hyperlinks met elkaar vervlochten naslagwerk waarin je dwarsverbanden tussen clubculturen wereldwijd makkelijker kunt blootleggen en mogelijk ook kunt (audio)visualiseren.

## REURING

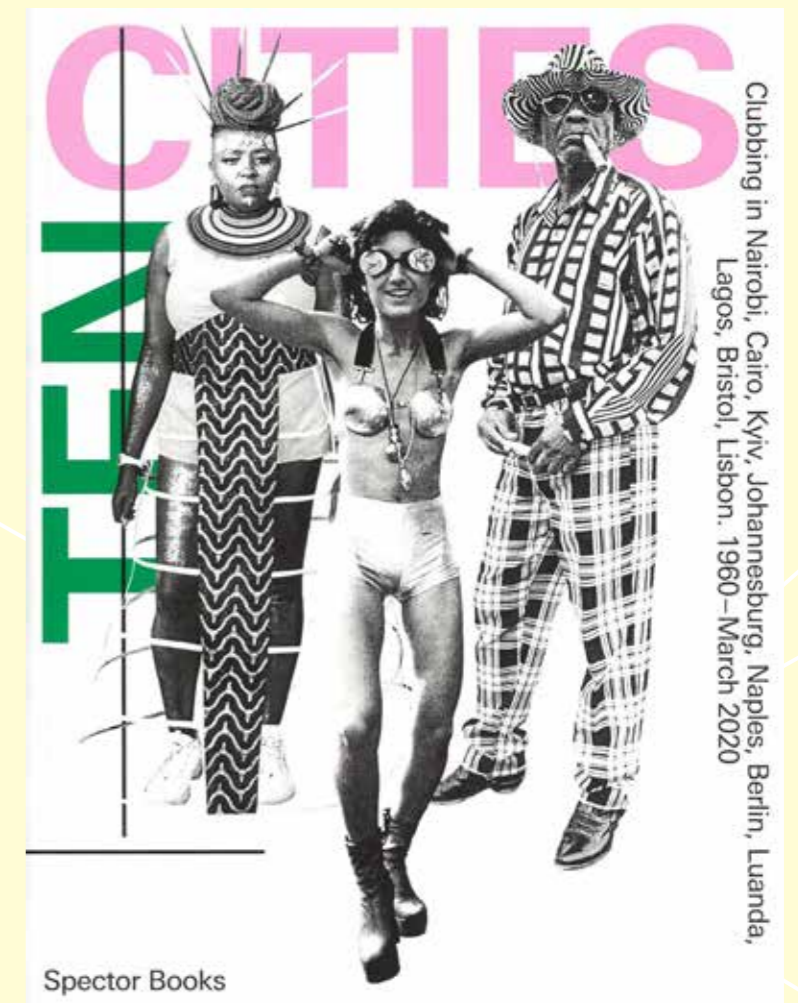
Het gekozen startpunt van clubcultuurgeschiedenis, 1960, is het jaar van Afrika: sindsdien hebben Afrikaanse landen tot op zekere hoogte hun koloniale verleden van zich af kunnen schudden en hebben ze hun eigen sonische identiteit nader kunnen ontwik-

kelen. Je ziet al lezend ook de parallellen met hoe de respectievelijke clubculturen zich ontwikkelen: steeds weer is er een ontwikkeling waarin er een vruchtbare strijd is tussen 'eigen' invloeden en invloeden van buiten die voor reuring zorgen. Aan de ene kant zijn er musici die deze gevestigde tradities willen voortzetten en zich verzetten tegen de als te commercieel en/of immoreel bestempelde invloeden van buiten, terwijl andere muzikanten meer naar de buitenwereld zijn gericht en graag invloeden uit de kosmopolitische popcultuur willen absorberen. Clubcultuur is dan ook politiek: het zegt iets over hoe we ons voelen en wat voor toekomst we voor onszelf willen creëren. Clubcultuur is in de afgelopen eeuw ontstaan in reactie op de anonimiteit in grote steden: men had behoefte aan een bruisend nachtleven met clubs in allerlei verschijningsvormen om zich te kunnen bevrijden van oude rurale gemeenschappen en familiebanden. Dit staat in sterk contrast met de daglichtsamenleving waar alles meer lijkt te draaien om vaste regels: clubs zijn plekken die je betoveren tot nachtvlinders en waar je je vleugels wat vrijer uit kunt slaan tot het krieken van de morgen.

## Clubcultuur is politiek. Het zegt iets over wat voor toekomst we willen creëren.

## PIRATENSCHIP

Elke in het boek besproken stad heeft zijn legendarische plekken waar men die vrijheid kan beleven. Berlijn heeft technotempel Tresor, Dug Out staat in Bristol, waar de Bristol Sound van onder meer Massive Attack en dj Roni Size zich ontwikkelde. Dan is er Jackie's in Caïro, Mandy's in Johannesburg, Xlib in Kiev en Obey Miliki Spot in Lagos, waar Ebenezer Obey en King Sunny Adé's jùjú dansmuziek na een 'rivaliteit' samenkwamen. Soundspaces in de *musseques* van Luanda, Frágil in Lissabon, Starlight in Nairobi, waar onder meer Barack Obama Sr. tot de vaste bezoekers behoorde, en de in Vesuviaans tufsteen uitgegraven Diamond Dog in Napels, met de hygiëne van een piratenschip. Deze plekken ontstaan en verdwijnen op een gegeven moment ook weer, wat niet per se slecht is, maar vaak gaat met het opdoeken ook een belangrijk stuk geschiedenis verloren. Men moet dan of thuis een feestje



bouwen en/of weer op zoek naar andere plekken terwijl dergelijke publieke ruimtes vaak maar schaars zijn. Het is dan hopen dat de overheid oog heeft voor het belang van een bruisend nachtleven en de vrijplaatsen die hier vorm en inhoud aan geven. In Nairobi's Westie-district is men tegenwoordig ook meer op elkaar aangewezen om de clubcultuur levend te houden. Ze vormen onderling nachtelijke families, gemeenschappen, crews, clubjes en stammen die vervolgens bij het intreden van de nacht hun ruimtes in de stad opeisen.

## KLUBSTERBEN

Hoe nu verder in deze coronatijd? Tijden waarin het clubbloed kruipt waar het niet gaan kan tijdens illegale, onverantwoordelijke huis-, bus- en bosfeestjes en virtuele varianten als Sensorium Galaxy (2021) nog maar matig van kwaliteit zijn en alleen zijn weggelegd voor rijken. Laten we voor nu vooral onze lokale clubcultuur omarmen middels globale online experimenten en samenwerkingen. Met Twitch/YouTube livestreams en samenwerkingsverbanden in het ge-weer tegen *Klubsterben*. De wereld is onze club ... en de club is onze wereld. ♦

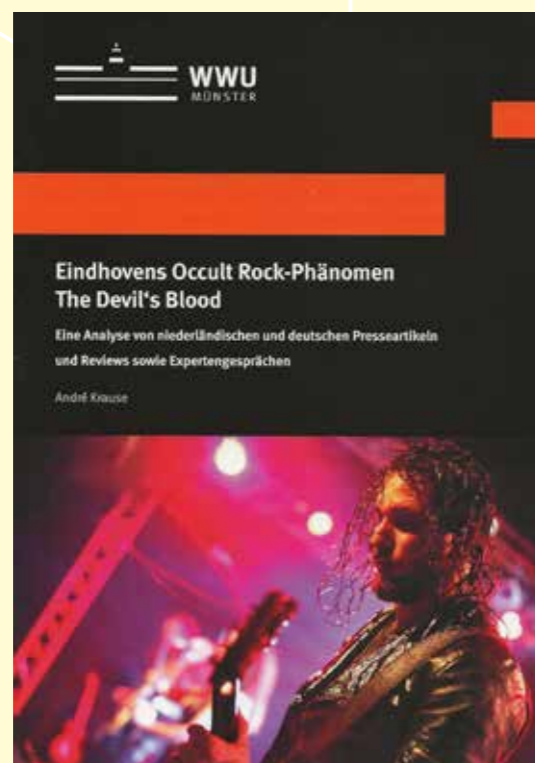
Johannes Hossfeld Etyang, Joyce Nyairo & Florian Sievers (red.), *Ten Cities: Clubbing in Nairobi, Cairo, Kyiv, Johannesburg, Berlin, Naples, Luanda, Lagos, Bristol, Lisbon 1960 - March 2020* (Spector Books, 2020)



# PERSPECTIEF

## Film- en boekenselectie

Een frontale botsing tussen vrijheids- en gelijkheidsprincipes in Algerije, geometrische schilderijen die voelen alsof je in de spiegel kijkt en een tocht over de Zuid-Amerikaanse vlaktes met een vreemde wending: genoeg lees- en kijkplezier voor wie in quarantainetijden naar nieuwe perspectieven snakt.



### ONTBINDING

De Eindhovense 'occult-rock'-band The Devil's Blood maakte in de zeven jaar van zijn bestaan furore. Door het satanisme waar frontman Selim Lemouchi zich op voor liet staan, door optredens waarin kaarsen, wierook en liters varkensbloed een rol speelden, maar ook door de kwaliteit van de muziek. In 2013 zette Lemouchi er een punt achter. Hij richtte toen nog Selim Lemouchi & His Enemies op. Die band was geen lang leven beschoren. In 2014 sloeg hij de hand aan zichzelf. De Duitse wetenschapper André Krause, liefhebber van metal en fan van The Devil's Blood (hij bezit al hun platen, die hij ook nog steeds met enige regelmaat beluistert), heeft een gedegen studie over de band opgetekend. Om zijn objectiviteit te bewaren, een vereiste voor academische publicaties, heeft hij zichzelf grotendeels uit het boek gehouden. Krause laat vooral vertegenwoordigers van de pers aan het woord, journalisten van algemene en specialistische bladen, voornamelijk uit Nederland en Duitsland. Daarnaast ook programmeurs en collega's. Zo bouwt hij zorgvuldig een beeld op van de metalscene in de twee landen, en de rol die The Devil's Blood daarin speelde. Opvallend daarin is hoe verschillend

Nederlanders in het boek de populariteit van metal inschatten. Volgens Klaas Knooihuizen (Oor, Trouw) is die steeds verder aan het afnemen. Mensen uit de metalhoek zien juist een toename. Blinde vlek van de meer algemeen gerichte sprekers zijn de kleinere initiatieven, zoals gespecialiseerde platenmarkten die veel publiek trekken, en concertseries in bijvoorbeeld 013 en Effenaar, voordat Covid-19 toesloeg, vanzelfsprekend. Krause maakt graag gebruik van verhelderende grafiekjes, waarin hij onder meer laat zien bij welke genres The Devil's Blood wordt ingedeeld, en welke bands als voorlopers gezien worden. Hij citeert hiervoor uit recensies. Maar uiteindelijk werkt hij toe naar interviews met Selim Lemouchi die in verschillende hoofdstukken zijn woord mag doen. Over de indeling van zijn band bij verschillende genres is hij duidelijk: rock, niet meer en niet minder. Ook komt hij aan het woord over het satanisme, dat hij niet ziet als een vorm van atheïsme. Integendeel, zijn wereldbeeld is juist heel spiritueel, benadrukt hij. En zijn muziek is dat ook. Alleen is hij gericht op dood en ontbinding. Hij associeert dat niet met zwart, maar met een veelheid aan kleuren. Het zijn die verzamelde interviews die het boek een extra waarde geven. Al is het ook verfrissend om te zien dat muziek eindelijk eens op deze manier analytisch benaderd wordt. (rvp)  
(Hulp nodig? Neem in NL contact op met zelfmoordpreventie via 0900 0113 of [113.nl](http://113.nl), in BE via 1813 of [www.zelfmoord1813.be](http://www.zelfmoord1813.be))

### André Krause,

Eindhovens Occult Rock-Phänomen The Devil's Blood (Münster: Westfälische Wilhelms-Universität, 2020)



### ANTENNA

Heel wat evenementen werden door corona de nek omgewrongen. Het Antenna-festival in Evergem ont-snapte aan die dans, want deze tweedaagse hoogmis voor elektronische muziek gecombineerd met beeld, fotografie en film, kon in februari 2020 nog doorgaan. Om niet tussen de plooiën van de muziekgeschiedenis te vallen, besloot de organisatie een fotoboek uit te brengen over deze editie met zijn toch wel indruk-

wekkende affiche. Bijzonder was het eerbetoon aan André Stordeur, die nauwelijks twee maanden later na zijn verschijnen op het festival kwam te overlijden. Jean-Marc Lederman en Daniel B. Prothese speelden een set. Deze namen klinken misschien obscuur, maar wie hun carrière even opzoekt, zal ogen vol ver- en bewondering trekken. Ook jonge honden Köhn, Floris Vanhoof en Philippe kwamen de oren van de bezoekers verwennen, waarover meer te vinden is op de blog van dit eigenste tijdschrift. Het fotoboek bevat over elke artiest en exposant een zeer summier tekstje. Het gaat dus vooral om de foto's, om de sfeer. De kwaliteit van de foto's is ruim voldoende om ook liefhebbers te bekoren die zelf niet aanwezig waren op het festival. Voor de aanwezigen is het uiteraard een leuk hebbeding. (pb)

### Jacky De Revière, Owann, Patsker Omaer Beguin, Alain Kinet,

Antenna-festival 2020 - Transmissions From The Belgian Electronic Music / Art scene (Gent: Eigen beheer, 2020)



### VLAKTE

De novelle 'Een episode uit het leven van een landschapsschilder' van de Zuid-Amerikaanse schrijver César Aira begint bedrieglijk eenvoudig. De eerste pagina's beloven een vlot geschreven, ietwat afstan-



delijke biografie over de negentiende-eeuwse Duitse kunstenaar Johann Moritz Rugendas, de man die de geschiedenis in ging vanwege zijn prachtige landschapsschilderijen van Zuid-Amerika. Wanneer Rugendas schilder en landgenoot Robert Krause ontmoet en ze het plan opvatten om door Argentinië te trekken richting Bolivia en onderweg te schilderen, vertraagt het verhaal aanzienlijk. Aira dwingt de lezer haast om mee te reizen op het ritme van de paarden en door de ogen van het schildersduo om zich heen te kijken. Vanaf dat moment schuift de fictie als een gordijn voor de historische realiteit. Wanneer de twee schilders en hun gaucho's op hun reis over een schijnbaar oneindige vlakke reizen, vallen ook de landschappen weg. Er wordt niet meer geschilderd. Op die vlakke laat Aira de fictie haast letterlijk toeslaan en laat hij het verhaal volledig kantelen. Na een dramatische gebeurtenis verschuift het verhaal van buiten naar binnen en staat de tekst haast ondraaglijk dicht op het personage van Rugendas gericht. Verbluffend is vooral hoe Aira die overgang naadloos doet lukken. Het boek eindigt uiteindelijk als een ode aan de verbeelding. Na zo'n honderd pagina's is het verhaal verteld en blijven we rusteloos achter, verbaasd over de vertelkracht. Met 'Een episode uit het leven van een landschapsschilder' laat de Argentijnse César Aira zien waarom hij een van de meest verrassende Zuid-Amerikaanse schrijvers is van de laatste twintig jaar. (tow)

**César Aira,**

*Een episode uit het leven van een landschapsschilder*  
(Amsterdam: Uitgeverij Koppertnik, 2020)

**MUIZENTRAPPETJES**

Geertje van de Kamp (1986) kan uren kijken naar filmpjes over papiervouwkunst. Deze fascinatie vormt ze om tot schilderijen op acrylglas met geometrische vormen en felle kleuren. Haar werkproces en fascinaties zijn gebundeld in 'Geertje van de Kamp in Japan - Een Nederlandse kunstenaar in Azië', onderdeel van de 'Inspiratie'-reeks. Het boek neemt je mee op reis. Uiteraard middels de inspiratietocht die de kunstenaar maakte door Japan, ondersteund door de Vlissingen Art Foundation – origamimusea, tempels, architectuur en natuur komen voorbij – maar het is ook een uitstap naar de studententijd van de kunstenaar en een speels kijkje in haar kinderbrein. Maarten Buser schrijft uitvoerig over de pracht van muizentrappetjes vouwen en benoemt een ontdekking die veel kinderen ooit weleens hebben meegemaakt: naar jezelf kijken in de spiegel en ontdekken dat je vanuit verschillende hoeken er steeds nét een beetje anders uitziet, en dat ook je omgeving met je mee verandert. Een mooie vergelijking, want deze ervaring is precies wat de in

de publicatie opgenomen schilderijen oproepen. Van de Kamp schildert op acrylglas, wat voor een spannende reflectie zorgt. Haar kleurrijke werken zijn voor dit boek soms frontaal gefotografeerd en soms vanaf de zijkant. Omdat haar kunstwerken niet tegen de muur worden gemonteerd, maar met wat ruimte tussen de wand en het object, merk ik dat mijn hoofd een beetje begint te bewegen – zoals het kind in de spiegel – om áchter de kunstwerken te kunnen kijken. De publicatie neemt je volledig mee in de inspiratie die de kunstenaar opdeed in Japan, waardoor het, mede door het vele beeldmateriaal, lukt om steeds meer te ontdekken in de geabstraheerde schilderijen van Van de Kamp. Een voorbeeld hiervan is de aandacht die wordt gegeven aan de cicade, een insect waarop de kunstenaar een serie baseerde. Vorm, kleur, materiaal en compositie lijken de belangrijkste uitgangspunten voor de kunstenaar. Nauwkeurig wordt beschreven hoe de schilderijen geconstrueerd zijn en de lezer wordt stap voor stap meegenomen in het proces, waardoor het bijna voelt alsof je in de studio van de kunstenaar staat. Je kijkt over de schouder van Van de Kamp mee, naar de foto's die ze in Japan maakte en de schetsen die in het atelier liggen, terwijl ze vertelt over haar proces: laagjes met kleuren die over elkaar heen vallen, schaduwen en wiskundige vormen. Het geheel is een mooi vormgegeven achtergrondschets, die uitnodigt om het werk van Van de Kamp in het echt te zien. (lvdm)

**Maarten Buser,**

*Geertje van de Kamp in Japan - Een Nederlandse kunstenaar in Azië*  
(Zwolle: Waanders Uitgevers, 2020)



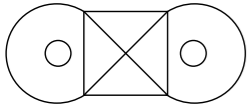
**EZEL**

Het speelfilmdebuut van de Algerijnse filmmaakster Mounia Meddour, 'Papicha', vertelt hoe het is om eind jaren 1990 tijdens de burgeroorlog in Algerije een *papicha* (jonge hippe vrouw) te zijn te midden van oprukkend extreem conservatisme. Dat doet de film vanuit het perspectief van Nedjma, een modeontwerpster uit Algiers met het hart op de tong die deel uitmaakt van een hechte vriendengroep. Het beroep van Nedjma, die met verve wordt gespeeld door Lyna Khoudri, is binnen bovenstaande context politiek beladen geworden vanwege een opleving van conservatieve kledingvoorschriften voor vrouwen. Het blijkt een splijtzwam in de samenleving met nare gevolgen voor Nedjma en haar vriendinnen. De film is een krachtig feministisch manifest tegen een doorgeslagen – door bepaalde religieuze opvattingen gemotiveerd – patriarchaat, waarin vrouwen, door vooral binnen te blijven zitten en buiten gekleed in een hijab achter de man aan te lopen, onderdrukt worden door de maatschappij. Een spijkerbroek dragen maakt vrouwen al tot overspelige sletten die aanranding of verkrachting uitlokken. Een felle, sterk geschreven discussie, tussen Nedjma en Karim (gespeeld door Marwan Fares), die bevriend is met haar vriendje, laat een frontale botsing zien tussen vrijheids- en gelijkheidsprincipes en plant een zaadje voor Karims haat jegens Nedjma. Hij: 'Dat blote gedoe kan ik echt niet aan.' Zij: 'Blote gedoe? Ze dragen een spijkerbroek. Doe anders je ogen dicht.' Hij: 'Aan mijn ogen mankeert niks. Als jullie je beter kleden zouden er minder problemen zijn.' Zij: 'Jij bent het probleem, frustraat.' Hij: 'Heb je het tegen mij?' Zij: 'Nee, tegen de ezel in je hoofd.' De film is erg onderhoudend, past effectief de klassieke dramaregels van de speelfilm toe en snijdt veel thema's aan: terwijl het hoofdpersonage nog bezig is met het verwerken van de ene tegenslag volgt alweer een andere, de film is echter goed verteerbaar doordat er ook vrolijke muziekcènes in zitten. Het weet door dit rauwe contrast diep te ontroeren, in belangrijke mate door tragische doch hoopvolle scènes die blijik geven van levenslust, toegewijde vriendschap en kunstenaarschap, zoals wanneer de vriendinnen van Nedjma instemmen om mee te doen aan haar mode-show met jurken die gebaseerd zijn op de rondingen en plooiën in de traditionele haïk-sluier. Ook het moment waarop vriendin Samira haar aanspoort zich niet te laten intimideren door vernielingen in haar atelier en toch weer vechtlust te tonen is hier een voorbeeld van. 'Papicha' biedt letterlijk en figuurlijk stof tot nadenken, ook nu in tijden waarin geldt: 'gelijke monniken, gelijke mondkappen'. (bm)

**Mounia Meddour,**  
*Papicha*  
(CONTACTFILM)







Adhelm

Yasam Rose

(TAK:TIL)

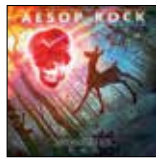


Op het kruispunt van bleke industrie en rauwe natuur is een worsteling aan de gang, die de mens abrupt wakker schudt voor hij verglijdt in de vastgeroeste maalstroom van een nine-to-five-patroon waarin alle dagen, stemmingen en ideeën inwisselbaar zijn. Adhelms nieuwe album 'Yasam Rose' geeft die onstuimige dynamiek muzikaal weer door middel van fonografie, elektronica en een focus op diverse percussievormen, waaronder vaak een meer gedistingeerde en onthutsende versie van de vroegere trommelen-op-vuilnisbakkenrage. De gestage opbouw van vooral 'Swin', 'Drag' en 'Thud' brengt een jeukende spanning met zich mee, tot alles volledig ontspoord en de disharmonische eruptie binnenkomt als een ongecensureerde cesuur in ons vanzelfsprekend geachte doen en laten. De Londenaar gaat nauwkeurig te werk, als een anti-Kerstman met enkel ongemak en confrontatie als cadeaus, die hij bovendien eigenhandig voor onze neus wil uitpakken. Na uitbarstingen van elektronisch gewriemel op 'Plume' of 'Lux' slinkt het onbehagen tot een sluimerende aanwezigheid. Zo houdt Adhelm het bedaard op 'Sowk', 'Haar' en 'Fleote', al ervaren we die kalmte vooral als het intussen alom gekende dilemma van de brildrager met mondmasker. Je staat op het punt naar adem te happen, maar beseft ten volle dat de eerstvolgende zucht fataal zal zijn - in dit geval voor de brilglazen, in Adhelms geval voor de mentale stabiliteit. Een nieuwe muzikale aanvaring is namelijk nooit ver weg op 'Yasam Rose'; de strijd tussen natuur en industrie is nog lang niet beslecht. (mul)

Aesop Rock

Spirit World Field Guide

(RHYMESAVERS)



In 2016 bracht de met een enorme woordenschat gezegende rapper Aesop Rock zijn meesterwerk "The Impossible Kid" uit. Hij was nooit eerder zo lang zo openhartig, terwijl hij tegelijkertijd zijn gevoel voor surrealisme, verbaazingwekkende taalvondsten én hilarische oneliners niet verloren was. De plaat was perfect in balans; verdere versoering zou misplaatst zijn

geweest. Op opvolger 'Spirit World Field Guide' keert hij toch terug naar de schier eindeloze lappen tekst waar je de nodige luisterbeurten voor nodig hebt om er grip op te krijgen, laat staan ze te kunnen doorgronden (ruim daar gerust een paar jaar voor in). De voor het overgrote deel zelfgebrouwen beats zijn het punt waarop Aesop Rock de grootste groei laat horen, vooral met dank aan onverwachte beatswitches en hoge, melodieuze baslijnen. Ze vormen het gepaste decor voor bizarre teksten waarin de zoektocht naar het bovennatuurlijke versneden raakt met persoonlijke bekentenissen (over ruggijn nota bene) en verwijzingen naar videospellen. Imposant is het allemaal zeker, maar de emotionele impact is toch minder dan op "The Impossible Kid". Maar dat gezegd hebbende: wat een ongelooflijk goede artiest is Aesop Rock toch, dat hij zelfs wanneer hij een stapje terugdoet alsnog met zo'n vette, smakelijke kluij op de proppen komt. (mab)

Asphodel Wine

Slowdance Macabre

(CONSOULING)

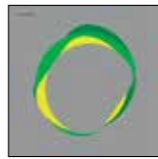


Het duo Asphodel Wine bestaat uit Sarah Pendleton (SubRosa) en Zachary Livingston (Minsk), die met hun respectievelijke bands in 2015 het voorprogramma van Cult of Luna speelden en ter plekke besloten om samen dit project op te starten. Was het puur uit verveling tijdens de Noord-Amerikaanse tournee of gewoon door hun beider fascinatie voor de donkere krochten van duistere geesten als Nick Cave en Scott Walker? Beide opties kunnen als we 'Slowdance Macabre' beluisteren. De viool van Pendleton neemt regelmatig het voortouw in nummers die tegelijk grimmig, beschouwend en speels overkomen. Het duo etaleert echter te graag zijn kunnen. Het gitaargesoleer van Livingston is soms te veel en ook zijn bijdrages op zang zijn niet altijd relevant. Hij zorgt er namelijk voor dat het album naar het zeurderige van veel popbands uit de jaren 1980 neigt. Waar we initieel dachten dat ze streefden naar duetten in de stijl van Michael Gira met Jarboe, denk Skin, wegen beiden toch net te licht om te imponeren. Let op: we zijn gerenomeerde mierenneukers als het om stemmen gaat die ons niet echt bevalen, want muzikaal zit het album best goed in elkaar. Er zijn bovendien heel wat invloeden uit het gothic-genre te horen, die de vleermuizen zullen kunnen plezieren. (pb)

Autechre

PLUS

(WARP)



Wie loops lust, hoeft niet verder te zoeken. Dan doelen we niet op de lustig besuikerde Honey Loops met het cartoonbijtje, maar het absolute tegendeel. Autechre is een Engels duo dat een loopje neemt met elke luisteraar die rechtdoorzee feestmuziek verwacht, want Sean Booth en Rob Brown brengen ongrijpbare elektronica, zonder duidelijke omlijnning en zonder scrupules. We zijn nog maar net bekomen van de release van 'SIGN', en opvolger 'PLUS' staat al klaar om te garanderen dat we geen veer van de mond meer kunnen blazen. Waar die eerste namelijk nog relatief toegankelijk en melodisch was, gaf de albumhoes van de nieuwste groen licht voor meer abstractie. Booth en Brown starten in medias res en slaan de regels van het vertellen van een verhaal voorts volledig in de wind. Ironisch genoeg lijkt het verlies van de rode draad zelfs de leidraad van 'PLUS' te zijn. Zo scheidt de geleidelijk opgetrokken geluidsmuur van 'Marhide' en 'Esle 0' ons af van de buitenwereld, om ons vervolgens te overstelpen met punctuele, trappele klanken in 'TM1 Open' of 'DekDre Scap B'. Niet eens de titels bieden enige houvast; het tweetal heeft kosten noch moeite noch titels gespaard om ons voor de blijkbaar elektronisch bestuurde leeuwen te gooien. Met houterige bewegingen cirkelen zij rond hun prooi - wij - om alles stap voor stap van zijn aardse karakter te ontdoen via talrijke tierlantijntjes in onverwachte vormen en momenten. We raken het noorden kwijt in de helse machine die 'PLUS' is, en onze stabiele bloeddruk eveneens. (mul)

Bad Nerves

S/t

(SUBURBAN)



Rock-'n-roll zal nooit verdwijnen zolang er bandjes zijn die gitaren verkiezen boven computers en synthesizers.

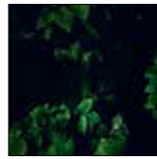
Bad Nerves is zo'n band. In minder dan een half uur jaagt het frisse vijftal uit Londen er twaalf catchy nummers door, die 100 procent gepokt en gemazeld zijn in de Amerikaanse en Britse tradities van punkrock op speed (Ramones), rommelige garage-rock (The Strokes, Jay Reatard), glamrock met grote gebaren (The New York Dolls) en in branie gedrenkte britpop (Libertines).

Daarover komt een flinke bak attitude die o zo typisch is voor Engelse bands. In die zin zijn de prille hoogdagen van The Clash et cetera voor Bad Nerves weer helemaal terug. 1976 of 2020: het is allemaal eender, als het maar rockt. Over het Kanaal woedt al een tijdje een hype (ook weer typisch Brits) en ook Lowlands gaf hen al in 2019 (!) een plaats op de affiche. Terecht, want die beslissing wordt nu gerechtvaardigd met dit ongecompliceerde, over-energieke debuut. Bommetje! (swat)

Martina Bertoni

Music For Empty Flats

(KARLRECORDS/SONIC RENDEZVOUS)



Niet 'Music For Airports', de titel van Brian Eno's klassieke ambient-album uit 1978, maar 'Music For Empty Flats':

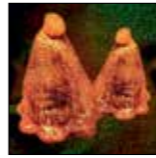
Martina Bertoni's album ontstond in een leeg appartement in een sneeuwrijk, winters IJsland waar ze alle gelegenheid had om uitgebreid te luisteren naar haar favoriete muziek. De normaliter in Berlijn gevestigde celliste annex componiste van neoklassieke muziek begon in Reykjavík een serie schetsmatige nummers uit te werken voor een nieuwe plaat, volgend op haar recente debuut 'All The Ghosts Are Gone'. Helaas verliest ze zich ditmaal te veel in de schetsmatigheid en galm en zijn het meer nummers die een groots gevoel oproepen, zoals bij geluidsonwerp voor een film. Het ontbreekt de laatste vier van de zeven nummers aan eigenheid en sommige nummers voelen als een herhalingsoefening, zoals de techno-beat in het nummer 'Distant Tropics' die we eerder al in 'Blu' hoorden. Er hadden meer verrassende texturen kunnen worden aangebracht, zoals wel gedaan is in 'Bits' waar er scherpe, schurende geluiden in het geheel verweven zitten en de hoge subtiele pieptoon in 'In Circles Of Thoughts// Blue Ed'. Ook is de melodie van 'Bright Wood' een van de weinige meer herkenbare frases en zijn er hier ook mooie atmosferische geluiden in verwerkt. Het album is meer iets om live mee te maken op locatie, gezien de galm eerder in een grote grot of kathedraal dan in een kaal stadsappartementje tot zijn recht komt. (bm)

Black To Comm

Oocyte Oil & Stolen Androgens

(THRILL JOCKEY)

De Duitser Marc Richter bracht nog maar net de variant van een lockdownmixtape 'A C of M' uit, of hij betovert ons al opnieuw met een nieuwe, gedetailleerde elektronische



fabricatie, 'Oocyte Oil & Stolen Androgens'. Richter werkt ook onder andere aliassen zoals Jemh Circs en

Mouchoir Étanche, waarmee hij ons als die laatste met 'Une fille pétrifiée' nog héél recent verraste. Op zijn vorige album 'Seven Horses For Seven Kings' concentreerde hij zich meer op duistere gebieden, waarbij fragmenten van ooverdovende noise en sinistere drones tussen de ambientklanken geperst werden. Op 'Oocyte Oil & Stolen Androgens' lijken de demonen toch wat opgelost. Het titelnummer, dat op meer dan zeventien minuten afklokt, damp in melancholische fragmenten die versterkt worden door akoestische effecten en summere pianotoetsen. De experimentele vervlechting van de gelaaide ambientstructuren worden (opnieuw) met Duitse grondigheid afgewerkt. Richter gebruikt vocale stukken, complexe percussie, loops en geritsel, wat resulteert in een mystiek en uitdagend stukje geluids-architectuur. De klankstructuren en toegevoegde connotaties zijn op deze editie van hoog niveau en met finesse samengesteld. Richter flirt op zijn geluidstapjten niet alleen met minimalisme, maar is ook altijd op zoek naar vernieuwing met experimentele manipulaties. 'Oocyte Oil & Stolen Androgens' verschaft een boeiende en diepe luisterervaring die volgegaten is met dromerige geluidsweefels. Met deze hypnotiserende release bewijst Richter nogmaals dat hij onder de naam Black To Comm een vaste waarde is die iedere release weer met vernieuwende muziek op de proppen komt. (pob)

The Body

I've Seen All I Need To See

(THRILL JOCKEY)



The Body slaagt er steeds weer in om een nieuwe vorm te kiezen waarin ze hun afkeer van de wereld weten te uiten. Na een reeks samenwerkingen met Full Of Hell, Thou en Uniform keren ze op 'I've Seen All I Need To See' terug naar de kern van de band: drummer Lee Buford en basist/zanger Chip King. Hun geluid bestaat uit weinig meer dan drums, bas en distortion. Héél véél distortion. Soms zoveel dat er weinig anders overblijft dan overstuurd lawaai met een vage, slepende puls, en Kings ijselflike gegil dat maar net aan de onderstroom weet te ontsnappen. Het is de totale deconstructie van de toch al rudimentaire nummers, zozeer dat zelfs het idee van een nummer gaandeweg

wordt ontmanteld. Wat overblijft, is een meditatie van een wereld die constant over het leven heen walst. Vernietigend, bevrijdend, het is het soort plaat dat alleen The Body had kunnen maken. (msch)

Boris With Merzbow

2R0I2P0

(RELAPSE RECORDS)



Het Japanse sludge/doomtrio Boris blijft landgenoot en noise-geeroe Masami Akita op regelmatige tijdstippen vinden, waardoor ze met '2R0I2P0' ondertussen toe zijn aan hun zevende gemeenschappelijke album. Boris houdt namelijk van improvisatie, verrassingen en samenwerkingsverbanden. Ze werkten in het verleden al samen met onder meer Keiji Haino en Sunn O))), maar Merzbow is duidelijk een constante. De output is bij Boris steeds weer een vraagstuk tot je het resultaat hoort. Wat dat betreft, doet '2R0I2P0' netjes wat het moet: voldoen aan de verwachtingen én toch ook weer verrassen. Uniek en toch vertrouwd dus. Naast de heavy sludge, die in minimale doses aanwezig is, valt voornamelijk de psychedelische atmosfeer van het album op. Die kan dromerig zijn zoals in 'Journey', maar er is natuurlijk ook altijd de factor Merzbow. Zijn elektronica ronkt, zoemt, schuurt, sist, piept en verstoort zoals we dat van hem gewend zijn. Toch is zijn aanwezigheid eerder dienend dan dominerend. In het epische hoogtepunt 'Evol' kiert er bijvoorbeeld breekbare schoonheid door de schurende noise. Hier bereikt het geheel meer dan de afzonderlijke delen. Echte noise-uitbarstingen blijven grotendeels uit; die worden bewaard voor het einde, tot de apotheose 'Shadow Of Skull'. '2R0I2P0' is daardoor de perfecte evenwichtsoefening en bijgevolg zeker aanbevolen voor liefhebbers van Dark Buddha Rising, Oranssi Pazu en de verrassende collaboratie destijds van Melvins met Lustmord ('Pigs Of The Roman Empire' uit 2005), waaraan het cluster Boris-Merzbow steeds doet denken. (swat)

Christer Bothén

Ambrosia

(THANATOSIS PRODUKTION)



De bijna tachtigjarige Christer Bothén blaast nog steeds een aardig partijtje mee, en hoe. Met zijn basklarinet en contrabasklarinet verkent hij rustig,

grondig en nauwgezet alle kieren en gaten waar op die instrumenten nog wat geluid uitkomt. Piep en knars zo je wil, maar daarmee wordt deze Zweed (Stockholm) toch echt tekortgedaan. Op zen-achtige wijze laat hij adem en klarinet versmelten tot diep aardse klanken, waardoor je je gelijk weer beseft waar muziek uit voortkomt. De lage, warme tonen regeren, hoog en zenuwachtig gefladder komt hier niet in voor. 'Ambrosia' is uitgesmeerd over maar liefst twee cd's, maar zo komen Bothén en zijn bassen dan ook goed tot hun recht. (avs)

BOW

S/t

(SUB ROSA)



Het Brusselse strijkkwintet BOW produceert muziek voor nachtraven en kuiert tussen uitgeschreven composities en pure improvisaties. Hun gelijknamige album bevat vijf instant gecomponeerde stukken die live opgenomen werden. Overdag repeteerde men de muzikale concepten en texturen. Tijdens de nacht begaf het gezelschap zich naar vreemde oorden waar de resonanties van hun snaarinstrumenten zich verstrengden tot een sterke bol met garen. Het ensemble bestaat uit de musici Margaret Hermant (Echo Collective) en Benoit Leseure op viool, Jean-François Durdu op altviool, Marine Horbaczewski op cello en Cyrille de Haes (Otto Lindholm) op contrabas. Op 'Bow' wordt neoklassieke muziek verweven met eigenzinnige interpretaties waarbij de muzikanten zich verder verdiepen in de mogelijkheden van hun instrumenten. De leden van BOW werkten in het verleden al samen met onder andere: Jóhan Jóhannsson, A Winged Victory For The Sullen en Steve Reich Project. De invloeden van hun speelvarinzen samen met deze artiesten zijn duidelijk merkbaar op deze boeiende plaat. BOW laat de klassieke instrumenten dreunen naar duistere oorden en bewandelt filmische paden waar spookachtige geluidsfragmenten in opduiken. Het goochelwerk met improvisatie en minimalisme zorgt voor een sfeer van isolement en droefgeestigheid. Dit is geen plaat waar de vrolijkheid spontaan van afdruipt. De experimentele klankgolven op 'Bow' hebben een waaier aan invloeden en onthullen een wereld van intrigerende obscuriteit. (pob)

Meer recensies op www.gonzocircus.com

Anthony Braxton, Kobe Van Cauwenberghe

Ghost Trance Solos

(ALL THAT DUST)



Het oeuvre van de intussen vijfenzeventigjarige Anthony Braxton, die regelmatig gelabeld wordt als een icoon van de freejazz of avant-garde jazz, maar net zo goed gezien kan worden als een van de cruciale hedendaagse componisten van de laat-twintigste eeuw, is even uitgebreid als uitdagend. Vorm en vrijheid en notatie en improvisatie vormen regelmatig partijen die elkaar kunnen aanvullen en verrijken, van soloperformances tot uitvoeringen door kolossale ensembles op ongebruikelijke locaties. In dat oeuvre neemt de 'Ghost Trance Music', een bundel van een honderdvijftigtal composities, een bijzondere plaats in. Gitarist Kobe Van Cauwenberghe (Zwerm, Ictus, ...) laat horen hoe Braxtons diverse systemen interageren via het uitvoeren van (grafisch) genoteerde muziek, die wordt afgewisseld met improvisatie en passages waarbij vooraf opgenomen loops en live-elektronica simultaan en spontaan ingezet worden. De drie stukken starten met de primaire melodie van een specifieke compositie, vaak een stekelige geluidstekening, en bewegen vervolgens in verschillende richtingen. Dat kunnen grillige omzwervingen zijn langs andere Braxton-composities, waarbij de muziek kan evolueren van nerveuze drukte naar ingetogen soberheid, of van ritmische rechtlijnigheid (nu ja, dat is relatief) naar een indruk van zwalpende ontregeling. De effecten creëren regelmatig een effect alsof de vaste grond onder je voeten afbrokkelt, maar luister geconcentreerd en je voelt aan waar grenszones liggen. Het is muziek die soms weinig houvast biedt, maar tegelijk wel speels is, zoals met een voorgedragen tekst die weggegrepen werd uit een denkbeeldige persconferentie van een park ranger. Door een stevige duur van meer dan een uur is dit album in eerste instantie aantrekkelijk voor Braxton-cognoscenti (de ultraloopers onder de muziekliefhebbers), maar ook andere doorzetters vinden zeker iets in deze muziek, die even radicaal als open is. (gp)

The Bug Feat. Dis Fig

In Blue

(HYPERDUB)



The Bug waakt al jaren als een bezorgde, maar hopelijk tevreden peetvader over de wereldwijde, maar vooral



Britse dubstep-, dancehall- en dubscene. Deze onmiskenbare veteraan ruidde onlangs het bruisende Berlijn in voor het broeierige Brussel. Een beslissing die mijn stadsgenoten en ik alleen maar kunnen toejuichen. De uitnodiging tot de jaarlijkse barbecue volgt nog. Zijn meest recente album 'In Blue' zetten we alvast in de afspeellijst. Op dat album wordt hij bijgestaan door Dis Fig. Deze Amerikaanse, naar Berlijn verkaste producer en vocalist leent vooral haar stem aan 'In Blue'. En dat doet ze heel sterk. Op de tweede track 'Come', brengt haar stem je regelrecht naar de triphophoogdagen van **Massive Attack**. Maar dan met de ruige, ongetemde en met ruis doorspekte beats van The Bug natuurlijk. Het eindresultaat balanceert fijntjes tussen duistere undergrounddub en een klassiekere albumformule. Die gedefinieerde ongedefinieerdheid is het typerende karakter dat aantrekt in dit album en al vaker terugkeerde in de carrière van The Bug. Een paar jaar geleden zagen we hem nog aan het werk in Brusselse concertzaal Bozar, te midden van een oceaan van door rookmachines opgewekte mist. De befaamde Victor Horta-zaal als strijdtoneel van dreunende sub-bassen die tegen je middenrif tekeergaan. Broeierige aardedonkere drone- en dubgeluiden in een van de meest klassieke en vermaarde zalen van België. Dat is, naast een Londense kelder, de ideale manier om The Bug te ontdekken. Of anders met zijn nieuwe album in de zetel. Hoofdtelefoon op, geluid omhoog en doorzakken. (fs)

## Cabaret Voltaire

*Shadow Of Fear*

(MUTE)



Cabaret Voltaire is voor ons een iconische band waarvan we de vroege albums na al die jaren zo waar nog steeds in ons hoofd hebben zitten. We hoeven de platen niet eens uit de kast te halen om ervan te genieten. Na 'The Covenant, The Sword And The Arm Of The Lord' (1985) volgden we het stel uit Sheffield niet echt meer. Het vet was wat ons betreft een beetje van de soep en dansen is ook al niet aan ons besteed. De Cabs hielden er halverwege de jaren 1990 mee op. Richard H. Kirk bleef echter wel verder solo-platen uitbrengen en reactieerde sinds zijn aantreden op Berlin Atonal (2014), met alleen nieuw werk, de bandnaam, in zijn eentje weliswaar. Stephen Mallinder is sinds 1994 geen lid meer. Chris Watson was al weg in 1981 om **The Hafler Trio** te assisteren en bij de BBC te gaan werken. Na meer dan twintig jaar is er nu een

volledig nieuw album. We konden onze nieuwsgierigheid niet bedwingen. Luisteren zouden we, zo neutraal mogelijk. Een nieuw 'Voice Of America', 'Red Mecca' of 'Mix-Up' zou het uiteraard niet zijn, maar dat wil niet zeggen dat deze geroutineerde muzikant ons niet zou kunnen verrassen. Hier en daar klinkt de plaat wat gedateerd, al valt dat over het geheel genomen best mee. Nummers als 'Nine Zero Delta' of 'What's Goin On' zijn zelfs echt goed. Kirk kan het in zijn eentje, gedwongen door de pandemie, en levert tot onze verbazing een meer dan degelijke plaat af. Sterk. (pb)

## Chihei Hatakeyama & Dirk Serries

*Black Frost*

(GLACIAL MOVEMENTS RECORDS)



Het soort diepgevroren sfeertje dat dit Italiaanse label nastreeft, is genoegzaam bekend. Dit keer mogen twee productieve oudgedienden uit de ambientwereld hun schaatsen aantrekken: Dirk Serries (**Vidna Obmana**, **Fear Falls Burning** enzovoort) en de Japanner Chihei Hatakeyama (**Opitope**). Beiden hebben een voorliefde voor gitaarklanken, die vervolgens door een laptop gejaagd worden en er breed uitwaaiierend weer uitkomen. IJle elektronica vervolledigt het geheel, dus de sound zit zeker op zijn plaats bij Glacial Movements. Niet dat we hier groot nieuws vertellen want vier jaar geleden leverden ze al 'The Storm Of Silence' af voor hetzelfde label. Ook dit keer primeert de sfeer, want echt grote schommelingen moeten we op deze plaat niet verwachten: een eb en vloed van rustgevende klanken. 'Black Frost' past dus naadloos in de immense discografieën van beide protagonisten, maar is voor geen van beiden een uitschieter. De trouwe liefhebber weet wat hem te doen staat: sluit de ogen, en laat je in de 'Frossen Luft' op een ijsschots meedrijven, richting vriesdood. (pv)

## Convulsif

*Extinct*

(HUMMUS)

**Ponomarev/Obrazeena**

*Massacre*

(UTECH RECORDS)



We zijn een paar noten ver bij openingsnummer 'Buried Between One'

en het Zwitserse Convulsif katapulteert ons terug in de tijd, naar de glorie dagen van bands als **God** en **16-17**. Noise, metal, jazz en grindcore in de blender en een lekker potje improviseren. Na vier albums die telkens gewoon de genummerde volgorde volgden, koos het kwartet dit keer voor een meer uitgesproken titel. Een eerbetoon aan alle diersoorten die in een alsmaar sneller tempo uitsterven. Het viertal doet ook de naam van de band eer aan. Een convulsie is namelijk een abnormaal, ritmisch afwisselend aanspannen en ontspannen van de spieren van het lichaam, wat kan leiden tot verkramping en schokken. Convulsif trainde zich tijdens een tournee in 2018 in het improviseren door te weigeren twee keer dezelfde set te spelen. Het resultaat daarvan is te horen in de zes nummers op 'Extinct', waarvan vooral de drie langer uitgesponnen stukken tot de verbeelding spreken. De basgitaar en de basklarinet grauwen en snauwen. De viool, drums en elektronica leggen het geweld net voldoende aan banden om niet te ontsporen. Pokkeherrie voor liefhebbers van vroege **Naked City** en **Painkiller**, mochten eerder genoemde bands geen belletje doen rinkelen. Anton Ponomarev en Anton Obrazeena debuten met 'Massacre', een plaat die zeker zal aanspreken bij hetzelfde publiekssegment dat Convulsif beoogt. Ponomarev speelt saxofoon, elektronica en bugel; Obrazeena gitaar, FX en een mes. Elk geluid wordt door een peloton aan vervormers gejaagd, maar ook de pure klank van de instrumenten wordt gebruikt. De felle saxofoonuithalen en de prima drones zorgen voor een muur van geluid die dwingt tot luisteren. Er is geen ontkomen aan. Het duo dwingt tot leeghoofdigheid, verjaagt alle andere indrukken en duwt zijn klanken door de strot, door de apparatuur, van links naar rechts uithalend. Stevige, grotendeels geïmproviseerde kost waarvoor het kiezen van het juiste luistermoment van levensbelang is. Het vinyl bevat twee nummers, net als de stream, terwijl de cd als enige drie nummers telt. Die laatste is voor de echte volhouders. (pb)

## Craven Faults

*Enclosures*

(THE LEAF LABEL)



Dit mini-album van Craven Faults komt nog geen jaar na het geweldige debuut 'Erratics & Unconformities', en ook weer op het Leaf label. Drie stukken muziek zou je kunnen definiëren als een mini-album, maar als je weet dat je daarvoor in het totaal

meer dan zevenendertig minuten muziek voorgeschoteld krijgt dan lijkt ons dat toch een volwaardig album. De twee zwaargewichten in het instrumentarium zijn nog altijd synths en drumcomputer, spaarzaam aangevuld met gitaar en bas. De muziek is een modulaire synthese van het landschap in en rond Yorkshire, van waaruit Craven Faults opereert. 'The Craven Faults' is namelijk een grote geologische scheur in het noorden van Engeland, die zich uitstrekt over Lancashire naar Yorkshire. Het is een donker maar open landschap en dat vertaalt zich perfect in de stukken muziek. Elektronisch minimalisme dat door herhaling en aanzwellende synthesizerakkoorden toch heel veel hypnotiserende spanning in zich draagt. Mr Craven Faults (veel is er over hem niet geweten, hij houdt van anonimiteit) krijgt heel wat inspiratie uit het landschap dat hem omgeeft. Door de herhaling en de arpeggiërende akkoorden die in elkaar overvloeien is deze plaat uitermate geschikt voor eenzame wandelingen of lange treinreizen. Of om gewoon de psychonaut in je eigen hoofd te zijn. De muziek neemt je mee, zich langzaam ontrollend, veranderend. Er komt nogal wat modulaire synthmuziek uit de laatste jaren, maar Craven Faults steekt een heel stuk boven het maaiveld uit. (cva)

## Dark Buddha Rising

*Mathreyata*

(SVART RECORDS)



We zijn eigenlijk nog niet helemaal bekomen van **Oranssi Pazuzu's** genre-overschrijdende werkje 'Mestarin Kynsi'

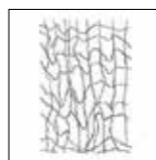
of hun lokale geestverwanten dropen nu ook een nieuw en krachtig broedsel. De samenwerking op het geprezen **Waste of Space Orchestra**-project gaf beide Finse bands een boost. Dark Buddha Rising kreeg hierdoor ook heel wat aanhangers in het zwartgeblakerde psychrockveld erbij. 'Mathreyata' is al het zevende volwaardige album van de band die ons steeds dieper in hun kolkende verlossingstochten van psychedelische doom metal sleuren. De logge en tijdsbeïnvloedende riffs klinken agressiever en enger dan op voorgaande platen. Dark Buddha Rising vertaalt genadeloos alle mogelijke oerinstincten met verpletterende geluidsuitbarstingen. Er wordt geëxperimenteerd met drones, raadselachtige geluidsconstructies en zweverige elektronische effecten. Het sjamanistische gekrijs en gekreun van zanger Marko Neuman klieft zich een weg door het

vervormde en mystiek aanvoelende gitaargeweld. De bewustzijnsveranderende pulsen duwen de luisteraar hierbij in transcendente en psychedelische sferen die ook bij de broeders van Oranssi Pazuzu te bespeuren vallen. Vooral bij de laatste track (die vijftien minuten duurt) lijkt het wel of Waste of Space Orchestra aan het werk is. Nu, 'Mathreyata' staat als een huis en ramt, met vier nummers gedrenkt in vernieuwende en scherpe uitwasemingen, ons het verstikkende Dark Buddha Rising universum in. Dit is een album dat kraakt, schuurt en duister experiment uitspuwt. Uitdagende muziek met de nodige decibels voor lange donkere winters. (pob)

## Joost M. de Jong jr.

*Studies/Studien/Etudes*

(FUTURA RESISTENZA)



Futura Resistenza is het prille Rotterdamse/Brusselse label van Frederic Vandeveld (De Player). Het label

bracht afgelopen jaar al heruitgaves van **Jacques van Erven** en **Efrain Rozas** uit, alsook nieuw werk van Mylan Hoezen. De vierde release – 'Studies/Studien/Etudes' is een heruitgave van een tape die in 2017 op het ons verder niet bekende tape-label Dehef verscheen. Joost M. de Jong jr. maakt verknipte pop (bij **Oliver Oat**) en is ook actief in de hiphop (als **Boze Adelaar**) en Casio Latin (als **Jose Happa**). Op 'Studies/Studien/Etudes' draait alles om synths – in de hoektekst is er sprake van een Roland JX-3P, een Korg Mono/Poly en een Roland Juno-60, allemaal behoorlijk vintage spul dus. Opener 'Schoenlappersdans' is een ambitieuze compositie, die herinnert aan **Miaux**, maar in vergelijking met het werk van de Antwerpse Casio-koningin, wél bijna proggy aanvoelt. 'Weeklacht', 'Arpeggio Nr. 1' en 'Arpeggio Nr. 2' zijn vervolgens nummers die meer aan de synth zelf overlaten, alsof het synthpark van een jonge **Daniel Lopatin** op hol geslagen is. Opener van kant B, 'Fuga In D Klein' is een soort **Bach** op uppers – **Wendy Carlos** staat niet voor niets in de liner notes. 'Arpeggio Nr. 3' is een kosmische sleper, die gaandeweg ontspoord. Maar misschien is afsluiter 'Herbarium' wel de mooiste track van de plaat: licht ijselijke new age, die niet meteen ergens naartoe gaat, maar waarin het wel lekker zwelgen is. Niet van begin tot eind weergaloos, deze 'Studies', maar wel een plaat die bij elke luisterbeurt groeit en een intrigerende kennismaking, die ons benieuwd maakt naar nieuwer werk. (sb)

## Joris De Laet

*Experimental & Parametric Music 1976-2017*

(SUB ROSA)

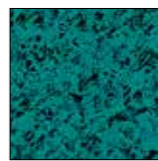


Van deze auto-didactische moderne componist (1947) is opvallend weinig materiaal te vinden, ondanks het feit dat hij al sinds 1968 elektroakoestische muziek maakt. Live optreden en concerten organiseren met onder andere **S.E.M.** (Studio voor Experimentele Muziek) heeft zijn voorkeur. Hij bouwt en vindt zijn eigen elektronische instrumenten uit, bestaande uit (onderdelen van) taperecorders, metalen platen, microfoons enzovoort. De Laet was ook een pionier op het vlak van computermuziek: hij maakte al een stuk op de computer van de universiteit van Antwerpen in 1975. Deze cd (of dubbel-lp) geeft een selectie uit de veertigjarige carrière van De Laet, die zijn manier van componeren 'parametrisch' noemt. De parameters kunnen bijvoorbeeld trillende snaren van een cello zijn, maar deze klank wordt gemanipuleerd tot iets helemaal anders. Ook door de klanksterkte te controleren heeft één toon plots oneindig veel mogelijkheden. Dit past deels in de tapemuziektraditie van bijvoorbeeld **Karel Goeyvaerts**, zijn ex-stagebegeleider bij het Instituut voor Psychoakoestiek en Elektronische Muziek (IPEM). Maar door de nadruk op elektronica hebben sommige stukken ook raakpunten met **Iannis Xenakis**, **Gottfried Michael Koenig** of **Henri Pousseur**. Samen met het eerder verschenen retrospectieve 'SEM Etc.' (Metaphon, 2014) is deze compilatie een uitgelezen manier om kennis te maken met deze boeiende en ondergewaardeerde componist. (pv)

## Sergei Demin

*Not Music Of The Day*

(KLAMMKLANG)



Sergei Demin komt van ver, uit een stadje helemaal in Siberië, en woont tegenwoordig in Nederland, in alweer iets vergelijkbaar kleins. Gelukkig denkt hij groot en gooit een gigantische muziekcollectie door een best wel fijnzinnige, maar rusteloos doormalende gehaktmolen. Hortend en stotend ploegt Demin door de ijzige vlakten van de elektronica, aangevuld met bizarre plotwendingen. Zo kan snierende industrial overgaan naar een spannende inleiding voor een acidtrack, om uit te monden in snoeiharde breakcore en

ondertussen ook nog iets van mitrailleurvuur in zich hebben – om maar wat te noemen. Behoorlijk verknipt dus. Van deconstructie mag niet gerept worden, maar het heeft er alles van weg. Kortom: een zenuwslappende maar ook zeer onderhoudende lawine van geluid, knap onder de knoet gehouden en met liefde in vormen gegoten. (avs)

## Divide and Dissolve

*Gas Lit*

(INVADA RECORDS)



De term 'gaslighting' staat voor een vorm van psychologische manipulatie waarbij de pleger erop uit is zijn slachtoffer mentaal te ontredderen. Dit probeert de pleger te bewerkstelligen door bij het slachtoffer twijfel te zaaien aan het eigen gezonde verstand. Met hun derde langspeler 'Gas Lit' geeft het Australische experimentele doom/metalduo Divide and Dissolve (Takiya Reed en Sylvie Nehill) een keiharde klap in het gelaat van degenen die zich aan dit soort manipulatie schuldig maken. In een achttal nummers roept de band op tot dekolonisatie en het beëindigen van witte overheersing, in een gevecht namens inheemse volken en minderheden tegen het juk van racisme en discriminatie. Dit doel benaderen ze net zo compromisloos als hun muziek, beide gestoeld op in feite een en dezelfde dispositie. Reed gebruikt saxofoon en gitaar om diepe, gruisige en vileine lagen drone te weven. Nehill is verantwoordelijk voor de percussie, op momenten dreunend, beukend, duwend, dan weer omlijstend, met hihs en crashes die als *high fives in your face* dienen. Beiden toveren met effecten die het geheel omzwachtelen met urgentie, met een kracht die doet denken aan de muziek van een **Godflesh** of **CHRCH**. 'Gas Lit' is een indringende plaat en een helaas nog altijd broodnodige impuls voor het besef dat muzikanten niet weg kunnen lopen voor hun rol in het aanklaarten van misstanden. Luister dit album op vol volume, en onderneem daarna actie. (nt)

minuten voorbij. De nummers zijn net als de vorige plaat 'Flamboyant' (2019) kort als in de punktraditie en bevatten van een vergiftigde online consumptiecultuur doordrongen, gelaagde teksten over seksualiteit en rollenspel. Het tijdens twee snelkookpansessies ontstane album is – met dank aan de Brit **Count Baldor** en **Dylan Brady** van het Amerikaanse producersduo **100 Geecs** – een nieuwe mijlpaal in de jonge hyperpopgeschiedenis, een genre gestoeld op de mierzoete kunstmatigheid van happy hardcore en de deconstructivistische hectiek van breakcore en recentere invloeden uit de brostep. Het album is sterk theateraal, iets wat maar deels door de muziek tot uiting komt: je hebt dus eigenlijk beelden en de persona van Dorian Electra als performer nodig om echt te kunnen begrijpen waarover het gaat. Dorian Electra is dan ook een multimedia-project: meerdere clips zijn inmiddels al verschenen waarvan met name de video van 'Gentleman'/'M'Lady' een fantastische uitschieter is en 'Sorry Bro (I Love You)' er muzikaal uitspringt. Ook de verrassende samenwerkingen met **Rebecca Black** van de culthit en meme 'Friday' en met legendarische geëngageerde bands als **Village People** en **Pussy Riot** dragen bij aan de polyfonie aan stemmen die hier uitbundig gevierd worden. Dorian Electra biedt met 'My Agenda' de verwarrende, speelse en ironische oprechtheid en hybridisering van genres die de cultuur momenteel nodig heeft. (bm)

## Nahawa Doumbia

*Kanawa*

(AWESOME TAPES FROM AFRICA)



Al ver voor ze in 2011 'herontdekt' werd door het label Awesome Tapes From Africa was Nahawa Doumbia (1959)

een van de bekendste artiesten in Mali. Met 'Kanawa' brengt ze voor het eerst sinds lange tijd weer een album met nieuw werk. Daarin roept ze haar landgenoten – en wereldleiders – op iets te doen aan de oorzaken van de migratiecrisis, die ook Mali hard raakt. Doumbia's stem is nog steeds perfect in staat een belangrijke boodschap als deze over te brengen. Deze klinkt, bijna veertig jaar na haar debuut, nog steeds krachtig en zelfs wat warmer – zij het met een rauw en hees randje. Op het grootste deel van het album wordt ze begeleid door een uitgebreide band die Doumbia's expressieve zanglijnen tempo en beweging meegeven door sprankelende gitaar, *ngoni*-lijntjes en stevige ritmes. Geheel naar de huidige tijdsgeest draagt een deel van de productie het stempel van de jaren 1980



– inclusief echoënde en blikkerige drums. Dat klinkt overigens nergens storend, maar heel erg spannend zijn die arrangementen niet. ‘Kanawa’ is op zijn best tijdens de meer ingetogen akoestische nummers, zoals het sterke en mooie openingsnummer ‘Blonda Yirini’. Daarop komt ook het sobere, maar fenomenale spel van Doumbia’s man, producer, arrangeur en gitarist **N’Gou Bagayoko** het best tot zijn recht. Die spaarzame klaterende gitaarlijnen, repetitieve *ngoni*-lijntjes en Doumbia’s zeggingskracht maken een volledige band overbodig. (rb)

## Domenique Dumont

*People On Sunday*

(THE LEAF LABEL)



‘People On Sunday’ (officiële titel: ‘Menschen am Sonntag’) is een Duitse stomme film uit 1930. Geschoten tussen

de grote oorlogen in, laat het een weekend zien waarin vier mensen elkaar ontmoeten en er met elkaar op uittrekken. De film is het toonbeeld van vrijheid, hoe we tussen de drukke werkweken door in ieder geval de zondag hebben waarop we allemaal onze eigen gang kunnen gaan. Hij kan – achteraf gezien – ook symbool staan voor de relatieve periode van rust in Duitsland zo tussen de twee wereldoorlogen in. De Letse Dominique Dumont heeft met ‘People On Sunday’ een nieuwe soundtrack voor deze film willen componeren. Naar eigen zegen liet de film hem zien hoe utopisch de tijd is waarin we nu leven, hoe goed we het eigenlijk hebben vergeleken met het verleden en misschien met wat er nog gaat komen. Net als de film klinkt deze soundtrack ontzettend ongedwongen. De elektronische composities kabbelen voort, wat tegelijkertijd een plus- en minpunt is van dit werk. Dumont heeft heel goed de sfeer van de film weten te vatten, maar het klinkt allemaal net wat te vrijblijvend om echt te blijven hangen. Toch zijn er wel enkele fijne momenten te vinden, vooral het middenstuk is sterk met liedjes als ‘Merry-Go-Round’ en ‘Running Down The Hill’. Het is geen meesterwerk, maar past wel heel goed bij een fijne, rustige zondagochtend. (mvh)

## Ensemble Klang With Keir Neuringer

*Elegies & Litanies*

(ENSEMBLE KLANG RECORDS)



De westerse cultuur en samenleving zijn aan erosie onderhevig. Dat kun je concluderen uit de conflicten

tussen landen en binnen landsgrenzen. Uit machtsverhoudingen die steeds schever komen te staan. Uit het onvermogen om gezamenlijke oplossingen te vinden en door te voeren naar planeetomspannende problemen. Dat is de grond waaraan ‘Elegies & Litanies’ ontsproten is, het tiende album van het Haagse Ensemble Klang. Muziek en tekst zijn van de hand van Keir Neuringer, een saxofonist en vocalist met wie het ensemble eerder werkte in ‘Walden’ van **Heiner Goebbels**. Het nieuwe album heeft de vorm van een tweeledig ritueel, dat bestaat uit een drietal klaagliederen (bij een wake of aan de rand van een graf) en twee litanieën. De twee delen verschillen sterk in lading. ‘Elegies At The Border’, met een gesproken tekst van Neuringer,

## El Hardwick

8

(33-33)



Indien het kerstbudget geen lp-aankoop van zool **Grimes** als **Cashmere Cat** toelaat, zal El Hardwick je heel

wat keuzestress besparen. Hun eerste album onder eigen naam is namelijk een ruwe hutsepot van beiden, inclusief een bijgerechtje soundscapes. Na vijf jaar sleutelen wordt ‘8’ losgelaten, met als doelstelling deze beschadigde planeet te helen. Als het echter volledig aan de Londense sciencefiction-ondervrijer lag, vond het genezingsproces plaats buiten de dampkring. De elektronische, almaar cirkelende tonen die zweven op de rand van synthpop en artpop doen soms enigszins oosters aan, hoewel ze onophoudelijk tot de interplanetaire verbeelding spreken. Tijdens het prikkelende ruimtespektakel van interessante klankkeuzes in bijvoorbeeld ‘Avatar’ of ‘Bitter Lake’ en het hoge nimfengezang in een bad van reverb op ‘Tidal’ of ‘Poison Of Planet’, kampen we met een benauwende brok in de keel. Alsof we in limbo verkeren en tussen de hemelse voortekenen ook reclameflitsen uit de hel te verduren krijgen. Ook al klinkt het als een lichte vorm van masochisme, dat verbijsterende gevoel spreekt meer aan dan de soundscapes die we vaker te horen krijgen naarmate ‘8’ vordert. Op nummers als ‘Might Makes Right’ of ‘U Turn’ worden we slechts geleidelijk aan doorweekt door El Hardwicks elektromiezer, en dat is nu eenmaal niemands favoriete regenvorm. Zo nu en dan halen die soundscapes de vaart uit het album en wie wil nu vertraging oplopen op zijn trek richting sterrenstelsel? Het eindoordeel voor ‘8’ landt op een nipte acht op tien. (mul)

begint met belgerinkel en groeit uit van een bittere, sarcastische aanklacht tegen onrecht naar een maniakale opsomming van alles wat niet deugt, vol herhalingen, alsof zijn geest in blinde woede rondraast. Klang laat zich opzweepen naar razende, onheilswangere hoogten en breedten. De twee litanieën klinken eerder als berustende klaagzangen. De eerste is opgedragen aan de vorig jaar overleden Zuid-Indiase saxofonist **Kadri Gopalnath**. In de tweede verhaalt Neuringer over herinneringen aan bomen en boslandschappen, alsof die definitief tot het verleden behoren. Maar die mogelijk de mens zullen overleven. De sfeer is warm, maar droefgeestig. De muziek beweegt zich uiterst langzaam naar een eindpunt, dat oplost in verstilde vogelgeluiden en het suizen van de wind. Even indrukwekkend als belangwekkend. (rvp)

## Luc Ex

*Music Of Inevitable Sounds*

(TROST)

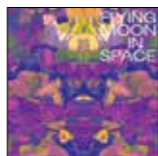


Luc Ex (**The Ex**) is een niet weg te gummen naam in de Nederlandse avant-garde, postpunk en nog veel meer. Met een elfkoppig gezelschap gaat hij nu een van de grote problemen van deze tijd te lijf, namelijk al die ongevraagde, opdringerige geluiden waar we het maar mee moeten doen, zoals ventilators, mobiele gesprekken, verkeer, heipaalgestamp, zagen, boren, bladblazers en kerkklokken, je weet het. Te lijf gaan is misschien wat te veel gezegd, de muzikanten gebruiken die onvermijdelijke geluiden als uitgangspunt voor veelal jazz-achtige stukken en doen daar hun ding mee. Ondertussen zetten ze die geluidsvervuiling wel even op de kaart, middels diep doorleefde improvisaties die zowel fantastische muziek opleveren als ook sonisch commentaar/cabaret. (avs)

## Flying Moon In Space

*S/t*

(FUZZ CLUB)



Nostalgie naar krautrock en gitaargrooves die eindeloos doorgaan? Je wil eens een ander geluid door je boxen

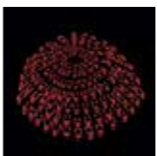
blazen dan de lo-fi garage-experimenten van **John Dwyer** of **Ty Segall**? Dan is het uit Leipzig afkomstige Flying Moon In Space allicht de ideale vondst. De groep, oorspronkelijk ontstaan als band die live urenlange improvisaties in mekaar timmerde,

lost op zijn gelijknamige debuutalbum alle beloften in. Kraut? Check. Mysterieuze psychopop? Dubbelcheck. Wat Flying Moon In Space precies zo interessant maakt, is dat het ook nog een derde element aan het bekende recept toevoegt: elektronica. Die drie ingrediënten vormen een solide, consequent en heel licht verteerbaar geheel dat je naar meer doet snakken. Bovendien is geen enkel element dominant, zodat kraut-, techno- en indiefans voldoende aan hun trekken komen. Alles leidt uiteindelijk tot het onovertrefbare zwaartepunt ‘Ardor’, waar psychedelische geluiden naadloos samensmelten met de licht verteerbare gitaren en technogeluiden. Nu is het enkel wachten op een gedroomde samenwerking met de Gentse band **SUMI** of, we durven te dromen, **Kosmo Sound**. Kraut en freejazz? Waarom ook niet. (gvm)

## Foudre!

*Future Sabbath*

(INAHAL)



Met sinds 2015 ongeveer een album per jaar onder de armen is het Franse Foudre! (in goed Nederlands:

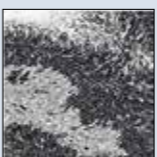
Bliksem!) aardig productief te noemen. Het meest recente werkje van dit viertal (dat zijn sporen heeft verdiend in groepen als **Autrenoir** en **Oiseaux Tempête**) heet ‘Future Sabbath’, een titel die eerder letterlijk genomen moet worden dan als een verwijzing naar Black Sabbath. In een combinatie van drone, noise en ambient werkt de band vier nummers lang aan het creëren van een onheilspellende setting, waarin de spanning langzaam opbouwt. Pas bij het vijfde nummer, ‘Black Swan Theory II’ worden er op zodanige wijze percussieve elementen toegevoegd dat we onszelf vreemd dansend rondom een kampvuur zien, samen met ons bekende geestverschijningen, gekleed in lange gewaden en sprekend in tongen. Als het afsluitende nummer dan ook nog ‘Danse Secrète’ heet, omarmen we onze eigen geheime dans nog meer, tot langzaam het vuur uitdooft en de mis voorbij is. Het album is opgenomen tijdens een semi-geïmproviseerde liveset in Montreuil in 2019, waar de band gebruikmaakte van onder meer analoge synthesizers, drumcomputers, een altsaxofoon en een mellotron. Vervolgens zijn de muzikanten in de studio in de weer gegaan met overdubs en effecten, waardoor instrumenten niet meer te herkennen zijn in de geluidslagen van de tekstuur. Doel van dit album is volgens de band het oproepen van geesten uit de onderwereld in een zoektocht door het onderbewuste. Als er met die geesten ook om een vuur gedanst

mag worden, noemen wij deze plaat uitermate geslaagd. (nt)

## FronD

*Always There, Somewhere*

(ESC.REC.)



De Britse kunstenaar **Richard Bultitude** maakt onder de naam FronD herinneringsdocumenten uit samengestelde

geluidscomposities en veldopnamen. ‘Always There, Somewhere’ is zijn tweede uitgave op het Nederlandse Esc.rec.-label. De klankverslagen op deze gelimiteerde cassette zijn op ambient georiënteerde weefsels waarbij rustgevende veldopnamen deinen in droomachtige sferen die zich met mijmeringen laten vullen. Bultitude werkte twee jaar aan dit album en kreeg extra emotionele input van zijn waardevolle en zieke vriend **Tom Relleen**, muzikant van het experimentele duo **Tomaga**. De kristalheldere soundscapes hebben donkere en mysterieuze inkleuringen waarbij de toevoegingen van ijle pianoaanslagen (die doen denken aan **Harold Budd**) de nummers emotioneel geladen maken. Bultitude experimenteert met scherpe sonische invalshoeken en werkt zijn nummers af met geritsel, fluitende vogeltjes, klokken en bitsige effecten. Wanneer de klankconstructies een wat razendere inkleuring krijgen, worden de raakvlakken met **Rapoon** en **Boards of Canada** merkbaar. De mooie arrangementen die door ‘Always There, Somewhere’ kabbelen, zijn voorzien van onverwachte en experimentele weerhaakjes. FronD brengt een elektronische reis in kaart die gaat over een zoektocht naar verbondenheid tussen het nu en het verleden, een expeditie naar antwoorden over de vergankelijkheid van connecties. Soms lijkt het wel dat de gedurfde toonladders (lees: uit balans en bijna vals) zich als opborrelende falingen en droefenis priemen tussen de schoonheid van dit rijke klankenpalet. Richard Bultitude produceert hier een opmerkelijke verzameling van verfijnde nagedachtenisgeluiden met melancholische diepgang. ‘Always There, Somewhere’ is aan de muzikant Tom Relleen opgedragen die op tweeënveertigjarige leeftijd overleed. Een adembenemend mooi en avontuurlijk stukje muziek. (pob)

## Furtherset

*To Live Tenderly Anew*

(-OUS)

Tommaso Pandolfi heeft een achtergrond in piano en basgitaar, en dat is te horen op het geheel elektronische album ‘To Live Tenderly Anew’.



Compositie, klankkleur en dynamiek zijn hem niet vreemd, en daar maakt hij goed gebruik van. Furtherset mag

dan een van de jongste leden van het Technowagon Recordings-label zijn, de muziek klinkt flink doorleefd en heeft een eigen visie op de elektronische muziek. De golvende, gelaagde tracks zijn volledig uit synthesizergeluiden opgebouwd en slepen de luisteraar met zachte hand maar onontkoombaar een mooie luistertrip in. Af en toe gaat het richting flipperkast en redeloze bombast, maar dat is niet wat overheerst. (avs)

## Dagmar Gertot

*Os Lacrimale*

(CYCLIC LAW)



Als we even piepen op de Bandcamp-pagina van de Russische kunstenaar Dagmar Gertot komen we titels

tegen van al dan niet digitale releases als ‘Dance Of A Drunk Killer Girl’, ‘Five Short Insomnia Sketches’ en ‘Daffodil’s Erosion’. In 2019 bracht ze het album ‘Death Of The Bull’ uit op Aurora Borealis, een album dat ze maakte samen met de Servische **Darja Kazimira**. Daarop werden heidense vruchtbaarheidsrituelen als raakvlakken met **Rapoon** en **Boards of Canada** merkbaar. De mooie arrangementen die door ‘Always There, Somewhere’ kabbelen, zijn voorzien van onverwachte en experimentele weerhaakjes. FronD brengt een elektronische reis in kaart die gaat over een zoektocht naar verbondenheid tussen het nu en het verleden, een expeditie naar antwoorden over de vergankelijkheid van connecties. Soms lijkt het wel dat de gedurfde toonladders (lees: uit balans en bijna vals) zich als opborrelende falingen en droefenis priemen tussen de schoonheid van dit rijke klankenpalet. Richard Bultitude produceert hier een opmerkelijke verzameling van verfijnde nagedachtenisgeluiden met melancholische diepgang. ‘Always There, Somewhere’ is aan de muzikant Tom Relleen opgedragen die op tweeënveertigjarige leeftijd overleed. Een adembenemend mooi en avontuurlijk stukje muziek. (pob)

## Caleb Giles

*Meditations*

(EIGEN BEHEER)



Vijfentwintig seconden van **A Tribe Called Quests** ‘Can I Kick It’ klinken in de handen **Standing On The**

**Corner** heerlijk lo-fi! Saxofonist Calab Giles toetert er mooi in mee, en je vindt ze terug op ‘Red Burns’. Dat is een prima en behoorlijk activistisch plaatje: de titel blijkt een kritiek op alle blanke imperialistische zwijnen die de gekleurde medemens misbruikten en blijven misbruiken. Standing On The Corner is dus een geëngageerde, avant-gardistische en getalenteerde bende die zelfs op

‘When I Get Home’ van **Solange** mocht meedoen, maar de rapper in Giles wil zich sinds corona alleen nog focussen op zijn solocarrière en gevoelsleven. Op ‘Meditations’ heeft hij het over vervelende gewoonten, spiritualiteit, zijn gebroken relaties en zich niet zo oké voelen in zijn thuisstad. Het New York van Giles is in zijn verzen een behoorlijk mistroostige plek en de muziek klinkt meestal traag en donker. Maar zijn mix van hiphop en r&b is ook fijnzinnig en doordacht: de beats zijn nooit van kabang! En zowel ‘Meditations’ als ‘Miss You’ hebben mooie en soulvolle intro’s. Mijn lievelingsadjectieven bij ‘Clockwise’ zijn ‘jazzy’ en ‘exotisch’. Soms spot ik ook elegante strijkers en veel nummers worden opgesmukt door slimme, subtiele loops. Maar ‘Ripples’ en ‘No Difference’ zijn toch wel slappe hapjes. Moet ik ‘Meditations’ vergelijken met iets anders? Doe dan maar een etentje van

**Frank Ocean** met **Tyler, The Creator** in een chillwaveclub. De meegebrachte blijmakers heten dan ‘Blonde’ en ‘Flowerboy’, maar een eind goed, al goed is niet gegarandeerd. (kl)

## Global Charming

*Mediocre, Brutal*

(SUBROUTINE RECORDS)



Liefhebbers van fijne gitaarplaatjes uit de Lage Landen weten al vijftien jaar dat ze terecht kunnen bij Subroutine

Records. Het label opereert vanuit Groningen. Afgelopen jaar brachten ze lekkere indieplaten uit van onder andere **Apne**, **Slow Worries** en **Personal Trainer**. Als je die bands een beetje kent dan weet je wat je muzikaal kunt verwachten van het Amsterdamse viertal Global Charming: eerder toegankelijk klinkende indie-rock die sterk leunt op indie uit de jaren 1990 aangevuld met een stevige

scheut postpunk. Voor de mastering van de negen liedjes op hun debuut klopten ze aan bij de Australische meester van de mastering Mikey Young (**Total Control**). Kijk, als we dat zien, zijn we direct al iets meer geïnteresseerd. En we snappen Young compleet. Nummers als ‘Office Hell’ – over het saai kantoorleven, wie kent dat nog? – of het lekker stuitende ‘No Compromise’ laten een band horen die goed weet hoe ze nummers moeten schrijven. Er is ook het lekker doorjakkende uitgesponnen ‘Celebration’. Wereldschokkend? Nee, dat is het debuut van Global Charming niet. Wel charmant. (mt)

## Joana Guerra

*Chão Vermelho*

(MIASMAH)



Gezien het parcours van componiste/celliste Joana Guerra – met naast een handvol solo-releases ook

plaats voor albums en performances met hedendaagse ensembles, rockbands en ad hoc impro-formaties, maar ook zijstappen richting dans, theater en film – mag het geen verrassing zijn dat haar nieuwste album onder eigen naam moeilijk te labelen valt. De albumtitel verwijst naar de rode grond van de streek waar ze woont, ergens boven Lissabon. Een streek die al jarenlang geteisterd wordt door extreme droogte, wat verstrekkende gevolgen heeft voor de natuur. Muzikaal sluit ‘Chão Vermelho’ vermoedelijk het meest aan bij ‘Cavalos Vapor’, Guerra’s tweede album uit 2016, met opnieuw een stilistische spreidstand tussen ritualistische folk, filmische abstractie en momenten van improvisatie. Misschien is het kleurenpalet hier wel iets onheilspellender. Opnieuw slaagt ze er in om een album te construeren rond cello en (een steeds expressiever wordende) stem dat aanvoelt als een raamver telling. Het ene moment meer traditioneel filmisch, met laagje na laagje dat losgepeld wordt, maar op z’n best, zoals in ‘White Animal’ en ‘Lume’, met een aanpak die even beheerst als intens is, opgebouwd rond repetitieve cellomotieven en zang met het gewicht van toevrouwde geheimen. Spaarzame bijdragen van enkele gasten zijn meer dan oppervlakkig vernis, maar ook nergens opdringerig. Hier heerst Guerra, en ze doet dat met een doortastendheid die bij elke beluistering van dit compacte, poëtische en mooi uitgebalanceerde album indrukwekkender wordt. Een artieste die stilaan een mooi oeuvre bij elkaar speelde en via Miasmah terecht de overstap naar het buitenland (of in ieder geval een internationaler publiek) maakt. (gp)



## Jasmine Guffond & Erik K Skodvin

*The Burrow*

(SONIC PIECES)



Sonic Pieces (Monique Recknang) uitgekozen om tijdens het tienjarig jubileum samen op te treden in Berlijn. Na deze zeer geslaagde samenwerking kreeg het duo de opdracht om een volledige plaat op te nemen. Met Guffond op laptop en Skodvin op piano, Farfisa-orgel en percussie, componeerden de twee een album met een diep en omhullend geluid. De Finse muzikante **Merja Kokkonen (Kemialliset Ystävät, Avarus)** en ook bekend als **Islaja**, improviseert de adembenevende woordenloze zang op ‘The Burrow’. Met haar unieke stem ontstaat een sjamanistische inkleuring tussen de elektronische pulsen van Guffond en de ijzige pianoklanken die Skovin tevoorschijn tovert. Elk nummer is vernoemd naar dieren die uitgestorven of bijna uitgestorven zijn. De klotsende, grimmige sfeer wordt regelmatig versterkt door geschreeuw, diepe galmende pianotonen en geheimzinnige soundscapes.

### Linus Hillborg

*Magelungsverket*

(MOLOTON)



De Zweed Linus Hillborg doet van alles op muzikaal gebied. Onder verschillende namen en in verschillende

groepen maakt hij muziek in uiteenlopende stijlen. ‘Magelungsverket’ is zijn eerste volwaardige soloplaat. Het is een donker album vol postapocalyptische, elektroakoestische composities. Dat is allemaal geen toeval. Veel onderdelen van dit album gebruikte Hillborg al eerder voor een soundtrack van een videogame. ‘Orphan Works’ was een interactieve video-installatie waarbij gebruikers door verlaten straten van Stockholm konden rijden. De installatie was deels gebaseerd op het echte Stockholm, deels gemaakt vanuit allerlei ideeën over wat Stockholm zou kunnen zijn. Hillborg heeft delen van die interactieve soundtrack gebruikt voor de composities die op ‘Magelungsverket’ te horen zijn. Het is een indrukwekkend album, waarbij ieder nummer verwijst naar een bepaalde plek in Stockholm. Niet het Stockholm zoals we dat kennen, maar zoals Hillborg het zich inbeeldt: verlaten, doods en zonder de mensen die de plekken kleur geven. De stukken dreunen en donderen en blijven ook na beluistering nog rondspoken. De akoestische instrumenten als belletjes en bekkens aan de ene kant en elektronische, mechanische geluiden aan de andere kant, zorgen er in hun samenspel voor dat de nummers verontrustend en beklemmend worden. Het is moeilijk om echte favorieten te noemen op deze plaat. Dit is duidelijk zo’n geval waarbij het geheel groter is dan de som der delen. Echt een album dat je in zijn volledigheid moet ondergaan. (mvh)

### Frank Hall

*I Remember You (Óskar Thór Axelsson) O.S.T.*

(COLD SPRING)



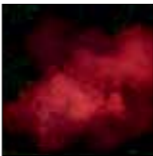
Zowat alles aan deze horrorfilm (2017) van Óskar Thór Axelsson is IJslands, en dat draagt bij aan de unieke beklemmende sfeer. Om het verhaal van eenzaamheid, religieuze waanzin en de wraak van een gestorven kind te

ondersteunen, gebruikt soundtrack-componist Hall veel koperblazers en gitaren. Let wel: alles is onherkenbaar vervormd tot darkambientdrones (denk **Lustmord**), die op gezette momenten tot ontploffing komen. Andere elementen zijn analoge synthesizers, hartslagdrums, piano en trage percussie op metalen voorwerpen (een septische tank speelt een belangrijke rol in de film). Alles werd opgenomen in Grandi, een verlaten industriegebied nabij Reykjavik, in hartje winter. Je moet dus veel moeite doen om een plaats te vinden die desolater is. De bloedstollende finale is een bewerking van een morbide kinderliedje uit de IJslandse folklore, magistraal gebracht door plaatselijke koren. Een soundtrack zonder de film is soms een gok, maar met dit werkstuk zal Hall zonder enige twijfel fans van dark ambient de stuipen op het lijf bezorgen. (pv)

## P.A. Hülsenbeck & Michael Schönheit

*Reaping From The Conflux*

(ALTIN VILLAGE & MINE)



To Play’ tussen de experimentele componist Philipp Hülsenbeck (**Sizarr**) en de orgellist Michael Schönheit. Eerst lijkt het alsof Schönheit het gebeuren domineert met gecomponeerd orgelspel. Maar vanaf de derde track ‘Blue Vault’ overheerst het experiment en horen we onder andere de synthesizer en koto (Japans snaarinstrument) van Hülsenbeck. Bij momenten (‘Peak Independence’) reikt men naar de sterren op een manier die doet denken aan de sound van de eerste Duitse kosmische groepen. Dan volgt een traditioneel klassiek rustpunt dat twee tracks in beslag neemt, gedomineerd door piano en viool. De finale ‘Summa’ bouwt rustig op tot een samenspel van elektronica en akoestische instrumenten, waarbij het Schuke-orgel een belangrijke rol krijgt. Als je een vergelijking in vrije stijl wil: dit doet me denken aan ‘Astronomy Domine’ van **Pink Floyd** gespeeld door een klassiek orkest. En het resultaat klinkt echt duizend keer beter dan deze oefening in formuleren laat vermoeden. (pv)

### Il Quadro di Troisi

*S/t*

(RASTER)



Sommigen bekladden hun etui met de naam van hun idool, anderen hangen posters boven het bed, maar zelden zijn twee volwassenen zo hartstochtelijk over iemands werk dat ze besluiten hun muziekgroep ernaar te vernoemen. Het Italiaanse duo Il Quadro di Troisi haalde de mosterd bij landgenoot, acteur en regisseur **Massimo Troisi**, onder andere gekend van ‘Il Postino’. Niet voor niets won die film een Oscar in de categorie beste muziek, dus op de ambities van Andrea Noce en Donato Scaramuzzi valt alvast niets aan te merken. Hun debuutalbum is omhuld door suggestieve heerlijkheid en zeemzoete synthpop, waardoor we hen zelfs zouden kunnen classificeren als de Italiaanse **Air**. In navolging van die vaste Franse waarden weet het tweede hun nummers een tijdloos karakter te verlenen door vooral in te zetten op een feilloze sfeerschepping. Genegenheid voor de reverbknop

resulteert in slepende klanken die ons meevoeren in een gezapige laat-in-de-avondstemming. Zo zijn opener ‘Il Giudizio’ en ‘Intenzioni’ toefjes meditatieve zachtheid geworden, maar blijf op je hoede! Al het sentimentele geveel wordt van tijd tot tijd namelijk ook opgehitst met strijkers (‘Real’) of een fluisterende parlando (‘Non Ricordi’). Il Quadro di Troisi kan hun neiging tot een verrassings- en verleidingsaanval niet onderdrukken en een enkele keer durven we zelfs het woord ‘aanstekelijk’ in de mond nemen wanneer het duo een hypnotisch refrein uit hun hoed tovert op ‘Raggio Verde’. Dim de lichten, sluit je ogen en geniet onverstoord van de opslorping in het gracieuze en synthrijke universum van Il Quadro di Troisi. (mul)

### Junglepussy

*Jp4*

(JAGJAGUWAR)



Junglepussy is geen katje om zonder handschoenen aan te pakken, al zouden wij er ons zelfs met dikke boks-handschoenen niet aan durven wagen. Overboord met onze broodnodige burgerzijn, want Shayna McHayles ‘Jp4’ krikt zelfvertrouwen en uitstraling op tot onbeteugelde hoogtes. Met verslavende refreinen en hiphopbeats die pure agressie uitstralen worden vooral ‘Telepathy’, ‘Morning Rock’ en ‘Stamina’ snijdende arrogantieboosters. Zelfs tandenpoetsen en **The Beatles** naspelen, blijken brutale statements; niets ontsnapt aan McHayles figuurlijke en vermoedelijk ook letterlijke losse tong. Tijdens al die roofofbouw op onze mentale rust krijgen we drie kansen op herstel.

Met een trager tempo, vloeiende melodieën en een warmer, soms lo-fi-gevoel op ‘Spiders’ en ‘Arugula’ dobberen we voor het eerst op een roze wolkje – of toch tot we de inhoud van de teksten opmerken. Nog steeds omgeven door innuendo’s blijkt Junglepussy nooit te willen ophouden met het aan diggelen slaan van clichés. Ook muzikaal presteert ze dat met glans op het kleurrijke en soulvolle ‘Out My Window’ met **Ian Isiah**, want wie in het genre durft tegenwoordig nog aan komen draven met tempowisselingen? De rapster hakt evidenties van het hiphopoerwoud lustig weg om zich op de weinig betreden paden te begeven. Al die hitgevoelige felheid en trancegolven konden niet meer contrasteren met ons vertraagde lockdownleven. Misschien net daarom dat de herhaalfunctie zo onweerstaanbaar lijkt. Om het met twee van haar vroegere albumnamen te zeggen: ‘Satisfaction Guaranteed’, want Junglepussy is ‘Pregnant With Success’. (mul)

### Junk Magic

*Compass Confusion*

(PYROCLASTIC RECORDS)



Cirkeltjes die rond zijn, het kan ook ons zomaar overkomen. Net geen honderd edities geleden (nummer 63, 2004) bespraken we de cd ‘Junk Magic’ van de gerenommeerde jazzpianist **Craig Taborn**. Freejazz vermengd met elektronica als we er onze eigen woorden van destijds op na-lezen, en met drummer David King van **The Bad Plus** in de gelederen. In al die jaren heeft de man uiteraard niet stilgezeten, figuurlijk dan want meestal zit hij wel redelijk stil op zijn pianokrukje. We hebben zijn werk in allerlei ensembles, voornamelijk gesitueerd in jazzmiddens, zelf niet gevolgd. We merkten wel dat hij nog steeds werkt met King, waarmee hij dit jaar ‘The Tower Tapes #3’ uitbracht (Jazz Club Ferrara). Hij maakt ook nu weer zijn opwachting, net als Mat Maneri (viola), die ook al te horen was op ‘Junk Magic’. Stap voor stap evolueerde Taborn tot wat de band Junk Magic nu is geworden. Samen met saxofonist Chris Speed en bassist Erik Fratzke en voornooemd duo brengt het kwintet een dwingende set freejazz waarbij vooral Speed met zijn verwoede getoeter het laken heel erg naar zich toe trekt. Hier en daar is de elektronica speels en de muziek aangenaam. Meestal is het allemaal net een beetje te opdringerig om genietbaar te blijven. (pb)

### Kalameet

*The Everlasting Prairie Winters*

(KNEKELPUT)



Het Nederlandse Knekelput Records weet de pareltjes uit het dungeonsynth-landschap te plukken en op kunstwerkjes van cassettes uit te brengen. Daarmee levert het label een zeer specifieke esthetische beleving en ‘The Everlasting Prairie Winters’ van Kalameet is een goed voorbeeld van de blackmetalesthetiek die het dungeonsynthgenre zo kenmerkt. Het project van de **Dojo Kobra** (drone metal) bassist Geoff Coran valt in het subgenre (ja, dat heeft dungeon synth) van winter synth; muziek die atmosferische belevingen deelt van winterse, desolate landschappen. De Canadese origine en wortels in de drone helpen vast mee, want Kalameet spint op gestaag tempo een grauw geluid, waar ook een bepaalde stilte in doorklinkt. Geen dreigend drumgeweld, enkel synths die in al

hun kilheid mogen uitwaaien en de ruimte vullen. ‘A Warm And Inviting Fire’ is daar dan de tegenhanger van, waarop de luisteraar even mag opwarmen voor deze met ‘Impending Blizzards Of The North’ weer het noodweer en de sneeuw in gaat. Het is een album zonder dubbele betekenissen, zonder noodzaak tot complexiteit. Kalameet schildert hier als het ware met klanken als een impressionist. Het lijken vage indrukken, maar in z’n totaal belichamen ze precies wat de maker wil demonstrenen. Zelfs zonder ooit ‘s nachts in een verlaten, besneeuwd landschap te hebben gestaan, weet je bij het horen van ‘Starry Nights Upon Frozen Fields’ direct hoe dat eruitziet en moet voelen. Van de lijzige tonen tot de melodie in fluitklanken levert Kalameet een sterke beleving die het kille seizoen in de huiskamer brengt. (gs)

### Alina Kalancea

*Impedance*

(IMPORTANT RECORDS)



De naam Alina Kalancea was nieuw voor mij, maar de Roemeense blijkt al sinds 2012 actief in de elektronica, middels analoge, digitale, modulaire en zelfgebouwde synths. Op haar cv staan, naast haar debuut-lp ‘The 5th Apple’, de nodige academische credits – iets wat vaak voor interessante, maar niet noodzakelijk ook spannende muziek zorgt. Maar in het geval van Kalancea is dat zeker niet het geval: als ‘Impedance’ iets is, is het spannend. Qua geluid past de plaat mooi tussen andere artiesten op Important Records als **Eleh**, **Jessica Ekomane** of **mHz**, allen vorschers van de pure synthetische toon. Wat betreft de spanningsbogen doet de plaat me denken aan de constante dreiging van **Senking**, minus de beats. Diepe bastonen die door de vloer heen dreunen, een onderstroom van onrustige elektronische geluiden, blieps van een radar die stoïcijns naderend onheil aankondigt. Doordat de geluiden puur synthetisch zijn is er meer de suggestie van gekraak, gedruppel en een angstig kloppend hart, wat het resultaat misschien nog wel effectiever maakt. Middenin klinkt opeens Kalancea’s stem, die een bezwering lijkt te zingen – ik neem aan in het Roemeens. Wat ze zingt, weet ik niet, maar het nummer heet ‘Abandon All Hope’. Sterke, verhalende plaat. Als nog niemand Kalancea heeft gevraagd een soundtrack te componeren, kan iemand misschien het omgekeerde doen en een film rond ‘Impedance’ maken. Het album is het zeker waard. (msch)

## Labour Feat. Hani Mojtahedy

*Nine-Sum Sorcery*

(STUDIO LABOUR)



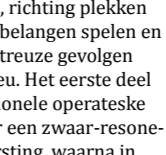
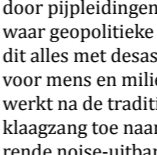
Studio Labour in Berlijn functioneert als een internationaal platform voor avant-gardekunst: ‘Nine-Sum Sorcery’ is hun eerste multimediale project geleid door de Iraanse geluidskunstenaar **Farahnaz Hatam** en de Amerikaanse drummer/componist **Colin Hacklander**. Ze werkten samen met de Koerdisch-Iraanse (pop)zangeres Hani Mojtahedy en combineerden hun epische, dramatische geluidslandschap met beelden van de Turkse kunstenaars **Enes Güç** en Zeynep Schilling en de Slowaakse **Evelyn Bencicova**, gebaseerd op mystieke, geëngageerde ideeën van de Iraanse filosoof **Reza Negarestani** over petroleum uit het Midden-Oosten. De compositie begint met een modernistisch gedicht van Sohrab Sepehri, gevolgd door poëtische verzen van **Ahmad Shamlou** en **Rahim Loghmani**. De ondertoon blijft onheilspellend: olie wordt uit de aarde opgeboord en verspreidt zich als een levende entiteit, al vloeiend door pijpleidingen, richting plekken waar geopolitieke belangen spelen en dit alles met desastreuze gevolgen voor mens en milieu. Het eerste deel werkt na de traditionele operateske klaagzang toe naar een zwaar-resonerende noise-uitbarsting, waarna in het tweede deel meer diverse sequenties voorbijkomen met wederom sopraanzang, een akoestische drumsolo en een massieve noise-apotheose ingeleid door lijkzangkoortjes die me deden denken aan **György Ligeti**’s muziek in de al even epische sci-fifilm ‘2001: A Space Odyssey’ (1968). Het resultaat is een duistere, diep ingevoeld, gelaagd project dat oud en nieuw verbindt, een veelbelovende opmaat naar meer lanceringen vanaf dit mystieke platform. (bm)

### Adrienne Lenker

*Songs*

*Instrumentals*

(4AD)



En toen stopte de wereld. Adrienne Lenker had een Amerikaanse tournee afgerond met haar band **Big Thief**. Een Europese tournee stond in de startblokken. Dat was begin maart van het afgelopen vermaledijde jaar. Die trip naar het oude continent werd afgeblazen en plots had Adrienne Lenker een zee van tijd. Misschien was het geen slecht moment want kort daarvoor eindigde ook haar relatie met collega-muzikante **Indigo Sparke**. Reden genoeg om zich even terug te trekken en de balans op te maken. Daarvoor trok ze naar de bossen rond Westhampton, Massachusetts. Daar woont haar zus en die heeft een kleine hut naast haar huis. (Als je een idee wil hebben van die plek moet je de video van ‘Zombie Gir’ maar eens bekijken.) Lenker was niet van plan om daar muziek te maken. Je zou voor minder: Het leven heeft een harde klap uitgedeeld. Je band staat aan de rand van een internationale doorbraak en moet dan noodgedwongen pas op de plaats maken. Dat idee om geen muziek te maken, werd al snel aan de kant geschoven. Gewapend met enkel een gitaar en haar stem begon ze muzikale ideeën toe te vertrouwen aan een simpele 8-trackrecorder. Die opnames vormen de neerslag op dit dubbelalbum. De onderverdeling is

### Laibach

*Brememarsch - Live At Schlachthof 12.10.1987*

(MIG)



1987 valt midden in de periode waarin het Sloveense Laibach enkele van hun belangrijkste albums uitbracht, namelijk ‘Nova Akropola’, ‘Krst Pod Triglavom - Baptism’, ‘Opus Dei’ en ‘Let It Be’. Zij vormen de essentie van hun tweede fase. De eerste was industrieel, compromisloos en provocerend. Eind jaren 1980 was de storm van het

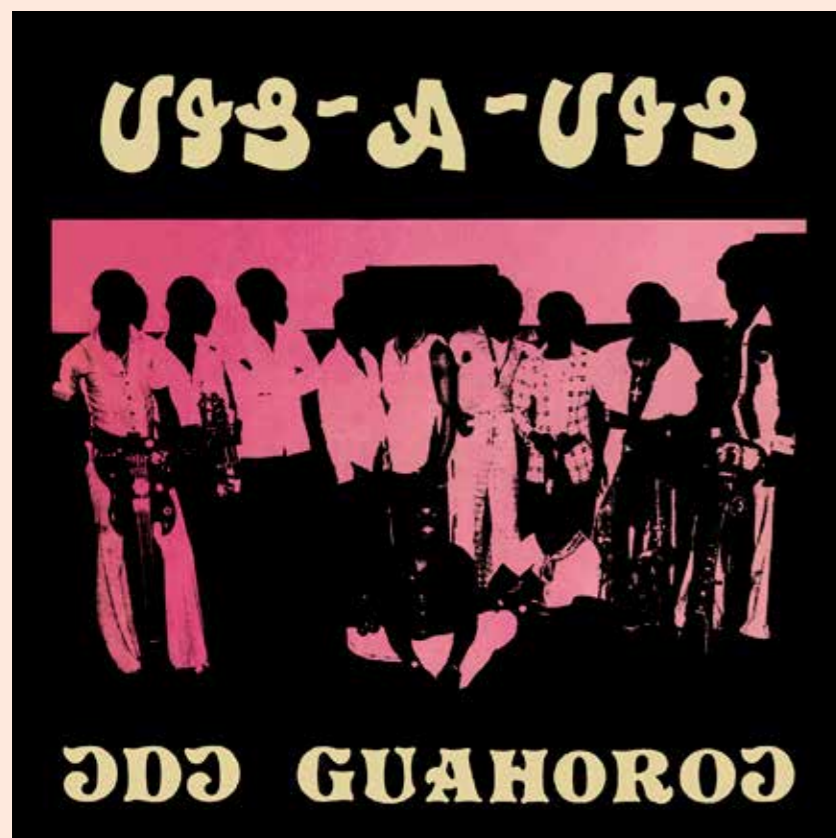


# VIS-A-VIS

## Onblusbare afrobeat

Meer dan veertig jaar nadat ze uitkwamen, zijn twee albums van de Ghanese band Vis-A-Vis opnieuw verkrijgbaar. Het zijn de hoogtijdagen van de highlife. De muziek wordt gespeeld door een band die het achterste van zijn tong laat zien. En er zijn nog veel meer schatten, vertelt Anthony Yeboah, lid van het eerste uur.

auteur René van Peer [f](#)rene.vanpeer



Losse en flexibel springende baslijnen. Een gitaar die zich daar soepel doorheen slingert. Trommels en een drumkit die voor een vaste ritmische ondergrond zorgen, maar zich tegelijkertijd opgewekt te buiten gaan aan opwekkende wendingen en verschuivingen in de accenten. Het is geen wonder dat highlife, de West-Afrikaanse muziekstijl, zoveel dansvloeren wist te vullen. In Afrika zelf, maar ook ver daarbuiten.

### VERRAAD

Een van de bands die in Ghana tot de top behoorden, was Vis-A-Vis. Opgericht in 1968 bleef de groep bijna dertig jaar actief, zij het in wisselende samenstelling. Die zat met name in de toetsen en de blazers, zoals te zien is aan de bezetting van de albums 'Odo Gu Ahorow' en 'Obi Agye Me Dofu' uit 1976 en 1977. Leider was Isaac Yeboah, die de meeste nummers schreef en de zang voor zijn rekening nam. Tot de vaste kern behoorden zijn broer Anthony Yeboah, tweede stem en slaggitaar, sologitarist Sammy Cropper, bassist Slim Yaw Manu, percussionist Yaw Asante en drummer Gibson Pehrah, die speelde onder de naam Kung-Fu Kwaku. Vanwege die standvastige kern was Vis-A-Vis indertijd een van de meestgevraagde bands in West-Afrika, zegt Anthony Yeboah.

Yeboah, geboren in 1947, is een van de weinige leden van de groep die nog in leven is. Het contact loopt via Zoom, zonder camera, vanwege de wankel verbinding. Op de achtergrond is het geluid te horen van een tv, op tamelijk hoog volume. Dat maakt de communicatie soms wat lastig.

De aanleiding voor het gesprek is de heruitgave van de twee bovengenoemde albums. Yeboah is er heel gelukkig mee. De albums zijn al jaren enkel nog tweedehands te verkrijgen, ook nadat ze in 2011 in beperkte oplage opnieuw uitgebracht werden. 'Het is fantastisch dat er belangstelling is om de muziek opnieuw uit te brengen en om te merken dat mensen de muziek willen horen,' zegt hij. 'Het waren twee belangrijke albums. Ook voor mij, omdat ze deel uitmaken van mijn geschiedenis. Een van de nummers gaat over mij persoonlijk. Het gaat over een vrouw met wie ik samenwoonde, en die door een andere man van me afgepakt was. Dat is mijn favoriete nummer.'

### VRIENDSCHAPPELIJK

De oorsprong van de groep ligt op de middelbare school. Anthony en Isaac Yeboah zongen in het koor van de school, zaten in de schoolband. Later speelden ze in The Supreme Starlite Band. Nadat de twee broers en gitarist Sammy Cropper onenigheid kregen met de onbuigzame leider van die groep, stapten ze op. Ze verzamelden muzikanten om zich heen die ze kenden en vormden met hen Vis-A-Vis.

Je kunt op 'Odo Gu Ahorow' en 'Obi Agye Me Dofu' horen hoe goed de band op elkaar ingespeeld was. 'We maakten een sterke ontwikkeling door,' zegt Yeboah. 'De muziek werd elk jaar beter. In die tijd hoorden we tot het beste dat Ghana te bieden had. We stonden aan de top in de hoofdstad Accra. We waren daarheen verhuisd vanuit Kumasi, de tweede stad van Ghana.' Hoezeer de leden van Vis-A-Vis in trek waren, blijkt uit het feit dat vrijwel de volledige band de populaire zanger Alhaji K. Frimpong begeleidde als His Cubano Fiestas. Het tekent ook de vriendschappelijke verhoudingen binnen het Ghanese muziekcircuit. Vis-A-Vis-leden speelden mee bij opnamen van andere bands uit de stad.

## In speelse onderlinge dialogen ontvouwt zich een samenspel dat ontspannen aandoet.

### VERSTOPPERTJE

Ogenschijnlijk zitten er grote verschillen tussen de twee albums, vooral doordat op de tweede plaat een synthesizer te horen is, die de solo's heeft overgenomen van de gitaar. Ook blazers doen hun intrede, alsook een trompet en een saxofoon. Die maken het geluid voller en rijker. Volgens Yeboah zitten die verschillen aan de oppervlakte. In wezen is de muziek gelijk gebleven, benadrukt hij. De ritmesectie van slagwerk en bas is onveranderd, evenals de krachtige hoge stem van zijn broer. Bovendien zijn de nummers geschreven door de zanger en de gitarist. De twee albums laten musici horen die op de top van hun kunnen spelen. Alles loopt even soepel in de muziek. De slagwerkers vormen een hecht team. Ze weten de ritmische basis krachtig in handen te houden, maar in speelse onderlinge dialogen ontvouwt zich een samenspel dat ontspannen aandoet en tegelijkertijd de geladenheid tot koortsachtige hoogten opbouwt. De bas van Slim Yaw Manu lijkt daar in gewaagde spron-

# VIS-A-VIS



## Obi Agye Me Dofu

gen verstopperkje mee te spelen. Het keyboard stuitert onvermoeibaar op en neer, speelt soms notenslingers waar geen einde aan lijkt te komen. Isaac verhoogt de spanning in de muziek met zijn intense zang. Het is te horen dat Anthony zijn broer is. Hun stemmen hebben dezelfde kleur, en zijn daardoor optimaal aan elkaar gewaagd. Met hun tweeën vormen ze werkelijk een muzikale tandem.

Opvallend is het verschil in geluidskwaliteit tussen de twee albums. 'Odo Gu Ahorow' is duidelijk overgezet van een grijsgedraaide lp. Het gruisen van de groeven klinkt met enige regelmaat door de muziek heen. 'Obi Agye Me Dofu' is helder van de eerste tot de laatste noot. Dat verschil vormt mogelijk alleen voor een audiopurist een belemmering voor het beluisteren van de muziek zelf. Gezamenlijk beslaan de albums nog geen uur. Maar dat uur staat bol van onblusbare levenslust.

### BROERS

Anthony Yeboah hoopt dat de albums een succes zullen zijn. Op 73-jarige leeftijd is hij niet meer in het openbaar actief als muzikant. Hij speelt alleen nog als hij gevraagd wordt. Hij is jaren geleden vanuit Accra teruggekeerd naar Kumasi. Zijn broer en bassist Slim Yaw Manu zijn overleden, evenals Alhaji K. Frimpong. 'Al die muzikanten waren als broers,' mijmert hij. 'Het zou mooi zijn als deze twee albums een succes zijn. Ik heb nog veel meer opnamen en albums liggen die mensen moeten horen.' ♦

#### selectieve discografie

Odo Gu Ahorow  
(We Are Busy Bodies, 2021)

Obi Agye Me Dofu  
(We Are Busy Bodies, 2021)

#### www

wearebusybodies.bandcamp.com



duidelijk. Voor het eerste deel, ‘Songs’, maakt ze hyperpersoonlijke kwetsbare nummers. Ze gebruikt daarin ook de geluiden die haar in dat hutje omringden. Zo hoor je in ‘Come’ de regen kletteren op het dak. Op andere momenten hoor je vogels of hoe de wind blaast. Als je goed naar de teksten luistert, detecteer je *tranches de vie* uit die afgelopen relatie.

Beelden die herinneren aan de afgelopen tijd. Door zo persoonlijk te zijn, maakt ze dat verdriet universeel. Het tweede deel, ‘Instrumentals’, bevat twee lange contemplatieve stukken. Lenker tokkelt op haar gitaar en laat vaak de omgeving haar werk doen. Het eerste stuk bestaat uit gitaar-improvisaties op een stuk dat ze ooit schreef voor haar voormalige partner. ‘Music For Indigo’ gebruikte zij om in slaap te vallen. ‘Mostly Chimes’ begint nog wel met een gitaar, maar gaat langzaam over in een nummer waarin een hoofdrol is weggelegd voor de wind, vogelgeluiden en natuurlijk windgongs. Het hoofd wordt langzaam vrijgemaakt. Dit dubbelalbum lijkt op het eerste gezicht een tusendoortje, maar door de afgekloven en persoonlijke vorm is het een nieuwe stap in haar bestaan geworden. (mt)

### Joost Lijbaart

Free

(CHALLENGE RECORDS)



Joost Lijbaart een drummer noemen is een schandelijk understatement. Hij is vooral bekend om zijn ritmische werk in

het Acoustic Quartet van tenorsaxofonist **Yuri Honing** en als lid van het trio **Under The Surface**, dat uitblinkt in poëtische improvisaties. Zelfs een betiteling als slagwerker doet hem geen recht. Niet in de groepen waarin hij speelt, en al helemaal niet op zijn solo-cd ‘Free’. Slagen zijn maar een onderdeel van de muziek die hij maakt. Hij bespeelt naast allerhande percussie ook fluiten en harmonium. En als hij slagwerkinstrumenten hanteert, is slaan maar een van de technieken waarmee hij dat doet. Hij wrijft, strijkt, rammelt en schudt. Zo geeft hij de muziek op dit album een ongekend breed en rijk palet. Wat hij doet, heeft veel weg van schilderen. Een geconcentreerd aanbrengen van kleuren, waarmee hij grotere structuren vorm laat aannemen, en waarmee hij ook warmte inbrengt. Veel van de dertien stukken zijn bedachtzaam in de manier waarop ze zich ontvouwen. Dat is zeker het geval in ‘Corona Spiritual’, ongetwijfeld geïnspireerd op de pandemie, die onzekerheid én verinnerlijking met zich meebrengt. Lijbaart weet dreiging en bemoedigende kalmte te combineren. Maar als hij de drumstokken ter hand neemt,

zoals in ‘Interstellar’, dan hoor je dat onder die kleurige mantel ook een energiek drummer schuilgaat. Blijkbaar was hij lang beducht om een solo-cd op te nemen en uit te brengen. Uiteindelijk heeft hij toch die vrijheid genomen. Daar kun je alleen maar blij mee zijn. (rvp)

### Linea Aspera

Linea Aspera LP II

(EIGEN BEHEER)



Het Londense synthwaveduo Linea Aspera is meer dan ooit terug. Na een hiaat van een half decennium kwam

de band in 2019 op de proppen met ‘Preservation Bias’, een uitstekend staaltje experimenteren met eighties synthesizers. Een jaar later keerden ze terug naar bekender terrein: volbloed minimal wave uit de jaren 1980 in hun nieuwste zelf uitgegeven telg ‘Linea Aspera LP II’. Meer dan in hun eerste gelijknamige debuut is er ruimte voor melancholie (‘Redshift’) en hardere elektronische ritmes (‘Equilibrium’). ‘Linea Aspera LP II’ is een plaat waarvoor je vooral de tijd moet nemen om de vele facetten ervan te verkennen. De ene na de andere luistersessie ontdek je andere klanken van synthspeler Ryan Ambridge en nieuwe betekenissen in de spitsvondige teksten van Alison Lewis en nieuwe gevoelens. Deze plaat benadrukt een van de allerbeste kwaliteiten van Linea Aspera, namelijk het vermogen om ruimtes te creëren waarin je je comfortabel en veilig kan voelen. (gvm)

### João Lobo

Simorgh

(LES ALBUMS CLAUS/SHHPUMA)



João Lobo is een in Brussel aangespoelde Portugees die in bands als **Oba Loba**, **Going** en **Tetterapadequ**

speelt en verder samenwerkte met goed volk als **Nate Wooley**, **Chris Corsano**, **Marshall Allen** en **Roswell Rudd**. Op ‘Simorgh’ – zijn tweede plaat onder eigen naam – wordt Lobo bijgestaan door gitarist-hors-catégo-rie **Norberto Lobo** (geen familie) en de jonge Brusselse bassist Soet Kempeneer. In de zomer van 2019 dook het trio – bijgestaan door **Christophe Albertijn** – de studio van Les Ateliers Claus in om er veel sneller dan de verwachte week weer uit te komen. Opener ‘10 De Novembro’ vertrekt met die typische, in dikke lagen effecten gedrenkte sound van Norberto Lobo, ook Kempeneer trekt

zijn baslijnen door een synth-achtig effect en João Lobo legt er met haast metronomische precisie de zweep op. Na een goede anderhalve minuut verlaat het trio de atmosfeer, om vijf nummers lang in psychedelica te grossieren. ‘Chosta’, waarop Kempeneer de beide Portugese heren van een anker voorziet middels een lome walking bass-lijn is een hoogtepunt en krijgt een eervolle vermelding voor mooiste outro van het leukste jaar. En ook ‘71-72’ is een ontzettende trip, met een hoofdrol voor João Lobo’s druk swingende drumwerk waardoor het een ingehouden, poëtische, passage werd. De beste psychedelica in Brussel? Anno 2020 halen we die bij de Portugese jazzcats. (sb)

### Locean

Top Ten Zen Meditations

(ARTIFICIAL HEAD RECORDS)



Locean uit Manchester opent ‘Top Ten Zen Meditations’ met ‘Coca Cola’, een nummer waarin de existentiële

angst dat er ooit een dag komt dat er geen Coca Cola meer zou zijn, wordt uitgeschreeuwd. Psychedelisch aandoende improvisaties vermengd met noiserock, daar staat dit album vol van. En dan is er nog de stem van Lauren Bolger. Die snijdt diep, als een smeekbede, verlangend uitkijkend naar betere tijden. Een beetje opzoekwerk leert dat Locean nauw verbonden is met **Gnod** en **Terminal Cheesecake**. In onze wereld spreekt vooral de laatstgenoemde band tot de verbeelding. Gnod is soms net een beetje te wisselvallig, al is daar op dit album niets van te merken. Locean werkt met een steevast wisselende bezetting, en koos ervoor twee verschillende groepsbezettingen te gebruiken voor het album. De nummers ontstaan tijdens jams en die improvisaties zitten sterk verweven in de al snel naar de tien minuten neigende stukken. Experimentele postpunk en dito noiserock gespeeld met een flinke lading paddo’s achter de kiezen en uitkomend bij **Oxbow** in de clinch met een nooit zuiver zingende **Lydia Lunch** en **Al Johnson** plus de energie van **Scratch Acid**. Inderdaad, grote namen boven halen, dat verdient Locean op basis van dit fantastische album. (pb)

### Maciej Maciagowski

TURBO\_OBRUT

(GLAMOUR)

Aan het eind van Maciej Maciagowski’s ‘TURBO\_OBRUT’ raakt de batterij niet alleen leeg omdat een robotstem dit meedeelt. Het nerveuze



gebonk stopt abrupt alsof de daarvoor verantwoordelijke apparatuur eruit klapt. Tot dat moment zweepten

de van de hak op de tak springende en piepende synthesizers op vernuftige wijze op. De houvast van een melodielijn ontbreekt en het vergt enige moeite zich met voetenwerk aan de bruuske ritmie te houden. Gelukkig slokt de draaikolk invloeden van onder andere gabber op voor wat stevigere beats om de dans te leiden. In dat licht bezien passen de welhaast MIDI-aandoende arrangementen bij een niche in de popmuziek waar men welbekende dansopschema’s dermate overdrijft dat het de manie van een accelererende virtuele wereld reflecteert. Maar in tegenstelling tot een **Dylan Brady** of **Arca** blijft Maciagowski resoluut binnen de lijnen. Met ‘TURBO\_OBRUT’ vindt hij een eigen instrumentale niche tussen de gekte van Brady en de bezieling van Arca in. De frequentie van deze stoorzendermuziek blijft op gelijke hoogte haar fragmentarische elementen uitzenden waarmee Maciagowski een doortastende kubistische trance oproept. Geen uitschieters aanwezig op dit album, maar een op hypnotiserende wijze voortdurende ritmie die uiterst precies balanceert op een koord van geestdrift. (svw)

### Ted Moore

Bruit

(CARRIER RECORDS)



Hij mag er dan wel uitzien als een saaie boekhouder, maar als Ted Moore (de helft van **Binary Canary**) achter

zijn elektronica kruipt voor een optreden, deinst iedereen achteruit. ‘Onveilig’, zo wordt zijn muziek omschreven. Op dit album gaat hij zes keer het gesprek aan met anderen, wat natuurlijk een eufemisme is voor live-improvisaties. De openingstrack met **Jenna Lyle** blaast alvast alles weg met een verbeterheid die we ook bij Japanse noise terugvinden. De machtige draaikolk van noise en stemmen kan evengoed van een obscure cassette uit de jaren 1980 komen. Wanneer de collaboratie akoestische instrumenten (hobo, piano en saxofoon) inhoudt, gaat de voet wat van het gaspedaal; en geeft Moore zijn gesprekspartners de gelegenheid om te soleren. Het interessantste stuk is de samenwerking met percussionist **Yung-Tuan Ku**, wier werk prima kleurt bij de elektronica van Moore, en qua sound doet denken aan een ingetogen **Z’EV**. Als er daarentegen met een drumstel

wordt gewerkt (**Emerson Hunton**), maakt de sacrale sfeer brutaal plaats voor freejazz. Afsluiten doen we met de saxofoonimprovisaties van **Tom Weeks**, die een aan voedselvergiftiging stervende zwerm eenden imiteert tegen een achtergrond van elektronische manipulaties. (pv)

### Ikue Mori/Satoko Fujii/Natsuki Tamura

Prickly Pear Cactus

(LIBRA RECORDS)



Deze pesttijden dwingen muzikanten na te denken over nieuwe omgangsvormen. Niet alleen brengen ze noodgedwongen meer tijd in hun studio door; samenspelen of improviseren in eenzelfde ruimte wordt onmogelijk gemaakt. Of toch niet, want dit Japanse trio maakt er het beste van: improvisatie op veilige afstand. Ikue Mori (**DNA**, **Death Ambient**) tekent voor de elektronica, jazzpianiste Satoko Fujii en haar echtgenoot Natsuki Tamura (trompet) wisselden trans-Atlantisch geluiden en half gecomponeerde tracks uit tussen New York en Japan. Daarna werd alles door Mori gemixt tot tien tracks en ging het nog een laatste keer naar Japan voor een uitgave op het label van Fujii en Tamura. De inbreng van elektronica overheerst, maar soms gaat ook Fujii behoorlijk loos op haar piano. Een ander keer speelt ze minimaal, ingetogen. Wat we veel minder horen is de trompet, maar wellicht worden zulke onaardse geluiden gemaakt dat we hem niet meer als dusdanig herkennen. Hierdoor denken we minder aan jazz dan aan elektrok-akoestische muziek, of zelfs een vleugje industrial (‘Empty Factory’). Ondanks het gegeven in de titel (afstand houden), en artwork uit een tuincentrum, is deze cd best wel geslaagd. (pv)

### Mouse On Mars

AAI

(THRILL JOCKEY)



Is er leven op Pluto? Kun je dansen op de maan? Al sinds 1993 voert het Duitse duo Mouse On Mars experimenteel onderzoek uit naar dat tweede. De conclusie die hun nieuwe album ‘AAI’ nogmaals bevestigt, stelt niet teleur: ja, zolang het dansen vooral neigt naar raven op hun eigenste elektronica. ‘AAI’ is een twintig nummers lange exploratie van de limieten van en menselijke verhoudingen tot artificiële intelligentie op

muzikaal enerverende, fascinerende en vernieuwende wijze. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de titel een afkorting is voor ‘Anarchic Artificial Intelligence’. Voor je goed en wel in de gaten hebt beland te zijn in een sessie denkbeeldig urbexen, beginnen allerhande elektronische snufjes in het rond te krielen, alsof er onophoudelijk ingezoomd wordt op een mierrennest. De industrial onwennigheid wordt er enkel groter op wanneer een parlando over machines wordt ingezet bovenop machinegedreven klanken (‘Speech And Ambulation’) of wanneer we in een dansbaar en daarom schijnbaar onschuldig proces (‘Artificial Authentic’) een metamorfose tot cyborg ondergaan. Daarnaast brengt de geoliede machine aan de lopende band opvallend korte nummers voort zoals ‘Paymig’, ‘Borrow Signs’, ‘Tools Use Tools’ of ‘Loose Tools’. Hun aanvankelijke meerwaarde verdraait echter tot oorzaak van langdradigheid naarmate ‘AAI’ vordert. Korter had krachtiger geweest, al neemt dat niet weg dat de dreigende dynamiek overal tot in de puntjes is uitgewerkt en het duo vaker wel dan niet weet te imponeren. Mouse On Mars’ elektronische stuiptrekkingen uniformieren mechanisme en organisme. (mul)

### Mr. Bungle

*The Raging Wrath Of The Easter Bunny Demo*

(IPECAC)



‘Rambos? No! (...) Stay away, you Mötley Crüe! (...) Anarchy up your anus!’ Ik kan het wel waardenen als er in metal iets

met humor gedaan wordt en er daarnaast ook serieuze onderwerpen als de Koude Oorlog (‘Sudden Death’) worden aangesneden. Het opnieuw opgenomen en strakker ingespeelde (dank aan Scott Ian van **Anthrax**) album ‘The Raging Wrath Of The Easter Bunny Demo’ uit 1985 van de Amerikaanse groep Mr. Bungle is als één grote, iets te lange door drums en gitaren voortgestuwde samenballing van energie, bestaande uit eigen composities aangevuld met eerbetonen aan bands als **S.O.D.** en **Corrosion of Conformity**. Het openingsnummer ‘Grizzly Adams’ is wel wat rustiger en doet denken aan de angstaanjagende circusfeer die **The Dickies** later opriepen in het themanummer van de fantastische cultfilm ‘Killer Klowns from Outer Space’ (1988). In de speelse energie en het solowerk van bijvoorbeeld een nummer als ‘Eracist’ is de invloed van **Van Halen** terug te horen die ooit met hun nummer ‘Loss Of Control’ (1980) aan de wieg stond van de thrash-metal, een nummer dat Mr. Bungle

dan ook onlangs met liefde coverde om het heengaan van gitarist Alex Van Halen te eren. Mr. Bungle heeft zich sinds dit debuut ontwikkeld tot een act die de gekte van **Oingo Boingo** weet te vertalen in manische metal. Het is fijn om ze na een bandpauze van twintig jaar weer (ook live tijdens hun reünietour) te horen brullen. (bm)

### Muslimgauze

Arab American Radio

(STAALPLAAT)



Een kleine tegen­slag zoals dood­gaan in januari 1999, belet Muslimgauze in geen geval om al twee decennia

nieuw werk uit te brengen. Curator van dienst is Staalplaat, de horder van het immense archief van **Bryn Jones**. Met bijna heilige toewijding zorgt men ervoor dat de releaselijst nog elk jaar met een paar nieuwe titels wordt aangedikt. ‘Arab American Radio’ (een bestaand radio-station, trouwens) is al de derde in een nieuwe reeks prachtig vormgegeven gelimiteerde (tweehonderd stuks) cassettes. Eén blik op het artwork maakt meteen duidelijk: dit is een werk van liefde. Maar over de kwaliteit van de muziek kan je dit keer wel een olijfboompje opzetten. De tape bevat vijf onuitgegeven

stukken, afkomstig van een tape van Jones, waarop de overstuurde break-beats overheersen samen met Arabische stemsamples. Bij momenten doet het materiaal denken aan wat Jones in 1995 op de wereld losliet: ‘Silknoose’ (Daft) of ‘Izlamaphobia’ (Staalplaat) bijvoorbeeld. Tot zover het goede nieuws, want de andere helft van deze release is een onafgewerkte drumloop, waar duidelijk nog een en ander aan toegevoegd moet worden. Hij ratelt maar verder en verder, wachtend op inspiratie. Hier kunnen vraagtekens bij geplaatst worden: moet je echt *alles* uitbrengen? De meest devote fans zullen deze blik in de keuken van Muslimgauze wel interessant vinden.

Anderen zullen in de immense discografie veel boeiendere albums ontdekken. (pv)

### New Age Doom

Himalayan Dream Techno

(WE ARE BUSY BODIES)



New Age Doom en we zijn

geïntrigeerd. Deze band uit Vancouver bestaat in de kern uit drummer Eric J. Breitenbach en multi-instrumentalist Greg Valou. Voor dit album heeft het duo de samenwerking opgezocht met Gregory Macdonald (**ColaWars**) en Tim Lefebvre (die op ‘Blackstar’ van **David Bowie** mee heeft gespeeld). Gezamenlijk brengen zij een zestal nummers vol experimentele percussie die aanschrkt tegen freejazz en omgeven wordt door lagen ambient en noise. Het drumwerk doet denken aan een **Greg Fox**, maar dan overgoten met een sausje van **Techno Animal** die aan de ketamine en speed zit. Met de muziek hard genoeg over de koptelefoon en de ogen gesloten beginnen we inderdaad te dagdromen over vreemde plekken. Voor het gemak maken we daar maar bergen van. Er zit een zekere mate van naarheid in de onheilspellende klanken die sommige nummers rijk zijn, alsof we hier en daar gedwongen worden om een gapende afgrond in te kijken. We houden ons vast aan hetgeen het hoofdpersonage in het boek ‘The Dharma Bums’ van Jack Kerouac zich beseft tijdens het bergbeklimmen: ‘it’s impossible to fall off mountains you fool’. Muziek die niet iedereen zal bekoren op een vroege maandagmorgen, maar voor de liefhebbers een sterke plaat in het genre. Welk genre dat dan precies is, zal voor een ieder verschillen, dat laten we ditmaal aan jou over. (nt)

### Oneohtrix Point Never

Magic Oneohtrix Point Never

(WARP)



Ook voor de experimentele elektronica-held **Daniel Lopatin** zijn het vreemde tijden: twee weken nadat **Daniel ‘James Bond’ Craig** zijn optreden met superster **The Weeknd** in het hyperpopulaire, legendarische Saturday Night Live aankondigde, werd New York het ground zero van een vies beestje. COVID-19 jaagde hem er onverbiddelijk in een veel te krap éénpersoonskamertje, waar de radio zijn enige troost was. ‘Magic Oneohtrix Point Never’ is Lopatins ode aan dat medium, en verklankt zowel het blijie gevoel dat muziek beluisteren je kan geven als de somberte die het virus verspreidt. Zelfs het zwierrige, **Mike Oldfield**-achtige ‘Long Road Home’, de bijna melodieuze poprock ‘I Don’t Love Me Anymore’ en het met **Berlin** slowende ‘No Nightmares’ hebben iets ongemakkelijks. Korte plunderphonics-stukjes versterken dat gevoel; en ‘Tales From The Trash Stratum’ is een erg goede, geflipte mix van noise, new age en game-muziek. Tot dan lijkt



Lopatin het songgerichte van 'Age Of' prima te combineren met het avontuur op 'Replica' en 'R Plus Seven'. Jammer genoeg verliest hij zich daarna in **Limp Bizkit**-gebeuzel; en op het einde lost mijn interesse helemaal op in waterige geluidscollages. (kl)

## Oorbeek

*Kavel*

(BLOWPIPE RECORDS)



Maar driehonderd exemplaren gekleurd vinyl, in handgemaakte, gezeefdrukte hoezen, een full colour bouwplaat

– dat is toch wel bijzonder. Nog bijzonderder dat dit van Oorbeek is, een Amsterdams collectief dat naar eigen zeggen geluid vrij maakt; en waarvan je nooit kan voorspellen wat ze nu weer gaan doen. Naast doorsnee-instrumenten als drums, bas, gitaar en trompet wordt er ook gebruikgemaakt van mondharp, boventoonzang, Kaoss Pad en speelgoedinstrumenten. De kracht van Oorbeek is dat ze daarmee speels en toch serieus improviseren. De zwakte is dat het soms ietwat richtingloos gefröbel wordt. In ieder geval is het live altijd een bijzondere belevenis. Iets coherenters op de plaat uitbrengen lukt ze trouwens wel, getuige de 'hit' 'Tootboog', een logge dub die de luisteraar alle hoeken van de opnameruimte laat zien. (avs)

## Oxes

*The Fourth Wall*

(CMPTRSDNTS)



Oxes is en was een band naar ons hart. De band uit Baltimore, Maryland vond er niets beter op dan in hetzelfde jaar waarin hun debuut 'Oxes' uitkwam een plaat uit te brengen met aan de ene kant Oxes en aan de andere kant **Arab On Radar**. Niet dat die laatstgenoemde band daar iets vanaf wist. Oxes had gewoon een stel nummers gemaakt die helemaal in de lijn lagen van Arab On Radar (uit Providence, Rhode Island). Die konden er niet echt mee lachen. Ze maakten weliswaar geniale platen, maar gemakkelijke mensen waren en zijn het niet. Oxes trok het zich niet aan. Hun naam was binnen het mathrockwereldje, de gedurfdere kant dan, gevestigd. Daar kwam de podiumprésence nog bij, waarbij ze op verhogingen stonden om het rocksterrendom belachelijk te maken, terwijl de drummer wel eens een wandeling ging doen terwijl de

andere twee, doorspelend, het publiek gingen lastig vallen. Ondertussen is hun debuut alweer twee decennia oud. Tijd om die plaat opnieuw onder de aandacht te brengen. Een dubbel-lp in een luxueuze verpakking, met een bijhorend boekje vol niet eerder gepubliceerde foto's en op de tweede schijf de nooit eerder verschenen Peel-sessie die deze bende eigenwijze mathrockers in 2002 gaven. Instrumentale theatrale math annex noiserock van de bovenste plank is dit. Een band en een album dat ieder die ook maar één plaat van Skin Graft (het label) in huis heeft een kans moet geven. Waarna ook jij eeuwig fan bent. (pb)

## Charlemagne Palestine

*theeDorgannnissstheeGreatesttttSynthesizerrrrEverrrrrrr*

(MEAKUSMA)



Bösendorfer-piano's, carillons, kerkorgels, teddybeerinstallaties en een obligate bel cognac: aan één van die ele-

menten heeft dronemeester Charlemagne Palestine doorgaans genoeg om magie te laten ontstaan. Wat plaatwerk betreft, is er de laatste twee decennia een schier onophoudelijke stroom releases van de man, al dan niet in samenwerking met andere artiesten. Zo mochten we ons eerder dit jaar nog verkneukelen aan een samenwerking met **Eric Thielemans** en de jammerlijk overleden **Mika Vainio**; en nu is er deze plaat, met onuitsprekbare titel (een specialiteit van het huis) en opnamen die op het laatste Meakusma-festival gemaakt werden in de Eupense Friedenskirche. Palestine opent het concert met sjamanistische zang die ons onwillekeurig aan **Ghédalia Tazartès** doet denken. Vervolgens schakelt hij over op een stille orgeldrone. Het zal vast geen sinecure geweest zijn om dit concert op te nemen, want elk kuchje en elke piepende schoenzool staat op de plaat. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, maar een paar kuchers zaten wel heel dichtbij een microfoon, zo lijkt het. Het goede nieuws: naarmate Palestine meer registers van zijn orgel opentrekt, valt dat lichte ongemak weg. Halverwege plaatkant A voel je hoe Palestine zich stilaan verzoent met het lichtbalorige orgel – enkele toetsen weigerden medewerking – en de *sweet spots* vindt waar tonen tegen mekaar aan beginnen te schuren totdat er een oscillatie-achtig effect ontstaat. Op de tweede plaatkant werkt Palestine daarop verder totdat je je plots te midden een gigantische geluidsorkaan blijkt te bevinden. En dan heeft hij je toch weer bij de lurven, deze maximalist tot in de kist. (sb)

## Arash Pandi

*Exotic Paradox*

*Rojin Sharafi*

*Zangaar*

(ZABTE SOTE)



De Iraanse componist en producer van elektronische muziek **Sote** is onverminderd actief met het uitbrengen van albums, zowel met zijn eigen werk als dat van (veelal jongere) geestverwanten. Met dat doel heeft hij het label Zabte Sote in het leven geroepen. In 2018 verscheen daarop een vierdelige verzameling met stukken van veertig Iraanse artiesten. Twee van de mensen die in de verzameling vertegenwoordigd waren, zijn Arash Pandi en Rojin Sharafi, die tegenwoordig in Europa wonen en werken. Van hen zijn op dat label albums verschenen, die sterk van elkaar verschillen. Op 'Exotic Paradox' neemt Arash Pandi het *dastgah*-systeem als uitgangspunt. Dat systeem maakt gebruik van toonshalen die gelijkenis vertonen met de *makam* uit Arabische en Turkse muziek en de *raga* uit India. De nummers heeft hij genoemd naar de betreffende *dastgah*. Je hoort die tonen inderdaad in de muziek, maar verder heeft hij die nagenoeg ontdaan van traditionele klanken. Soms duikt er wel een stem op die je oren naar het oosten sturen, maar verder voeren elektronische klankbronnen de boventoon. Daarmee weet hij sfeervolle omgevingen te construeren, met duistere spelonken en nissen waar na verloop van tijd licht warm in opgloeit, zoals in 'Shur (Power Of Patience)'. Maar vaak ook zijn de ruimten die hij bouwt gevuld met een ritmisch ruisen en razen, een heftig trillende mist van klanken. Rojin Sharafi tapt uit een totaal ander vaatje. In de muziek op haar album 'Zangaar' is nauwelijks iets te horen van haar Iraanse achtergrond. Wel refereert ze in bezwerende teksten die ze uitspreekt aan ervaringen en verhalen uit haar vaderland. Alles draait om haar stem, melodius en zacht.

Daaromheen bewegen elektronische wezens en geesten in mythische werelden. Tegelijkertijd oeroud en eigentijds. Al heb je ook wel de indruk verzeild geraakt te zijn in een disco of een videospelletje van veertig jaar geleden. Bevreedend, benauwend, maar op een merkwaardige manier ook bevrijdend. En volstrekt eigenzinnig. (rvp)

## Patten

*Aegis*

(555-5555)

De Britse producer Patten is een bezi-ger bij geweest in 2020. Nog voor het



einde van het jaar bracht hij 'Aegis' uit, zijn tweede album sinds het coronavirus in West-Europa landde. Ten huize Patten werd niet per se meer muziek gemaakt, maar was er volgens de Londense techno-artiest wel meer tijd om vele losse nummers die doorheen de jaren het licht zagen, tot een album te herleiden. Ondanks de hoge kwaliteit van de producties voel je misschien te veel dat het een verzameling van onuitgebrachte nummers betreft. 'Aegis' mist coherentie en daardoor dat echte albumgevoel. Patten produceert niettemin heel sterke sketches. De nummers hebben een onrustige gejaagdheid die hypnotiseert en alle aandacht opsloopt. Alle tien zijn het moderne technotracks doordrongen van IDM en jungle met dat lekkere Britse korstje, zoals enkel **Lee Gamble** of **Zomby** dat ook kunnen. Na de excursie richting ambient van vorig album 'Glow', zijn we in ieder geval tevreden dat 'Aegis' weer een rasecht *banger* betreft. Want ook al zou die eerder vermelde coherentie de kers op de taart zijn, intelligente dansvloerbommetjes zijn nog altijd waar Patten het best in handelt. (fs)

## Tristan Perich

*Drift Multiply*

*Michi Wiancko*

*Planetary Candidate*

*Travis Laplante & Yarn/Wire*

*Inner Garden*

(NEW AMSTERDAM RECORDS)



Een batterij van vijftig violen weeft witwollen dekens als 'Drift Multiply' van Tristan Perich begint. Al snel kruipen er nieuwe klanken in, geenerneerd door zogeheten '1-bit audio', en weergegeven door vijftig speakers. Heel duidelijk is Perich er niet over, maar die nieuwe klanken lijken afgeleid te zijn van wat de violen spelen. In ieder geval passen ze uitstekend bij elkaar, al mengen ze niet. De elektronica is steeds nadrukkelijker aanwezig, vaak in duizelingwekkende akoördenseries die doen denken aan het vroege werk van **Philip Glass**. Daar hangen de violen overheer in een dikke bovenlaag, waar de individuele musici door elkaar heen krielen als een dichte kolonne mieren. Wanneer de elektronica de overhand

krijgt, worden de akoestische violen weggevaagd. Wat rest, is witte ruis en een diepe brom, waar de strijkers uiteindelijk toch weer uit opduiken. Dit moet je eigenlijk live horen in een ruimte met een weidse akoestiek. In 2019 was dat mogelijk, in Rotterdam en met een choreografie van **Lucinda Childs**, op initiatief van **Neil Wallace**. Het is een van de recente uitgaven van het New-Yorkse label New Amsterdam Records, dat elders in het blad uitvoerig aan bod komt. Ook twee andere cd's van het label draaien om één bepaald instrument. Het meest baanbrekend en onorthodox is het solo-album 'Planetary Candidate' van violiste Michi Wiancko, met werken van verschillende componisten. In het zelfgeschreven titelnummer tikt ze op de snaren met verschillende voorwerpen, om later onderlagen in de diepte aan te brengen. Die monden uit in een langzame melodie met tegen-, onder- en bovenstemmen. Als ze tenslotte terugkeert naar licht ratelende tikken op de snaren, bezingt ze haar ademhaling. Wiancko maakt op dit album uitgebreid gebruik van elektronica, zoals op 'Songs Of Fuel And Insomnia' van Paula Matthusen en 'So Long Art Decade' van William Brittelle. Maar haar adembenemde beheersing van het instrument staat voorop. Een cd waar je met verbijstering naar luistert. 'Inner Garden', dat saxofonist Travis Laplante schreef voor het ensemble Yarn/Wire, is een cd om bij weg te dromen. In het eerste deel speelt hij over opborrelende bellen van vibrafoons en piano, alsof hij door een pastelkleurig landschap reist op masserend matras. Die kietelen hem tot geïmproviseerde, ontspannen notenslagen. Na een verstild tweede deel eindigt hij met omzwervingen over de parelmoeren klanken van windgongen. Een mooi tegenwicht voor de dagelijkse bak ellende die de media over ons uitstort. (rvp)

## Pharaoh Overlord

6

(ROCKET RECORDINGS)



Het minste dat je kan zeggen over '6' is dat het een verdomd vreemde plaat is. Finse bands als **K-X-P**, **Circle** en het daarmee nauw verwante Pharaoh Overlord zijn sowieso niet voor een stilistisch gat te vangen, maar ditmaal fonsen we wel héél hard de wenkbrauwen. In het verleden hoorden we al onder meer stoner, drones, doom, krautrock, spacerock en zelfs scheve jazz passeren. '6' snijdt nu helemaal de bocht af met een surrealistische mix van repetitieve analoge elektronica (de Moogs dicteren het geluid),

dungeon synth(wave), Italo disco en monotone krautrock volgens oude Neu!-leer ... aangevuld met de een-tonige grunts van Aaron Turner (**ISIS**, **Mamiffer**, **SUMAC**, et cetera). De initiële verwondering bij de eerste luisterbeurt slaat echter al gauw om in irritatie. Het is geen metal-plaat zonder gitaren; en het is geen elektronica met metal-elementen. Het is in wezen niet meer dan een flauwe stunt. Zonder de stem zouden de vijf tracks ook na meerdere rondjes blijven boeien, maar Turners stem slaat werkelijk als een tang op een varken. Maar goed, het minste dat je kan zeggen over Pharaoh Overlord is dat ze voorspelbaar zijn in hun onvoorspelbaarheid. (swat)

## Joseph C. Phillips Jr./ Numinous

*The Grey Land*

(NEW AMSTERDAM RECORDS)



Eind vorig jaar zond de BBC 'Small Axe' uit, een indrukwekkende vijfdelige serie films van **Steve McQueen**, bekend van '12 Years A Slave', over het racisme dat mensen van Caribische afkomst in het Verenigd Koninkrijk te verduren hebben gehad. De films vormden een aanklacht tegen een racistische mentaliteit waar de samenleving van doortrokken is; en gaven tegelijkertijd een intrigerend inkijkje in de cultuur van migranten en hun nakomelingen. De mono-opera "The Grey Land" van Joseph C. Phillips Jr. behandelt een vergelijkbaar thema, het politiegeweld in de Verenigde Staten tegen Afro-Amerikanen – met name de dood van Michael Brown door politiekogels in Ferguson in de zomer van 2014. De geboorte van zijn zoon gaf dat onderwerp voor Phillips een nieuwe lading. Hij heeft van "The Grey Land" een kaleidoscopisch geheel gemaakt, met een breed scala aan stijlen die even zovele gemoedstoestanden uitdrukken. De serene rust van een zomeravond, een feitelijk verslag van het schietincident in Ferguson, verdriet en woede over de gebeurtenis, aansporingen aan zijn zoon om te zorgen dat hij de aandacht van de politie niet op zich vestigt. Net als de films van McQueen is dit een krachtig document, een veelzijdige aanklacht tegen een mentaliteit die zich helaas niet beperkt tot die Engelssprekende landen. Die veelzijdigheid uit zich zowel in teksten van schrijvers waaruit Phillips geput heeft als in muzikale ontleningen, met als razend hoogtepunt een funky stuk dat herinneringen oproept aan **John McLaughlin**, en als slot de bittere jammerklacht van een vrouw, in zucht en zang. (rvp)

## Pierce With Arrow

*Shatter*

*Tempers*

*Services*

*Coil*

*Musick To Play In The Dark*

(DAIS)



Pierce With Arrow mag dan wel een nieuwe naam zijn, de Amerikaanse (minimal) techno- houseproducer

Troy Pierce en de Colombiaanse muzikante en vormgeefster Natalia Escobar zijn verre van debutanten. Pierce maakte ooit deel uit van **Louderbach** en **Run Stop Restore**, Escobars naam duikt op bij **Poison Arrow**. In een gemeenschappelijk liefde voor elektronica en beeld hebben de twee elkaar gevonden. 'Shatter' is tot stand gekomen door eerst donkere surrealistische video's te maken en die vervolgens te voorzien van een gepaste soundtrack. En zo klinkt het ook: spaarzaam, ingehouden, vaak spookachtig en vol schaduwen ("The Night Is Ending") en dat alles omzwaachteld met een unheimlijke erotische spanning. In welk vakje dit duo precies thuishoort, is niet eenvoudig te bepalen. De bouwstenen zijn onder meer illbient, narcoleptische dub en sporen van dark ambient, maar het eindresultaat is even stilistisch diffuus als fascinerend. Te situeren ergens tussen Coil, **HTRK** en **Scorn**. Met het vorig jaar verschenen 'Private Life' konden Edward Cooper en Jasmine Golestaneh de aanstekelijke mix van synthpop en darkwave van hun debuut 'Services' uit 2015 op het Berlijnse Aufnahme + Wiedergabe helaas niet evenaren. De songs waren namelijk niet sterk genoeg. Pas flink na dat debuut is de ster van Tempers echt beginnen rijzen waardoor die plaat een gezocht en dus duur item werd. Deze heruitgave is bijgevolg meer dan gerechtvaardigd. Een gemiste kans wel is de vaststelling dat de prima cover van 'Killing For Company' van **Swans** die destijds op de originele cd stond niet weerhouden werd voor de re-issuë. Dais lijkt zich ten slotte ook te hebben vastgebeten in de nalatenschap van Coil. Na eerdere re-issues ('Black Light District' en 'Worship The Glitch') is het nu de beurt aan het eerste deel van 'Musick To Play In The Dark' uit 1999. In alle mogelijke kleurvarianten is dit album nu ook opnieuw verkrijgbaar op vinyl; dat moet zowat het belangrijkste nieuwsfeit zijn

waardoor woekeraars meteen een schot voor de boeg krijgen. De originele persing wisselt namelijk nog steeds voor vele honderden euro's van eigenaar. Extra's staan er verder helaas niet op. Betaalbaar cadeautje kortom voor zij die nu pas in de indrukwekkende discografie van deze legendarische naam duiken. (swat)

## Pink Siifu & Fly Anakin

*Fly Siifu*

(LEX RECORDS)



Pink Siifu en Fly Anakin slaan de handen ineen (niet voor het eerst overigens) voor een intrigerend concept-

album. Het idee is dat de rappers een platenzaak hebben waar cliënteel van uiteenlopend allooï langskomt. De stoners mijmeren op heerlijke soulvolle beats over allerlei dagelijkse beslommeringen. Pink Siifu's achteroverleunende stijl van rappen en Fly Anakin's meer acrobatische flow complementeren elkaar goed. Het album doet verlangen naar warme zomerdagen met al je vrienden en een verkoelend drankje in het park. De sfeer die 'Fly Siifu' ademt, is aangenaam relaxed en het geheel klinkt ongebonden en zonder verplichtingen. Het zijn veelal korte nummertjes waar productiegewijs veel in valt te ontdekken. **Madlib**, **Jay Versace**, **Lastnamedavid**, **Ohbliv** en nog veel meer anderen namen de beats voor hun rekening en allemaal weten ze met leuke vondsten te komen. Zo horen we instrumenten die we niet zo vaak horen in hiphop, zijn er talloze interessante geluiden gebruikt en zijn er ook enkele producties waar een beat geheel ontbreekt. Toch hebben we nog een aanmerking: de vele skits (zoals zo vaak bij hiphopalbums) voegen echt helemaal niks toe en hadden beter achterwege gelaten kunnen worden. Ze zijn niet erg grappig en ook erg onnodig. Toch, zelfs met die aanwezigheid van de skits is dit een heel sterk album. (mvh)

## Rats on Rafts

*Excerpts From Chapter 3: The Mind Runs A Net Of Rabbit Paths*

(FIRE RECORDS)



Met 'The Moon Is Big' (2011) en 'Tape Hiss' (2015) had Rats on Rafts al snel veel internationale roem vergaard, waaronder de aandacht van genregenoten **Franz Ferdinand**, waar de Rotterdamse band de afgelopen jaren



de wereld mee rondreisde, en als voorprogramma van de Schotten onder andere het Japanse publiek ook aan zich wist te binden. Ervaringen die mee zijn genomen in deze derde langspeler, ‘Excerpts From Chapter 3: The Mind Runs A Net Of Rabbit Paths’, die een nog avontuurlijkere band laat horen dan de combo rond David Fagan al was. Opgenomen in de eigen studio is het duidelijk dat de band de tijd heeft genomen om het album tot in de kleinste details te perfectioneren. Het geluid is veel voller, gelaagder en gevarieerder, maar weet ondanks dat veel dichtër in de buurt van de podiumband Rats on Rafts te komen dan de twee voorgaande platen. Vooral omdat deze lossër klinkt en veel meer ruimte laat voor de experimentele kant van de post-punkband. Hier hoor je de pompende jams waarin de band op de bühne in kan opgaan terug, maar ook een drang om vooral niet dezelfde bewandelde paden af te gaan. Hierin lijkt soms ook de samenwerking met de Zaanse artpunkoningen-van-het-grote-gebaar **De Kift** terug te horen, met name in een nummer als ‘Part Two: Crossing The Dessert’, waarin niet alleen het theatrale van De Kift echoot, maar ook flarden diepe duisternis voorbij vliegen. Slechts een van de vele uitschieters op deze plaat die ik – ook al is het nog vroeg in het jaar – alvast met potlood in de top drie albums van 2021 ga invullen. De kans dat we Rats on Rafts nog ooit in een kleine kroeg op een nog kleiner podium gaan zien, is nu in ieder geval wel verkeken. (ert)

### Regenorchester XII

*Relics*

(TROST)



Het is best grappig dat de titeltrack die ‘Relics’ opent exáct klinkt als de optelsom van deze namen, maar toch indruk

maakt. De sputterende kwarttoon-trompetvegen van bandleider Franz Hautzinger, die deze regelmatig van bezetting en grootte wisselende band al oprichtte in 1995, drijft op een web van gruzige gitaren en elektronische manipulatie (**Christian Fennesz** en **Otomo Yoshihide**), donderend-slingerende bas (**Luc Ex**) en het soort repetitief-ritualistische gerammel en gewrijf waar Tony Buck al jarenlang een patent op heeft via **The Necks**. Na die even voorspelbare als ijzersterke start wordt regelmatig huisgehouden in lichtjes gewijzigde dwarsdoenerij, zoals het hoekige ‘Arbre’, met betonmolenbas en gierende gitaarfeedback, en ‘Icon’, dat dichtër naar jazzy onheilsprefotieën neigt met drones-allure. ‘Fanfare’ is niet minder dan een *mindfuck* op het

kruispunt tussen industrial, improvisatie en klankontregeling, met ‘Dogman’ als schizofrene kers op de taart, goed voor een genuanceerde, etherische aanzet die resoluut van tafel geveegd wordt door een verschroeiende vulkanische eruptie. *Heavy shit*, maar op de weldadige manier die je niet alleen achterover pegelt, maar ook energie geeft. Straf spul van dit internationale topkwintet bij het Oostenrijkse huis van vertrouwen bij uitstek, Trost Records. (gp)

### Repetitor

*Prazan Prostor Među Nama Koji Može I Da Ne Postoji*

(MONLEE RECORDS)



Op de hoës van ‘Prazan Prostor Među nama Koji Može I Da Ne Postoji’ staat het beeld waaraan ik Repetitor het

meeste koppel: een uitzinnige massa, rondvliegend bier en schurend zweet tussen botsende lichamen. Het roept bij mij meteen warme herinneringen op aan de Servische band en haar energieke liveshows. Weinig bands die zo overtuigend de noise-gitaren om de oren gooit. Het mooiste is dat deze overdracht niet ophoudt bij de cover van dit album. ‘Prazan Prostor Među Nama Koji Može I Da Ne Postoji’ is een korte, maar directe noise-explosie: acht nummers in net iets meer dan drieëntwintig minuten. Rauwer en zwaarder dan de voorganger ‘Gde Češ’ uit 2016, meer gebaseerd op de riff, maar daarmee misschien nog wel iets intensër dan de derde al snerpende plaat. Opvallend op deze vierde plaat zijn vooral de twee laatste nummers, waar de Serviërs het gaspedaal geheel laten vieren en in duistere kleine slaapliedjes eindigen. Ontwrichtend en emotioneel, en juist door het scherpe contrast met de rauwe noise die daar aan voorafging erg indringend. Benieuwd hoe ze dat over een zwetende massa uitsmeren. (ert)

### Soho Rezanejad

*Perform And Surrender*

(SILICONE RECORDS)



De veelzijdige elektronica-artieste en zangeres Soho Rezanejad werd als kind van Iraanse dissidenten in New York geboren. Ze groeide op in Kopenhagen waar ze haar zangtalenten aan het Rhythmic Music Conservatory verder ontplooidë. Rezanejad richtte in 2015 het label Silicone Records op, waarmee ze haar

sonische soloprojecten uitbracht. Haar eerste worp (‘Idolatry’) was een verzameling nachtelijke meditaties in de vorm van popsongs. De laatste jaren schakelde ze over naar meer abstracte en schurende elektronische structuren. ‘Perform And Surrender’ start met een introductie van vervormde klanken en noise die ons op het verkeerde spoor zet. ‘Perform And Surrender’ is het resultaat van een aantal uitvoeringen die tussen 2018 en 2019 werden gepresenteerd op livesessies in Europa, Rusland en Canada. Deze reeks presentaties werd, ondersteund door gedichten en recitaties, tot een volledig album gesmeed. De engelenzang van Rezanejad verweeft zich subtiel met de zweverige elektronische pulsen en piano. Er zitten héél wat veldopnames tussen de arrangementen gemixt. Het geroep en gezang van verschillende vogelsoorten duikt op tussen de dromerige vocale golven en piano-aanslagen. De klankkleuren vertolken Rezanejads destillaties van de steden waar ze optrad en haar verbondenheid met de natuur. Het tweede deel van het album deint uit naar akoestische oorden met de medewerking van gitarist **Asger Valentin**, violiste **Astrid Sonne** en celliste **Cécilie Trier** (**Choir Of Young Believers**). ‘Perform And Surrender’ oppert een vredig stukje minimalisme waarbij vocaal experiment en improvisatie het pikante sausje op de nummers zijn. Qua sfeer en diepgang is ‘Perform And Surrender’ te vergelijken met het minimalistische werk van grootmeester **David Sylvian**. (pob)

### Mariel Roberts

*Armament*

(FIGUREIGHT RECORDS)



Na twee platen waarop Mariel Roberts composities van anderen vertolkte, is ‘Armament’ de eerste van de Amerikaanse celliste met volledige eigen werk. In de tussentijd speelde ze een mooie lijst met gastoptredens bij elkaar bij uiteenlopende artiesten, waarvan **John Zorn**, **Björk** en **Tim Hecker** een paar van de grootste namen zijn. ‘Armament’ bestaat volledig uit improvisaties voor alleen cello en pedalen. Vergeleken met het soms wilde improvisatiewerk van collega’s als **Okkyung Lee** en **Anthea Caddy** is Roberts beheerster, maar de intensiteit is er niet minder om. Op ‘Lock’ tokkelt ze spaarzaam op de gedempte snaren, afgewisseld met gewrijf over snaren en kast, waarvan de klank wordt opgepikt door een van de pedalen, die er een constante, diep rommelende onderstroom van maakt. Af en toe lijkt de boel te escaleren, wat alleen nooit echt gebeurt. Op

‘Hoard’ speelt Roberts’ instrument ook iets traditioneler; dissonante tonen, en aanhoudende loops in de hoge registers, maken het lange nummer zeer beklemmend. Of de wapening uit de titel haar eigen instrument betreft, of dat de plaat de angst in het aangezicht van een steeds verder bewapende wereld betreft – een wereld van *weaponized* alles – weet ik niet, maar het past allebei. ‘Arrow’ lijkt deels aangekleed met subtiële elektronica, en suist en ruist, tot pas aan het einde zich een herkenbaar, droef cellothema openbaart. ‘Armament’ is beklemmend en treurig, en biedt improvisaties die liefhebbers van cello en donkere soundscapes die normaal wegschrikken van dat woord zeker zouden kunnen bekoren. Knappe plaat. (msch)

### SAULT

*UNTITLED (Rise)*

(FOREVER LIVING ORIGINALS)



SAULT doet mij aan de film ‘I’m Not Your Negro’ denken. In mijn hoofd kan het geheimzinnige r&b-collectief rond songschrijver en producer Inlo een prima soundtrack maken bij die slimme, strijdvaardige en wrange documentairefilm over rassenrelaties in de Verenigde Staten. De Londense groep staat door de Black Lives Matter-protesten namelijk al drie lp’s in vuur en vlam. Deze vierde plaat klinkt net zo confronterend, maar ook iets dansbaarder en gearrangeerder dan de ook al geweldige voorganger ‘Untitled (Black Is)’. Eén van de vijftien nummers heet ‘Uncomfortable’: de urban erin is gladjes, maar de tekstregels ‘Maybe you’re uncomfortable with the fact we’re waking up’ en ‘Why do you keep shooting us?’ smaken zuur. ‘I Just Want to Dance’ lijkt een beetje op iets van **Soul II Soul** en funkt er vrolijk op los, maar volgens de zangeres is dansen gewoon de enige manier om even alle ellende te vergeten. Losbellige Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse ritmes helpen haar daarbij, en het geklop en gekletter in het gloedvolle discoding ‘Strong’ en de punkfunker ‘The Beginning & The End’ komen ook van onder de evenaar. Hoewel andere grooves minder uitbundig zijn, klinken ook die minder kil en hard dan vroeger. Als het tempo uiteindelijk zakt, wordt de somberte van ‘Scary Times’ en ‘The Black & Gold’ gesluiërd met elegante strijkers of sierlijke jazz. Hopelijk maken ze volgende keer een even goede, denkbeeldige klankband bij filmmaker **Steve McQueens** ode aan de zwarte Britse gemeenschap, ‘Small Axe’. (kl)

### Conrad Schnitzler

*Parata (The Paragon Session Outtakes 1978-1979)*

(BUREAU B)



Conrad Schnitzler maakte eind jaren 1970 onder meer de albums ‘Con’, ‘Consequenz’ en ‘Con 3’. Het zijn platen die onder-tussen tot het beste van zijn zeer uitgebreide oeuvre worden beschouwd. Alle drie werden ze de afgelopen jaren opnieuw uitgebracht door Bureau B. Op die drie platen werkte hij steevast samen met **Wolfgang Seidel** en namen ze op in de Paragonstudio van **Peter Baumann**. Schnitzler overleed in 2011, maar dat wil niet zeggen dat er geen interessante muziek meer te vinden is in zijn uitgebreide archieven. Hij heeft dan wel meer dan tweehonderd titels op zijn naam staan, muziek maken deed hij quasi altijd. En dan worden er opstapjes gevonden die later in afgewerkte vorm terechtkwamen op bijvoorbeeld de zogenaamde ‘Con’-platen. Tien van die probeersels, al is dat niet de juiste omschrijving want de nummers zijn heel erg de moeite, zijn de stutpalen van die ‘Con’-albums. Die stukken werden pas recent ontdekt en ieder die een beetje liefhebber is van instrumentale elektronische muziek, al dan niet met kosmische inslag, zal hiervan genieten. Coherentie tussen de stukken is er nauwelijks, behalve de virtuositeit van Schnitzler en Seidel, de studio en de apparatuur. Minimale techno is meestal niet ver weg en ook **Genesis P-Orridge** zou fan zijn geweest, zeker als we bijvoorbeeld ‘8’ beluisteren. Een intrigerende verzameling en de kluisen zijn nog verre van uitgeput. (pb)

### Senyawa

*Alkisah*

(PHANTOM LIMB)



Shabara Herman, is al bezig met muziek sinds de vorige crisis. Hun eerste album kwam uit in 2009 en inmiddels hebben ze een hele reeks op hun naam staan (het precieze aantal is afhankelijk van hoe men precies telt). Hun muziek kwam uit op labels als Sublime Frequencies van **Alan Bishop** (Sun City Girls) en Morphine Records (van **Rabih Beaini**). ‘Alkisah’ is uitgebracht door het Britse Phantom Limb, maar wordt tevens op niet-hiërarchische wijze tegelijk door drie dozijn onafhankelijke labels wereldwijd uitgebracht. Maar genoeg

context, want met deze nieuwe plaat weet het duo te imponeren met dat waar ze goed in zijn: experimentele drone vanuit een basis van traditionele Indonesische muziek en huisgemaakte instrumenten. Suryadi is verantwoordelijk voor de muziek, die hij tevoorschijn tovert uit instrumenten gemaakt van onder meer pannen, bamboe, hout, afval en andere materialen. Dit geeft het geluid een bijzondere lading mee, waarin het natuurlijke en gefabriceerde elkaar ontmoeten en al strijdend verworden tot een nieuw soort klank. De stem van Shabara fungeert als een bezwering, alsof hij een alchemist is die strooit met spreuken over archetypen, in een tijdloze intonatie die talloze voorouders in zich herbergt. Van spreekzang tot keelzang omwikkelt hij de diepe droneklank, traag schurende gitaargeluiden en spookachtige percussie. Voor wie dit een te vage beschrijving is: denk aan een **Attila Csihar** samen met **Sunn O)))**. Het is dan ook niet bevreemdend dat Senyawa in het verleden heeft samengewerkt met **Stephen O’Malley**. Het album is een soort sluitstuk van een vijfliuk dat thematisch verbonden is. De vier voorgaande albums zijn ons niet bekend, maar daar gaan we snel verandering in brengen, want ‘Alkisah’ heeft ons meer dan enthousiast gemaakt. (nt)

### Shame

*Drunk Tank Pink*

(DEAD OCEANS)



‘Drunk Tank Pink’ is in hetzelfde bedje ziek als ‘A Hero’s Death’ van **Fontaines D.C.**. De sound en de attitude zijn er, maar songs met oren en poten zijn er helaas nauwelijks te vinden op de zogenaamde ‘lastige tweede’. Beide bands valideerden enkele jaren geleden de Britse gitaarrock met een prima debuutalbum vol urgente postpunk, waarna pers en publiek gewillig overstag gingen. ‘Songs Of Praise’ uit 2018 sprankelde en counterde aanstekelijke nummers met jeugdïg bravoure. Die verpakking is gebleven op ‘Drunk Tank Pink’; maar veel blijft daarvan niet in de oren plakken. De melodische kant werd grotendeels ingeruild voor een meer wringend en bij momenten hoekig rockgeluid. **The Fat White Family**, **The Fall**, **Gang of Four** en ook die tweede van Fontaines D.C. liggen overduidelijk mee in dat bed. Maar er ontbreekt iets. Speel de plaat tienmaal na elkaar en je kan je drie minuten later met moeite nog een nummer voor de geest halen. Het album klinkt, op enkele zeldzame momenten na, voornamelijk ongeïnspireerd en buigt te veel op repetitie en maniërisme. ‘Harsh Degrees’ bijvoorbeeld lijkt niet verder te willen (of kunnen) finishen

dan de zoutloze uitkomst van een aantal apathische jamsessies. Een danig gemiste kans dus die ons benieuwd maakt naar met wat de derde band van die lichtung, **The Murder Capital**, op de proppen gaat komen. Hype is één ding; consolideren duidelijk iets anders. (swat)

### Sieren

*Timelapse*

(APOLLO RECORDS)



Hij gaat al een tijdje mee in de elektronicawereld, toch heeft de Duitse producer Sieren (Matthias Frick) nog niet veel momentum gehad. Daar zou wel eens verandering in kunnen komen met dit excellente album. Fricks affiniteit met veldopnames en experimentele soundscapes passen naadloos in het Britse post-rave-continuüm. Neem bijvoorbeeld ‘Ascension’, een recente Sieren-ep die via Apollo Records verscheen: een prachtige mix van swingende beats en geluiden die aan **Burials** ‘Untrue’-periode doet denken. Sieren doet op zijn nieuwste wapenfeit wat hij nog steeds als de beste kan: soundscapes creëren die je doen dromen over nieuwe werelden. Toegegeven, hij is (nog) niet zo veranderlijk als **Bonobo** of zo rustgevend als **Brian Eno**, maar met ‘Timelapse’ verruimt hij wel degelijk zijn horizonten. De consequente stijl in de vele nummers maken van deze plaat een rustgevend geheel, en over het algemeen lijkt hij te weten welke stijl hij najaagt. (gvm)

### Sleaford Mods

*Spare Ribs*

(ROUGH TRADE)



Sleaford Mods is al een dik decennium bezig met minimalistische electropunk, en de teller staat al op elf albums. Intussen zijn ze al voorzichtig door de mainstream binnengehaald, maar daar trekken Jason Williamson en Andrew Robert Lindsay Fearn zich bitter weinig van aan. De COVID-19 pandemie was echter voor iedereen – en dus ook voor hen – onontkoombaar. Er staan dan ook een paar nummers op deze plaat die direct daaraan gelinkt zijn. ‘Out There’, dat het scifi-karakter van de pandemie verwoordt; ‘Top Room’, een cynische klaagzang over het alleen thuis zitten met je eigen gedachten en ‘Short Cumming’ dat tegen de schenen schopt van Dominic Cummings, de topadviseur van Boris Johnson, de eerste clown van Groot-Brittannië. Voor de rest vliegen de ‘cunts’ en ‘shits’ weer in het

rond en dient het plaatselijke politieke toneel alweer als pis- en spuugpaal. Wat kan een mens daar tegen hebben natuurlijk. Het blijft electropunk van de arbeidersklasse. Handenwrijvend kijken we wie er nog van langs krijgt. Netwerkers bijvoorbeeld, zij die sociaal assileren om toch ergens omhoog te kruipen, al is het maar langs de broekpijp van hun directe overste in ‘Elocution’. Of oeverloos consumeren om de illusie van betekenis te krijgen door bezit op ‘Glimpses’. Williamson krijgt intussen de leeftijd mee en hij durft al eens met een zweem van nostalgie achterom te kijken naar zijn jeugd. We vergeven het hem, want dit resulteert in catchy nummers met rake observaties. Sleaford Mods herhaalt zijn trucje. Niets mis mee, ze blijven relevant en het blijft ons inziens wel werken. (cva)

### Juanita Stein

*Snapshot*

(NUDE)

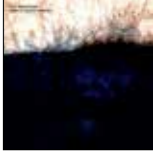


Juanita Stein – bekend van **Howling Bells**, dat op pauze lijkt te staan – is aan een nogal productieve solocarrière begonnen. ‘Snapshot’ is haar derde plaat in vier jaar, en net als bij de directe voorganger ‘Until The Lights Fade’ is onze eerste reactie dat ze gerust wat langer de tijd had mogen nemen. De nieuweling is iets ruwer dan de voorgangers, maar haar combinatie van americana, new wave en gothic blijft wat aan de veilige kant. Hoewel Stein wat gekunsteld blijft klinken, maakt ‘Snapshot’ een oprechtere indruk dan eerder werk. Bovendien kent het album, in tegenstelling tot ‘Until The Lights Fade’, een paar mooie uitschieters: de opener ‘1, 2, 3, 4, 5, 6’ die van pseudo-**Hope Sandoval** overgaat in een beschaafde noisy break bijvoorbeeld, en het slepende ‘The Mavericks’. Over de gehele linie komt Stein heel prima voor de dag, hoewel de plaat nooit echt spannend wil worden. Nadat ‘Snapshot’ is afgelopen, ben je ‘m helaas ook zo weer vergeten. (mab)

### The Telescopes

*Song Of Love And Revolution*

(TAPETE RECORDS)



Onze jeugdpuisten waren net verdwenen toen het debuut van The Telescopes, ‘Taste’, verscheen (1989). We waren toen ondersteboven van die plaat en vinden het nu nog een heel sterke. **Stephen Lawrie**, de man die eigenlijk persoonlijk verantwoordelijk is voor



de band, vertaalde perfect ons donker en compromissloos gemoed van die tijd. The Telescopes kregen toen niet de aandacht die ze verdienden omdat ze net te tegendraads en moeilijk hanteerbaar waren en stonden in de schaduw van de *usual suspects* uit de shoegaze van die tijd. Sommigen gedijen natuurlijk goed in de schaduw en voor Lawrie en de zijnen gaat dit zeker op. Terwijl veel van die anderen al naar de geschiedenisboeken zijn verwezen, blijven The Telescopes halsstarrig doorgaan. (Een hiact ergens tussen 1992 en 2002 niet meegerekend.) De vroege platen waren dikwijls albums met liedjes, die daarna zonken soms diep in soundscapes, drones of feedbacknoise. Vorig jaar kwam dan 'Exploding Head Syndrome' uit, een verassend ingetogen plaat. Deze 'Songs Of Love And Revolution' is er weer een met liedjes, maar dan wel in de Telescopes-mal gegoten. Gitaren piepen en kraken en klinken als een aftandse stofzuiger, Lawrie's stem zit weer goed achteraan de mix, ingemetseld in een muur van luide gitaren. Maar het zijn wel dege-lijk songs, met inventieve melodieën en een min of meer logische structuur. Je moet alleen dikwijls door de laag vuiligheid krabben om de schoonheid zichtbaar te maken. Nummers als 'Mesmerized' of het uitgekledde 'Come Bring Your Love' worden getekend door directheid, maar de meeste andere songs zitten onder een zwart-geblakend deken van feedback. Zo lang Lawrie zwarte-gaten-platen als deze blijft maken mag hij voor ons part nog een tijdje doorgaan. (cva)

### Rafael Toral And João Pais Filipe

Jupiter and Beyond (THREE.FOUR RECORDS)



De Portugees Rafael Toral begon ooit als gitarist. Niet zo eentje die met snelle akkoorden en nog snellere solo's van zich afbeet. Hij gebruikte de gitaar als klankbron waar hij met behulp van elektronica sluiers van geluid uit optrok en door de ruimte liet golven. Later zette hij de gitaar opzij en wierp hij zich voluit op elektronica en feedback systemen. Op 'Jupiter And Beyond', opgenomen met slagwerker João Pais Filipe, heeft hij het instrument weer tevoorschijn gehaald. Het album is een voortzetting van klankverkenningen die ze deden tijdens een soundcheck. Filipe beperkt zich op dit album tot bastrommel, gongs en bellen. De metalen percussie maakt hij grotendeels zelf, in een eigen smederij. Daar zijn ze aan het werk gegaan op de muziek die op 'Jupiter And Beyond' terechtgekomen is. De titel is ontleend aan het derde

deel van **Stanley Kubricks** film '2001: A Space Odyssey', 'Jupiter And Beyond The Infinite'. Daarmee sluit het album aan bij eerdere werken van Toral, die in hun titels vaak naar het zonnestel-sel en het heelal verwijzen. De twee laten de gasreus tot leven komen in 'Jupiter', de eerste van de twee tracks. Filipe op aangestreden metaal en Toral met een feedbackapparaat, waarmee hij het gonzen, krassen en fluiten kneedt en verschillende kanten op buigt. Rillende klanken stijgen en dalen, en doen nevelig aan in een onafgebroken stroom geluiden, vol onaards mysterie. In 'Beyond' reizen ze naar de ijselijke diepten van het universum, een huiveringwekkende leegte. Niet voor de zwakken van hart. (rvp)

### Tunng

Tunng Presents... Dead Club (FULL TIME HOBBY)



Op eerder Tunng-werk hoorde je vaak onverwachte vocale samples opduiken; vaak korte stukjes gesproken tekst, die het vervreemdende karakter van de liedjes versterkten. In dat licht is het niet vreemd dat er hele lappen uit interviews en gesprekken opduiken op 'Tunng Presents... Dead Club', dat verwant is aan een podcast-serie die de Britse groep maakte, en daar dus ook ruitelijk uit citeert. Het onderwerp spreekt al uit de albumtitel: de dood. Tunng kiest echter niet voor een al te persoonlijke verwerkingsin-steek (denk bijvoorbeeld aan de recente **Nick Cave**), maar eerder voor een soort sociologische benadering door in te gaan op rouwrituelen uit andere landen en culturen, zoals vlak voor je dood je rotzooi opruimen zodat je familie daar niet mee zit. Deze (benadering van de) zware thematiek contrasteert fraai met de pastorale of juist speelse liedjes, die – hoewel bij vlagen afschuwelijk mooi en vaak stiekem erg meezingbaar – helaas wel minder glitchy en juist gangbaarder indiepopperig klinken dan eerst, met de trage ballad 'Tsunami' als uitschieter in de negatieve zin. Maar dat is Tunng vergeven: uiteindelijk zijn het emotionele en het cerebrale heel fraai in balans, en dat is al een prestatie op zich. (mab)

### The Use Of Ashes

*Burning Gnome*  
**March**  
*Second/What About The Boys*  
**Polar Twins**  
*Maybe The Moon*  
 (TONEFLOAT)

Met 'Burning Gnome' hengelt The Use Of Ashes ondubbelzinnig naar het vak



'sixties' in je muziekcollectie. Toen de band uit Nijmegen nog **Mekanik Kommando** heette, ressor-teerden ze nog onder postpunk; maar al enkele jaren spookt de geest van vooral het vroege **Pink Floyd** (mét **Syd Barrett**) door het oeuvre van dit trio. In de twaalf prima nieuwe nummers is dat opnieuw onomwonden het geval. Daarmee vertoont The Use Of Ashes veel gelijkenissen met de psychedelische sixties *janglepop* van langenoet **Jacco Gardner**. Daarnaast horen we ook nog **The Velvet Underground** in de gitaarriff van 'Ghost Zero' en sluit de cd bovendien af met 'Tomorrow Never Knows' **The Beatles**. Maarten Scherrenburg, Peter van Vliet en Simon van Vliet zijn volledig in de jaren 1960 beland. Dat zorgt voor een aangenaam en warm retrogeluid waarbij alles royaal wordt overgoten met een calorierijke psychedelische saus zoals in '3-4 Degree Off Centre' bijvoorbeeld, dat zichzelf net niet in de kosmos schiet. Diezelfde Scherrenburg zit verder niet alleen in **Mercy Giants**, maar is ook de man achter **Demi Mazurka** en March.

Negen jaar na zijn titelloze debuut presenteert hij opnieuw een album met luisterliedjes die zo op Radio 1 kunnen worden gedraaid. Fragiele folkrock, waarbij nadrukkelijk een hoofdrol is weggelegd voor stem, teksten en subtiële arrangementen, wordt afgewisseld met instrumentale, meer postrockachtige passages zoals het dromerige 'Moskstraumen' of het drieluik 'Lofoten', die in hetzelfde melancholische bad dobberen als **God Is An Astronaut** of **Do Make Say Think**. Het is in die stukken dat hij zich weet te onderscheiden én aantoot dat hij opmerkelijk is gegroeid als artiest. Nog meer Nederlandse muziekgeschiedenis is verzameld in Polar Twins, dat namelijk bestaat uit zanger/accordeonist Dirk Polak van cultband **Mecano** en zanger/gitarist Mark Ritsema (ook Mecano en **Spasmodique**). 'Maybe The Moon', hun tweede album, staat echter ver weg van dat (post)punk)verleden. Het laat een stijlvol, maar behoorlijk melig folk/popgeluid horen waarbij in meerdere talen gecroond wordt door beide baritons; en vooral alle naden netjes plat worden gestreken. Daardoor blijft er zelfs na tien luister-beurten helaas bitter weinig hangen. Het ontbreekt de lp simpelweg aan karakter. 'Maybe The Moon' kabbelt letterlijk voorbij als achtergrond-muziek op een vernissage. Het stoort

niet, maar het valt ook niet echt op. Dat het allemaal ook een kijk-eens-hoeveel-we-van-Kunst-weten-sfeertje heeft, duwt het spanningsmetertje ook al niet in het rood. Jammer van het mooie artwork; dat dan weer wel. (swat)

### Various Artists

*Make More Noise! - Women In Independent UK Music 1977-1987*  
 (CHERRY RED)



Vrouwelijke artiesten eisen – volkomen terecht – steeds meer hun plaats op. Die inhaalbe-weging betekent uiteraard niet dat ze voordien onzicht-baar, onbestaand of irrelevant waren. 'Make More Noise! - Women In Independent UK Music 1977-1987' bewijst alvast het tegendeel. In vier cd's belichten de vaste samenstellers van de immer uitstekende Cherry Red-boxsets de jaren van de punk, de postpunkperiode en de vroege jaren 1980. De focus ligt dus niet op de (commerciële) bovenlaag, maar op de rijke, onafhankelijke underground van dat decennium. Rond 1977 leek in creatief opzicht werkelijk alles te kunnen. Niet alleen in muziek, maar ook op vlak van design, mode, film enzovoort. Steeds meer vrouwen eisten een prominente rol op in een tot dan toe door mannen gedomineer-de wereld. In bandjes waren ze bij-voorbeeld niet langer het leuke snoetje aan de microfoon, maar ont-popten ze zich als volwaardige en vaak volstrekt unieke muzikanten, song-schrijvers en vocalisten. De Do It Yourself van de punk was er met andere woorden niet alleen voor de mannen. Om er ons aan te herinneren hoe ze hun eigen muzikale regels schreven en bijgevolg hun eigen muzikale pad creëerden, is er nu deze luxueus uitgegeven compilatie, die als vanouds bestaat uit héél veel muziek (90 nummers) plus massa's begelei-dend tekst- en beeldmateriaal. Stilistisch worden de oogkleppen thuisgelaten en dat zorgt voor veel variatie: van ska (**The Selecter**, **The Bodysnatchers**) over synthpop (**Yazoo**) tot mainstreampop(hits) (**Tracey Ullman**, **Bananarama**, **Tracey Thorn**), experimentele elektronica (**Cosey Fanni Tutti** (**Throbbing Gristle**), **Pink Industry**) en uiteraard veel punk (**X-Ray Spex**, **Poison Girls**) en veel postpunk (**The Slits**, **Cocteau Twins**, **The Raincoats**). Dat is echter niet alles. Er is verder onder meer de hardrock van **Girlschool**, de dub van **Vivian Goldman** en de indie-gitaarpop van **The Primitives**. Obscure namen springen haasje-over met ondertussen iconisch geworden artiestes zoals **Sinéad O'Connor**, **Neneh Cherry**,

**Lene Lovich** of Chrissie Hynde (**The Pretenders**). Uiteraard ontbreken er (zoals gewoonlijk) belangrijke namen zoals **Siouxsie and the Banshees**, maar dat neemt niet weg dat dit overzicht een essentieel document is dat de zaken in een feministisch per-spectief zet; en dat was nodig. (swat)

### Vetus Supulcrum

Windswept Canyons Of Thule (EIGEN BEHEER)

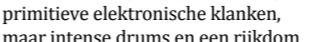


Maurice 'Mories' de Jong, de man met het indruk-wekkendste metal/dark ambient cv ter wereld (**Gnaw Their Tongues**, **Cloak of Altering** en **Aderlating**), houdt zich tegenwoordig bezig met obscure dungeon synth. Als Vetus Supulcrum, waarvan 'Wind-swept Canyons Of Thule' het vierde album is in twee jaar tijd (naast één dungeonsynthrelease onder de naam **Schemer Heer** en één als **Drul Yuk**), zou hij Nederland binnen het niche-genre wel eens op de kaart kunnen zetten. Het album overtuigt namelijk en staat vol met beeldende ambient en rijke synthklanken. De Jong vermijdt het claustrofobische, grotachtige geluid wat zo kenmerkend is voor de **Mortii**s-aficionado's. De oprijvende ritmes worden eerder omlijst met dreigende landschappen vol bergen en donkere torens, verrijkt met samples en omgevingsgeluid zoals de fluisterende stem op 'A Strange Light From Beneath'. Dat is een extraatje, wat helpt om die verhalende kracht van de muziek te vergroten. Het superlatief 'episch' wordt hier terecht voor de stijlduiding gebruikt. De Jong creëert in feite wat nieuws binnen een stijl die vaak minimalisme omarmt. Vetus Supulcrum verkeert in het grensgebied tussen traditionele dungeon synth en soundtrack-producties à la **Two Steps From Hell**. Dat is duidelijk hoorbaar op nummers als het teatrale 'The Black Legion Marches'. De lome, stuwende dreiging die ontstaat dankzij de balans en ge-laagtheid brengt ook een verwijzing naar atmosferische blackmetalband **Summoning**, die zeer invloedrijk is binnen de dungeon synth. Weinig primitieve elektronische klanken, maar intense drums en een rijkdom aan triomfantelijke, emotieve synths. Daarmee tikt het een hogere lat aan en slaat het bruggen, wat deze plaat ook toegankelijker maakt. (gs)

### Colin Webster/Andrew Lisle

New Invention (A NEW WAVE OF JAZZ)

**Russel/Keune/ Vanderstraeten**  
*On Sunday*  
 (A NEW WAVE OF JAZZ)



Productieve tijden bij **Dirk Serries'** A New Wave Of Jazz-label. Volgens Discogs zit het label ondertussen aan zijn eenenveertigste release. De laatste twaalf daarvan dateren van het ramp-jaar 2020. We pikten er voor jou twee uit. Op 'New Invention' tonen riet-blazer Colin Webster en drummer Andrew Lisle zich gepokt en gema-zeld: de twee hebben er al behoorlijk met platenwerk en kilometers op-zitten (onder andere in Kodian Trio met Serries) en dat is onmiskenbaar te horen aan hun samenspel. Dat is behoorlijk energetisch, maar het duo

### Virginia Wing

Private Life (FIRE RECORDS)

'Ik luister eigenlijk vooral naar Detroit techno', verzuchtte Alice Merida Richard in een interview met Gonzo

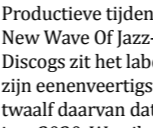


(circus) in 2015. Dat was naar aanleiding van het debuut 'Measure Of Joy' een jaar eerder, dat Virginia Wing veel verge-lijkingen met **Lush** en **Stereolab** ople-verde. Na het beluisteren van 'Private Life' zal waarschijnlijk niemand meer met die vergelijkingen komen en toch wel ergens die Detroit techno herken-nen, hoewel de Britten nog steeds pop maken: experimentele pop, waarin alles kan en alles mag. Het maakt het vijfde album van Virginia Wing een enorm plezier om naar te luisteren. Uit elke mogelijke richting komen alle mogelijke geluiden aangevlogen. Niks is voorspelbaar, alles klopt. Wat dat betreft, doet de synthpop en de wijze waarop de nummers zijn opgebouwd soms denken aan de experimentele pop van **Rooie Waas**, zij het dat hier wel met de klankkleur bekend uit de pop en rock wordt gewerkt. Andere momenten zou je denken dat je in de nieuwe avonturenbundel van **The Knife** bent binnengevallen of in een van de spetterende dromen van **Björk**. En soms dus midden in een rave. Hoewel Virginia Wing ook op de vier voorgaande platen al wist te verrassen en de afwisseling er goed in wist te houden, is dit dé plaat die ons van begin tot het eind bezighoudt en die nog wel het meeste bevestigt wat Alice Merida Richard al in 2015 zei in datzelfde interview: de interesses van de band liggen veel breder dan de invloeden die je terug hoort. Hier kun je in ieder geval van alles terug horen. Dus dat klopt vast. (ert)

### Colin Webster/Andrew Lisle

New Invention (A NEW WAVE OF JAZZ)

**Russel/Keune/ Vanderstraeten**  
*On Sunday*  
 (A NEW WAVE OF JAZZ)

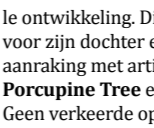


Productieve tijden bij **Dirk Serries'** A New Wave Of Jazz-label. Volgens Discogs zit het label ondertussen aan zijn eenenveertigste release. De laatste twaalf daarvan dateren van het ramp-jaar 2020. We pikten er voor jou twee uit. Op 'New Invention' tonen riet-blazer Colin Webster en drummer Andrew Lisle zich gepokt en gema-zeld: de twee hebben er al behoorlijk met platenwerk en kilometers op-zitten (onder andere in Kodian Trio met Serries) en dat is onmiskenbaar te horen aan hun samenspel. Dat is behoorlijk energetisch, maar het duo

trekt haast nooit de alles-moet-kapot-kaart. Webster blaast frenetiek en wild op zijn altsax, maar blijft altijd lucide en inventief en Lisle is daar de perfecte ritmische tegenknie voor. Het samenspel is dusdanig strak, dat het duo wel een centrale zenuwbaan lijkt te delen. Uit een heel ander vaatje (en een iets oudere generatie): 'On Sunday', een opname uit 2010 van een concert op het podium van de Brusselse Archiduc, waar het Duits-Britse sax-gitaarduo Stefan Keune en John Russell aan de slag gaat met de Belgische percussionist Kris Vanderstraeten. De freejazz die op 'On Sunday' beleiden wordt, zit verder van de roots dan het werk van Webster en Lisle – Keune blaast niet de vingervlugge lijnen van Webster, maar korte stoten geluid, reutels vaak. John Russell is dan weer een gitarist die abstracte, akoestische stukken speelt, uit de school van **Derek Bailey** (we gokken dat Russell minstens een béétje van invloed is geweest op Dirk Serries' post-ambientspel), en die alle geluid bruikbaar acht, maar niet snel op een zuiver getokkeld B7add13-akkoord betrap't zal worden. Het klinkt hermetischer, maar minstens even amusant. Wie Kris Vanderstraeten ooit aan het werk zag met zijn speel-goeddrumkit weet: speelplezier is de sleutel waarmee je naar dit soort experiment moet luisteren. Twee goeie, heel verschillende, releases die mooi tonen dat A New Wave Of Jazz niet voor één gat te vangen is. (sb)

### Elif Yalvaç

*Mountains Become Stepping Stones*  
 (NNA TAPES)



De Turkse Elif Yalvaç groeide op in een kleine plaats in Turkije en was afhankelijk van haar vader voor haar muzika-le ontwikkeling. Die regelde een gitaar voor zijn dochter en bracht haar in aanraking met artiesten als **Porcupine Tree** en **King Crimson**. Geen verkeerde opvoeding dus. De honger naar muziek bracht de een-zelvige tiener langs artiesten als **John Cale** en **Aphex Twin** en uiteindelijk tot een studie Sonic Arts aan een universiteit in Istanboel. Inmiddels is Yalvaç alweer geruime tijd zelf een muzikante die anderen zal inspireren, getuige haar ep 'CloudScapes' (2016), debuutalbum 'L'appel du Vide' (2018) en vooral haar meest recente werk 'Mountains Become Stepping Stones', dat wordt uitgebracht door het Amerikaanse NNA Tapes. Op dit label hebben onder meer **Julia Holter** en **Jeffre Cantu-Ledesma** muziek uitge-bracht en met het benoemen van deze artiesten kun je al enigszins raden in welke hoek het werk van Yalvaç te

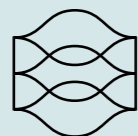
vinden is. Yalvaç maakt gebruik van een veelvoud aan instrumenten, van elektrische gitaar tot aan synthesizers en een gameboy. Een belangrijke basis echter vormen veldopnames van natuurgeluiden, opgenomen in onder meer IJsland en Noorwegen. Met haar kennis van geluidsbewerking weet Yalvaç deze opnames te vormen tot een bijzonder geheel, een wereld creërend waarin je als luisteraar ongemerkt binnenloopt en vervolgens in verdwaalt, aandachtig alle kleine veranderingen volgend in een gevoel van lichte euforie, die op enkele hefti-ge momenten verandert in vragende confrontaties met het eigen onderbe-wuste. 'Mountains Become Stepping Stones' is een treffende titel voor dit album, dat als opstapje naar een prachtige luisterwereld fungeert. (nt)

### Raed Yassin

*Archeophony*  
 (AKUPHONE)



Een heldere, hoge stem verheft zich naar de dageraad. Binnen de kortste keren kaatst die terug, verdubbelt zich meermalen, schalt galmend tegen de ronden van een gewelf, wordt een vlechtwerk vol echo's en spookstemmen. Zo begint 'Archeophony' van Raed Yassin, gebo-ren in Beiroet en pendelend tussen die stad en Berlijn. Yassin heeft voor dit album oude opnamen van islamitische muziek bewerkt, gestapeld en achter elkaar gezet in surrealistische musi-cstructure. De oorspronkelijke muziek blijft steeds herkenbaar, maar door Yassins bewerkingen krijgen ze een nieuwe ziel. Het openingsnummer 'Imama Of Dawn' gaat vrijwel naadloos over in 'The Cyber Oracle'. Opnieuw die buitelende, meanderende stem, maar nu voegen zich er percussie en snaren bij, die zich herhalen in steeds maar doorrollende klanklussen. Daar bevrij-den ze zich kortstondig uit, om vervolg-ens terug te vallen in de hollende tredmolens, tot een Afrikaans aan-doend vraag-en-antwoordkoortje opduikt. Yassin presenteert de volle breedte van wat de wereld van de islam muzikaal te bieden heeft. 'The Rain Prophet' is gebouwd rond de zang van een kanarie, een verwijzing naar een gebruik om vogels mee te laten zingen bij muziek, en naar het gegeven dat vogelzang regenbuien aankondigt. De kanarie vormt het startpunt voor een fonkelend snaarinstrument en zacht omfloerste fluiten, waaronder droge trage trommelslagen het ritme afme-ten. Halverwege het nummer vormt een diep gonzend strijkinstrument de opmaat naar de wederopstanding van de kanarie, die het nummer ook uit-luidt. Dan zit je nog niet op de helft van een briljant album, dat de zinnen op losse schroeven zet. (rvp) ♦



# CIRCUIT

In Nederland mogen evenementen in principe doorgaan vanaf 19 januari, maar ook dat zal nog opnieuw worden geëvalueerd. Als alles loopt zoals gepland, gaan we naar deze selectie concerten. En in de tussentijd vermaak je je online met onze andere tips.

auteur Florian Strik

## MUZIEK

### WALK THE LINE: HEAVY #2

Coronaproof concerten organiseren is een kunst op zich geworden. Concertzaal TivoliVredenburg verheft het in elk geval tot deze orde met hun Walk The Line-concerten. Al zeker de moeite is die van 7 februari, met een focus op zwaarder geluid. Verwoed, Dirk Serries, Mord'A'Stigmata en Neptunian Maximalism tekenen present. Met die laatste kun je een interview terugvinden in onze vorige editie.

07/02 | TivoliVredenburg, Utrecht | [tivolivredenburg.nl](http://tivolivredenburg.nl)

### KORZO X REWIRE

Vier avonden per jaar organiseren Korzo en Rewire samen een avondje. In januari kunnen ze ook niet achterblijven voor een verdwaaltocht in elektronische klanken. Op het programma staan de Ethiopische artiest Sosena Gebre Eyesus, wiens zachte stem wordt begeleid door haar bijzondere tiensnarige Begena-harp, en het Nederlandse duo Haron & Anne Veinberg. Zij brengen de klankwereld van Harons debuut-album 'Wandelaar' tot leven in een mix van elektronica en live pianospel. Plaatsen zijn beperkt, dus je kunt maar beter zo snel mogelijk dat ticket scoren.

22/01 | Korzo, Den Haag | [korzo.nl](http://korzo.nl)



Neptunian Maximalism, foto door Emilie Foudelman

### ALTIN GÜN

Afgelast, uitgesteld, uitverkocht: je krijgt het nu bij zo ongeveer elk concert van Altin Gün te zien. Zo ook bij de concerten van deze Amsterdammers in Patronaat of Metropool. Overigens was het label 'uitverkocht' ook in andere jaren niet uitzonderlijk geweest bij deze populaire leverancier van moderne Turkse psychedelica.

10/02 | Patronaat, Haarlem | [patronaat.nl](http://patronaat.nl)

13/02 | Metropool, Enschede | [metropool.nl](http://metropool.nl)

### SPINVIS

Klein lichtpuntje in het jaar 2020 was misschien wel het nieuwe Spinvis-album. Met grote kans op maar dertig personen per optreden zal het moeilijk zijn om een ticket te bemachtigen voor de aankomende shows, maar wie weet komt er ergens nog een plaats vrij.

7696.nl/agenda



Luke Slater

### LUKE SLATER PRESENTS THE 7TH PLAIN

Het label van Berghain kwam onlangs op de proppen met een compilatiealbum met het verzamelde werk van The 7th Plain. Daarna werd dit alter ego van de legendarische producer Luke Slater van onder het stof vandaan gehaald voor een tour. Met zomaar twee dansers mee op het podium. Old school space-techno van de bovenste plank.

24/02 | Doornroosje, Nijmegen | [doornroosje.nl](http://doornroosje.nl)

25/02 | Paard, Den Haag | [paard.nl](http://paard.nl)

26/02 | Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam | [muziekgebouw.nl](http://muziekgebouw.nl)

27/02 | Effenaar, Eindhoven | [effenaar.nl](http://effenaar.nl)

## ONLINE

### LYL RADIO

Dit jaar week de in 2014 te Lyon opgerichte webradio Lyl Radio uit naar Brussel. De nieuwe derde studio bevindt zich in brasserie Atlas, in de gemeente Anderlecht. Lyl probeert vooral lokaal talent ruimte te geven om te experimenteren met eigenzinnige muzikale keuzes. Een willekeurige greep uit het lokale aanbod: het programma Soulseek Leftovers van ssaliva & Otis of Unsafe Music van Sagat. Anders dan anders is DeeoDAB+ van Slagwerk-lid Dennis Meersman. Een hilarisch eigentijdse radioparodie, waarin je lijkt in te haken op radio-uitzendingen verspreid over heel de globe. Kunstmatig, maar vakkundig geknipt en geplakt.

### BROKEN RECORD-PODCAST

Grote figuur in de hiphopwereld Rick Rubin zette zijn schouders onder en stempel op de Broken Record-podcast. Daarin wordt er gesproken met bekende figuren, die zeker niet uitsluitend uit de hiphopscene komen. Onder anderen Andre 3000, FKA Twigs, Beastie Boys passeerden al de revue.

### NINJA TUNE-PODCAST

Labels die een eigen podcast naar buiten brengen? Op zich geen nieuw gegeven, maar weinige kunnen met een even indrukwekkende lijst artiesten naar buiten komen als Ninja Tune. Actress, The Bug, Roots Manuva, Kate Tempest, Martyn en Mr Scruff behoren tot de mogelijke laureaten die in de podcast te horen zijn.

### YOUTUBE E-DIGGING

Muziek ontdekken is allang niet meer iets dat je enkel via radio of in je lokale vinylshop doet. Het merendeel van je nieuwe muziekcollectie vind je online. Muziek zoeken en vinden op de digitale snelweg heeft dan ook een eigen naam: e-digging. Gespecialiseerde muziekwebsites zijn de meest voor de hand liggende bronnen, maar de echte onuitputtelijke bron voor muzikaal zoekvertier is YouTube. Dagelijks worden er 300.000 nieuwe video's geüpload. Tussen de katten- en hondenfilmpjes zit behoorlijk wat van vinylplaten geripte Turkse psychedelica of old school Detroit elektro.

Je kunt nog zo'n overtuigend pleidooi houden over de kwaliteit en echtheid van een fysieke drager, voor sommige mensen is een YouTubevideo met een pixeldichtheid van 144p en bitrate van 128kbps het ultieme sonische genot. Voor veel beginnende muzikdiggers is YouTube dan ook ooit het startpunt van een zoektocht geweest – dat geldt ook voor ondergetekende. Omdat muziek ontdekken ook iets persoonlijk is, geef ik mijn eigen favorieten mee:

CMYK, een dj uit Barcelona. Zijn kanaal bestaat vooral uit vinylrips van zijn eigen collectie. Moderne house met veel breakbeats en zo nu en dan UK garage. Enchanted Rythms is ook dj, met als thuisbasis Berlijn. Zijn uploads zijn vooral UK garage, met af en toe old school techno met een tijdloos karakter. Het kanaal Tantra Macumba focust op ambient en techno met een spacy afdrank. Verdere eervolle vermeldingen zijn er voor hurfyd, JazzConbuzz en dis kevich.

Als laatste voetnoot wil ik toch even meegeven dat YouTube natuurlijk leuk is om te ontdekken en te delen, maar veel van deze kanalen doen de moeite om de makers welverdiende credits te geven onderaan de video. Dus klik ook af en toe op die link richting Bandcamp.



In België staan de meeste museumdeuren weer op een klein kiertje, terwijl in Nederland de culturele instituten nog potdicht zijn – wie weet hoe het ervoor staat wanneer dit exemplaar van Gonzo (circus) op de deurmat ligt. Deze agenda vol indrukwekkende installaties en pleidooi voor de noodzaak van kunst is dus onder coronavoorbehoud.

auteur Lieke van der Made  lieke\_vandermade

## KUNST

### MIEKE BAL: KUNST UIT NOODZAAK

Mieke Bal (1946) combineert beeldende kunst met theoretisch onderzoek. In deze overzichtsexpositie lanceert ze haar nieuwste video-installatie 'It's About Time', gemaakt vlak voor en tijdens de coronacrisis. Ze geeft aan dat het hoog tijd is om iets aan de wereld te veranderen en duikt in het concept *preposterous history* dat ze eerder ontwikkelde: over het niet chronologisch ordenen van gebeurtenissen en de heropkomst van ideeën in latere tijden. *t/m 31/01 | Museum Jan Cunen, Oss | museumjancunen.nl*



Mieke Bal, It's About Time (still)

### TONY COKES: IF UR READING THIS IT'S 2 LATE, VOL. 3

De Amerikaanse videokunstenaar Tony Cokes (1956) plaatst bestaand en eigen beeld, geluid en tekst in een nieuwe context. Zo vormt hij uiteenlopende fragmenten – van de popmuziek van Drake tot quotes van Aretha Franklin en Louis Althusser – om tot een eigen maatschappijkritische boodschap met thema's als waarheid, rechtvaardigheid en kapitalisme. *t/m 28/02 | ARGOS + Horta Hall, Brussel | argosarts.org*



Tony Cokes: If UR Reading This It's 2 Late, Vol. 3

### RUNO LAGOMARSINO EN WENDY MORRIS: NIEMAND ZOU HEBBEN GELOOFD

Runo Lagomarsino (1977) en Wendy Morris (1960) reflecteren op het oeuvre van de Braziliaanse illustrator Henrique Alvim Corrêa (1876-1910) die onder andere beeld maakte voor het boek 'The War Of The Worlds' van H.G. Wells. Het is een verhaal over hoe de aarde wordt bezet door Marsbewoners, geschreven in een tijd waarin het Britse Rijk grote delen van Afrika had gekoloniseerd. Provocerende overeenkomsten tussen koloniale erfenis en sciencefiction vormen de basis van deze tentoonstelling. *t/m 14/03 | Netwerk, Aalst | netwerkmaalst.be*

### LAVINIA XAUSA: FURTHER THAN HIP HOP (JOINED NARRATIVES #2)

Drie opeenvolgende solo's met werk van filmmakers Katarina Jazbec (1991), Lavinia Xausa (1992) en Heidi Vogels (1972): een serie filmwerken over herinnering, verlangen en verbeelding. Begin 2021 is het audiovisuele werk van Xausa te zien. 'Further Than Hip Hop' gaat over identiteit, gemis, racisme en een onderzoek naar de consequenties van Nederlandse geschiedenis in Rotterdamse community's. Met juxtapositie brengt de kunstenaar dit krachtig in beeld door rap en spoken word te verweven met teksten van koloniale missionarissen. *28/03 | TENT, Rotterdam | tentrotterdam.nl*

## KUNST KORT

### PHILIPPE VANDENBERG: MOLENBEEK

Kleurrijke observaties, met pen en papier, van een eigen universum gecreëerd in Molenbeek. *t/m 24/01 | BOZAR, Brussel | bozar.be*

### SAM LEWITT: CURE (THE WORK)

Met elementen uit de gesloopte Ford Genk-fabriek bouwde Sam Lewitt een productielijn voor bouwstenen binnen de muren van een kunstinstelling. *t/m 31/01 | Z33, Hasselt | z33.be*

### JIAJIA QI: A HUNDRED HOURS OF NIGHT

Een installatie die het best te bekijken is tijdens de schemering, vanwege het spel met licht, kleuren en reflecties. *t/m 31/01 | Billy Town, Den Haag | billytown.org*

### PROSPECTS: MONDRIAAN FONDS TOONT TALENT

Een diverse groepsexpositie van 75 opkomende kunstenaars. Met multimedia-installaties, schilderijen, fotografie en performances van onder anderen Isabelle Andriessen, Linde Bast en Caz Egelie. *04/02 t/m 07/02 | Van Nellefabriek, Rotterdam | artrotterdam.com*

### MAEN FLORIN: PLAYING AT BEING HUMAN

Tussen renaissanceschilderijen plaatste Maen Florin haar hoofden van keramiek, in dialoog met het verleden. *t/m 14/02 | Museum Hof van Busleyden, Mechelen | hofvanbusleyden.be*

### ANNA BOGHIGUIAN: A SHORT LONG HISTORY

Collages en sculpturen vormen een verhalend onderzoek naar katoen: van de oudheid, tot massaconsumptie, exploitatie en de relatie tot Gent. *t/m 21/02 | S.M.A.K., Gent | smak.be*

### USHA SEEJARIM: EEN SOLOTENTONSTELLING

Met banale materialen zoals wasknijpers en deegrollers worden historische vooringenomenheid, ongelijke arbeidsverdeling en seksisme aan de orde gesteld. *t/m 21/02 | Kunstinstituut Melly (FKA Witte de With), Rotterdam | fkawdw.nl*

### MARCEL DZAMA: THE MOON IS FOLLOWING ME

Folklore, sprookjes, kunsthistorie en politieke statements samengevoegd in kleurrijke tekeningen gecreëerd tijdens de lockdown in New York. *21/01 t/m 06/03 | Tim Van Laere Gallery, Antwerpen | timvanlaeregallery.com*

### MARY PONOMAREVA: THE FACTORY OF ELECTRIC DREAMS

Hoe kunnen we een inclusieve toekomst opbouwen? Een interactieve game-ervaring met cyborgs, portalen en tech-clichés rondom dit vraagstuk. *t/m 07/03 | Tetem, Enschede | tetem.nl*

### REFRESH AMSTERDAM

Vijftieng kunstenaars, waaronder Brian Elstak, Raquel van Haver en Kevin Osepa, brengen hun Amsterdam in beeld: de stad wordt al te vaak eenzijdig belicht. *t/m 28/03 | Amsterdam Museum, Amsterdam | refresh.amsterdam*

### KABOOM ANIMATIE FESTIVAL

Het festival met als thema de big bang – symbolisch voor een nieuwe start – vindt dit jaar online en hopenlijk offline plaats. *29/03 t/m 04/04 | online & Ketelhuis, Amsterdam | kaboomfestival.nl*

### MAYA WATANABE: LIMINAL

Middels extreme close-ups zoomt de filmmaker letterlijk in op de historische en politieke werkelijkheid van Peru. *06/02 t/m 05/04 | De Pont, Tilburg | depont.nl*

### LITHIUM

De eeuwige menselijke zoektocht naar energie in de vorm van een kunstzinnig kuuroord. Met onder anderen Mingxin Li in samenwerking met Anabel Garcia-Kurland en Alice Wong. *t/m 11/04 | Het Nieuwe Instituut, Rotterdam | hetnieuweinstituut.nl*

### ULAY: ULAY WAS HERE

De onlangs overleden Frank Uwe Laysiepen (1943-2020), bekend onder de naam Ulay, werkte nog mee aan de grootste overzichtstentoonstelling van zijn werk ooit. *t/m 18/04 | Stedelijk, Amsterdam | stedelijk.nl*

### JOHAN MUYLE: ROOM FOR NO REGRETS

Assemblages, schilderijen en gecustomiseerde motoren van een kunstenaar die de hele wereld is rondgereisd en samenwerkingen is aangegaan met lokale ambachtslieden. *t/m 18/04 | MAC's, Hornu | mac-s.be*

### SAY IT LOUD

Persoonlijke, krachtige sculpturen, schilderijen en videowerken over hoe koloniaal verleden doorwerkt in het heden. Met o.a. Patricia Kaersenhout, Kerry James Marshall en Tuan Andrew Nguyen. *t/m 18/04 | museum Bonnefanten, Maastricht | bonnefanten.nl*

### THOMAS DEMAND: HOUSE OF CARD

Door het fotograferen van maquettes worden grenzen opgezocht tussen de fragiliteit van papier en het massieve van bouw en architectuur. *t/m 18/04 | Museum M, Leuven | mleuven.be*

### POSITIONS #6: BODYWORK

Multimedia-installaties van vijf kunstenaars over de effecten van technologische ontwikkelingen op de mens. Met onder anderen Laure Prouvost en Praneet Soi. *t/m 24/04 | Van Abbemuseum, Eindhoven | vanabbemuseum.nl*

### BLOW-UP!

Kunstenaars reflecteren op het medium film. Met onder anderen Benjamin Verhoeven die een filmklassieker van Michelangelo Antonioni als uitgangspunt neemt. *t/m 02/05 | Mu.ZEE, Oostende | muzee.be*

### NOUR-EDDINE JARRAM: BEELDENSTORM

Nour-Eddine Jarram schildert verhalen, met als missie de geschiedenis te corrigeren en een gezicht te geven aan bepaalde, belangrijke personen. *t/m 09/05 | Rijksmuseum Twenthe, Enschede | rijksmuseumtwenthe.nl*

### DANIELLE LEMAIRE: YOU KNOW I AM NOT THERE

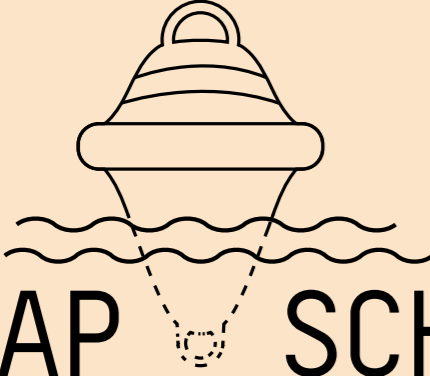
Middels tekeningen, muziek en documentatiemateriaal neemt Danielle Lemaire je mee in haar fascinatie voor Nick Drake en de betekenis van zijn muziek. *t/m 15/08 | Stedelijk Museum, Breda | stedelijkmuseumbreda.nl*

### MARTIN BELOU: REMUER CIELLE ET TERRE

Wat is de relatie tussen architectuur en natuur? Deze installatie van industriële ytong blokken en primitieve bouwtechnieken zal zijn sporen achterlaten. *t/m ∞ | Kunsthal, Gent | kunsthal.gent*

### MUSEUM VAN DE GEEST

Heropening van locatie Dolhuys met een nieuwe collectie kunstwerken die afwijking van de norm ter discussie stellen. *permanente collectie | Museum van de Geest (Dolhuys), Haarlem | museumvandegeest.nl*



# KAAP SCHERMER

24. Verdoemd

Wat te doen als je favoriete band niet meer bestaat en alle leden overleden zijn? Terwijl het Coil-re-issues regent in alle kleuren van de regenboog, en voormalige helpers dozen met demo's opentrekken – die haast zonder uitzondering tegenvallen – heb ik mijn hoop half op de techniek gevestigd.

auteur Maarten Schermer beeld Wouter Medaer [tinyurl.com/kaap-schermer](https://tinyurl.com/kaap-schermer)

Medio 2019 schreef ik voor Gonzo (circus) een artikel over het gebruik van artificiële intelligentie (AI) in muziek, in allerlei verschijningsvormen. Een van mijn mijmeringen betrof een AI die 'luistert' naar alle muziek van een dode artiest en vervolgens kant-en-klare nieuwe composities uitspuugt. Coil *from beyond the grave*. Ten tijde van dat artikel kwam de fantasie nog niet verder dan Dadabots, het duo dat instant nieuwe punkplaten genereerde van bands als NOFX. De op zijn zachtst gezegd onorthodoxe resultaten klonken eerder als een remix van iemand met een kapotte sampler (en ADHD), dan als verse punk.

## SPECTACULAIR

Maar inmiddels heeft AI-onderzoekslab OpenAI zijn gewicht ertegenaan gegooid en dankzij het kapitaal dat daarmee gemoeid is (de onvermijdelijke Elon Musk heeft er een vinger in de pap), zijn de resultaten meteen een klasse beter. Hoe OpenAI's Jukebox precies werkt, vertelt het bedrijf niet. (Ze wilden me voor mijn andere column al geen testtoegang tot GPT-3 geven – misschien kan Gonzo (circus) Grimes, Musks vriendin, een keer interviewen en lief aankijken.) Maar naar het schijnt breekt de AI de muziek waarop hij wordt getraind op in 'muzikale lexemen' – een term uit de taalkunde die kort gezegd de oervorm van een woord aanduidt. Van die lexemen stelt het ding een soort woordenboek samen en gebruikt dat om nieuwe muziek mee te maken.

De resultaten zijn spectaculair – binnen de context, wel te verstaan. 'Het is het geschreeuw der

verdoemden!' kopte The Guardian, iemands commentaar bij een 'nieuw' nummer van Frank Sinatra aanhuldigend. Dat vond ik wat hysterisch, zo black metal klinkt het nou ook weer niet. Maar het een beetje zwalkende, af en toe abrupt van toon wisselende nummer is wel een beetje verontrustend, alsof de AI de eerste tekenen van alzheimer heeft geprobeerd uit te drukken. Het zou bijna kunnen dienen als een prelude voor 'Everywhere At The End Of Time', The Caretakers monumentale verkenning van dementie, die begint als herkenbare ballroommuziek en zesenuur later eindigt als een eindeloze vlakte van vormloze drones.

'Nieuwe' Coil is voorlopig in ieder geval nog niet aan de orde, en of iemand de techniek zo zal weten te perfectioneren dat AI-muziek definitief de *uncanny valley* der verdoemden weet te verlaten, valt te bezien. Of we er dan vervolgens ook nog naar zouden willen luisteren, is weer een heel andere vraag.

In de tussentijd moeten we het doen met OpenAI. De voorbeelden op hun SoundCloud-pagina vallen in de genres folkrock, (classic) pop, country en jazz (wat verwacht je ook van een bedrijf dat z'n product 'Jukebox' noemt) en of ze in staat zijn iets te genereren waar ik eventueel naar zou willen luisteren, kan ik met zo'n playlist echt niet beoordelen. Maar ik voel wel de aandrang om de P.A. van mijn lokale supermarkt te hacken en deze nep-Sinatra in de Kerstmis-playlist te smokkelen. Ik ben lang genoeg geterroriseerd met Mariah Carey – alles wat ik voor kerst wil hebben, is het geschreeuw der verdoemden. ♦



Jaarabonnement  
vanaf  
**€ 29,99**  
(introductie)

# ABONNEER NU

[gonzocircus.com/abonnement](https://gonzocircus.com/abonnement)

Dé 4 redenen om meteen te abonneren!

1. Een introductiekorting van €19.
2. Gratis Mind The Gap-compilatie: een onafhankelijk samengesteld eclectische overzicht van bijzondere nummers uit alle hoeken van de wereld. Kies voor een fysieke cd of een download.
3. Online toegang tot de meest recente editie(s) en het groeiende digitale archief van Gonzo (circus).
4. Je ontvangt Gonzo (circus) thuis: je mist geen enkele editie meer!

ABONNEMENTSVOORWAARDEN: De prijs van een jaarabonnement bedraagt € 48,99 (6 edities). Abonnementen gaan steeds in vanaf de volgende editie en worden automatisch met een heel jaar verlengd. Aanmelden kan via [gonzocircus.com/abonnement](https://gonzocircus.com/abonnement).

Voor vragen over betaalwijze, factuur of bezorging, voor adreswijzigingen en opzeggingen kun je contact opnemen met [klantenservice@virtumedia.nl](mailto:klantenservice@virtumedia.nl).

Probeer  
Gonzo (circus)  
voor slechts  
**€13,95!**

gonzo  
[circus.com/  
proefabo](https://gonzocircus.com/proefabo)



# re wire

8-11 APR 2021  
THE HAGUE

For updates about  
the upcoming hybrid  
edition follow:  
[www.rewirefestival.nl](http://www.rewirefestival.nl)

## Februari 21

ZON | FEB

21



### John Ghost + HAST

17:00 KAAP | Oostende

Unieke double bill met een vallend  
avondzonnetje.

John Ghost is ingenieus én toegankelijk,  
vaak omschreven als een symbiose tussen  
de klanken van Steve Reich, Nils Frahm en  
Jaga Jazzist.

Met een recept van snoeiharde riff rock,  
minimale soundscapes en noise elementen,  
dat klinkt als een unieke mengeling tussen  
een Mondriaan en een Pollock, is H A S T  
mind-, ear- en heart-blowing.

VRI | FEB

26



### Nordmann

20:45 Magdalenazaal | Brugge

De vier leden van Nordmann hebben niet stilgezeten het laatste jaar. Naast hun respectievelijke solo- en zijprojecten werkten ze in stilte aan een opvolger voor het succesvolle The Boiling Ground uit 2017. Samen met producer Jasper Maekelberg blikten ze tien nieuwe tracks in. De band spreekt zelf van een nieuwe sound, met minder rock en meer elektronica die zich live vertaalt in een vijfmansbezetting.

*In kader van Close Encounters ism Cactus Muziekcentrum.*

B R U  
G G E

Costume

ING  
UIT

Vlaanderen  
Muziekcentrum

PALM

dS  
De  
Standaard

f @ /kunstencentrumkaap  
[www.kaap.be](http://www.kaap.be)